

Nr 148.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens bakteriologiska, rättskemiska och farmaceutiska laboratorier; given Stockholms slott den 7 mars 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför statsrådet Mossberg.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 114—119, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna följande belopp, avseende de under medicinalstyrelsen lydande laboratorierna, nämligen till

Statens bakteriologiska laboratorium:	Avlöningar	kronor 1 100 000
»	»	»
»	Omkostnader	» 595 000
Statens rättskemiska laboratorium:	Avlöningar	» 190 000
»	»	»
»	Omkostnader	» 35 000
Statens farmaceutiska laboratorium:	Avlöningar	» 240 000
»	»	»
»	Omkostnader	» 55 000

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling, därvid jag till en början torde få anmäla vissa för laboratorierna gemensamma frågor.

Laboratoriernas administration.

1941 års riksdag.

I skrivelse den 26 juni 1941, nr 405, hemställde *riksdagen*, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning och förslag rörande administrationen av statens bakteriologiska laboratorium, statens farmaceutiska laboratorium, statens rättskemiska laboratorium, statens institut för folkhälsan och statens veterinärbakteriologiska anstalt. Skrivelsen var föranledd av ett uttalande av 1940 års statsrevisorer, som i sin berättelse erinrade om att statskontoret och riksräkenskapsverket i olika sammanhang — senast åren 1939 och 1940 i samband med begärda anslagsförstärkningar för de bakteriologiska och farmaceutiska laboratorierna — framfört allvarliga erinringar mot organisationen och sättet för handhavandet av laboratoriernas ekonomiska förvaltning. Statskontoret hade därvid bland annat ifrågasatt, huruvida icke spörsmålet om en gemensam ledning för folkhälsoinstitutet och en eller flera av medicinalstyrelsens laboratorier, som tidigare berörts i samband med institutets inrättande, borde upptagas till förnyat övervägande, medan riksräkenskapsverket som sin uppfattning uttalat, att en förstärkning i administrativt-kameralt hänseende av laboratoriernas ledning vore synnerligen påkallad.

Statsrevisorerna yttrade härefter följande.

De statliga laboratorierna ha undergått en högst avsevärd utveckling, som även ur ekonomisk och administrativ synpunkt är av stor betydelse. På grund härav vilja revisorerna ifrågasätta, huruvida de förutsättningar, vilka lågo till grund för den organisation, som tillskapades vid inrättandet av den statsmedicinska anstalten 1909 och statens farmaceutiska laboratorium 1915 och som innebär att de ställdes under medicinalstyrelsens överinseende, numera äro tillfinnandes. De betydande anslagsöverskridanden och övriga missförhållanden, som förut omnämnts, synas enligt revisorernas mening tala för att i varje fall en omprövning kommer till stånd av frågan angående laboratoriernas administrativa organisation. Revisorerna vilja därvid erinra om att olika myndigheter i samband med erinringar mot sättet för handhavandet av laboratoriernas ekonomiska förvaltning framhållit önskvärdheten av att en utredning nu komme till stånd om införandet av en gemensam styrelse för vissa laboratorier.

Då det under nu rådande förhållanden är av särskild vikt, att varje statligt verksamhetsområde erhåller den organisation, som är ägnad åstadkomma den bästa tänkbara ekonomiska förvaltning, anse revisorerna, att ifrå-

gavarande spörsmål ofördröjligen bör upptagas till behandling. Därvid synes i första hand böra övervägas, huruvida icke ifrågavarande institutioner böra erhålla en gemensam styrelse, direkt underställd vederbörande statsdepartement, detta så mycket mer, som även andra än ekonomiska och administrativa synpunkter från flera håll anförts för en sådan organisation. De kostnader, som en dylik omorganisation skulle komma att medföra, torde mer än väl kompenseras av de besparingar, som skulle kunna uppnås genom inrättandet av en förbättrad ekonomisk administration.

Uppdraget att verkställa den av riksdagen begärda utredningen anförtroddes åt de med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 januari 1942 tillkallade sakkunniga för utredning rörande organisationen av den centrala förvaltningen för medicinal- och veterinärväsendet (medicinalstyrelseutredningen). Därvid undantogs dock statens veterinärbakteriologiska anstalt, vilken efter utredning av särskilda sakkunniga erhöll ny organisation med ingången av år 1944 och numera benämnes statens veterinärmedicinska anstalt.

Medicinalstyrelseutredningen har redovisat sitt uppdrag i kapitel 15 av sitt den 5 februari 1946 avgivna betänkande angående den centrala organisationen av det civila medicinal- och veterinärväsendet (SOU 1946: 20). Innan jag ingår härpå, torde emellertid en kortfattad redogörelse för ifrågavarande institutioners nuvarande organisation böra lämnas som bakgrund för administrationsfrågans bedömande.

Översikt av nuvarande organisation.

Statens bakteriologiska laboratorium, å vilket det ankommer att utföra för medicinalstyrelsen behövliga bakteriologiska och epidemiologiska arbeten med praktiskt och vetenskapligt syfte, omfattar en diagnostisk avdelning med huvudsaklig uppgift att utföra diagnostiska undersökningar och en serologisk avdelning med huvudsaklig uppgift att bereda bakteriologiska preparat för humanmedicinskt bruk. Härtill komma vissa relativt fristående sektioner, bl. a. en för kemiska undersökningar och en för virusforskning m. m., båda under ledning av en laborator i lönegrad Eo 26.

Det närmaste ansvaret för arbetet och ordningen å laboratoriet tillkommer en föreståndare, placerad i lönegrad B 1. Vardera av laboratoriets båda avdelningar förestås av en laborator och avdelningsföreståndare i lönegrad A 28. I kameralt-administrativa ärenden biträdes föreståndaren av en kassör och redogörare i lönegrad Eo 21.

För budgetåret 1946/47 har till avlöningar anvisats ett anslag av 510 000 kronor och till omkostnader ett anslag av 519 000 kronor. Laboratoriets inkomster ha för samma budgetår beräknats till 1 200 000 kronor.

Statens rättskemiska laboratorium tillkommer huvudsakligen att utföra de rättskemiska och andra rättsmedicinska undersökningar, vilka av medicinalstyrelsen påfordras. Närmast ansvarig för arbetet och ordningen å laboratoriet är en föreståndare (rättskemist), vilken är placerad i lönegrad A 30. Inom laboratoriet finnes inrättad en speciell sektion för vissa

blodgruppundersökningar m. m., den s. k. Rhesusavdelningen, vilken står under ledning av en arvodesavlönad laborator.

Det för budgetåret 1946/47 anvisade anslaget till avlöningar uppgår till 96 200 kronor och anslaget till omkostnader till 24 800 kronor. Inkomsterna av laboratoriets verksamhet ha i riksstaten för samma budgetår uppskattats till ett belopp av 30 000 kronor.

Statens farmaceutiska laboratorium tillkommer huvudsakligen att på uppdrag av medicinalstyrelsen verkställa undersökningar inom de områden, som beröra tillverkning och försäljning av läkemedel. Laboratoriet omfattar en kemisk och en biologisk avdelning. Vardera avdelningen förestås av en laborator och avdelningsföreståndare i lönegrad A 28. Av nämnda befattningshavare förordnas en att för en tid av fyra år i sänder mot särskilt arvode tjänstgöra såsom föreståndare för laboratoriet i dess helhet. För närvarande utövas föreståndarskapet av avdelningsföreståndaren för den biologiska avdelningen, som härför uppbär ett arvode av 1 000 kronor om året.

För budgetåret 1946/47 har till avlöningar anvisats ett anslag av 122 500 kronor och till omkostnader ett anslag av 47 500 kronor. Laboratoriets inkomster ha för samma budgetår beräknats till 55 000 kronor.

De tre laboratorierna stå under medicinalstyrelsens överinseende och ledning. Ärenden rörande bakteriologiska laboratoriet handläggas å hälsovårdsbyrån, ärenden rörande rättskemiska laboratoriet å medicinalbyrån och ärenden rörande farmaceutiska laboratoriet å apoteksbyrån, i vissa fall efter samråd med kameralbyrån.

Statens institut för folkhälsan har till uppgift att på uppdrag av myndigheter, sammanslutningar och enskilda utföra praktiskt-vetenskapliga undersökningar ävensom eljest idka forskningsverksamhet inom den allmänna hygienens, yrkeshygienens och födoämneshygienens områden i syfte att förbereda och främja förebyggande åtgärder, ägnade att bevara eller befordra folkhälsan. Institutet utgör tillika karolinska mediko-kirurgiska institutets hygieniska institution och fullgör i denna egenskap de uppgifter, som åligga sagda institution. Genom institutets försorg skall jämväl bedrivas undervisnings- och upplysningsverksamhet i de hänseenden, som instruktionen närmare angiver. På grundval av de vid institutet vunna undersökningsresultaten ävensom annat tillgängligt material av betydelse skall genom institutets försorg bedrivas en på allmänheten inriktad upplysningsverksamhet i socialhygieniska frågor.

Verksamheten bedrivs å tre huvudavdelningar, en för allmän hygien, en för yrkeshygien samt en för födoämneshygien. Gemensamt för institutet i dess helhet handhaves den ekonomiska förvaltningen, vissa statistiska arbeten samt upplysningsverksamheten.

Den allmänhygieniska avdelningen förestås av professorn i hälsovårdslära vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, som därför åtnjuter särskilt arvode (för närvarande 2 000 kronor). Å avdelningen finnes även en befattning såsom laborator och överlärare i lönegrad A 28, som skall leda

de undersökningar och ansvara för det arbete i övrigt å avdelningen, med vilket föreståndaren icke tager befattning. Yrkeshygieniska avdelningen förestås av en professor i lönegrad A 30, som till sin närmaste man har en laborator i lönegrad A 26. Födoämneshygieniska avdelningen, som ävenledes står under ledning av en professor (lönegrad A 30), omfattar fyra laboratorier, ett vitaminlaboratorium, ett kemiskt och ett biologiskt laboratorium samt ett vattenlaboratorium. Ett vart av de tre förstnämnda laboratorierna förestås av en laborator i 26 lönegraden och det fjärde laboratoriet av en förste avdelningsingenjör i 24 lönegraden. För institutet i dess helhet finnas bl. a. upptagna en förste aktuarietjänst (lönegrad A 26), som föreslagits överflyttad till medicinalstyrelsens statistiska avdelning, samt en kassör och redogörare (lönegrad Eo 11).

För budgetåret 1946/47 har till avlöningar vid institutet anvisats ett belopp av 640 000 kronor och till omkostnader ett belopp av 309 000 kronor. Institutets inkomster beräknas för samma budgetår till 230 000 kronor.

För ledningen av institutet finnes en särskild styrelse, som sorterar omedelbart under socialdepartementet. Styrelsen utgöres av tre självskrivna ledamöter, nämligen chefen för medicinalstyrelsen, chefen för riksförsäkringsanstalten samt en av karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium inom kollegiet för en tid av högst fyra år i sänder utsedd ledamot. Övriga ledamöter utses av Kungl. Maj:t för en tid av högst fyra år i sänder. Antalet styrelseledamöter skall vara minst åtta, högst tio. För närvarande uppgår ledamöternas antal till tio, däribland ingå representanter för socialstyrelsen, veterinärhögskolan, lantbruket, Sveriges industriförbund och landsorganisationen. Styrelsen äger inom sig utse ett arbetsutskott för utövande av styrelsens beslutanderätt beträffande löpande ärenden eller ärenden av mindre vikt. Till styrelsens förfogande står en sekreterare, vilken för sitt arbete åtnjuter ett årligt arvode av 1 300 kronor.

En av avdelningsföreståndarna förordnas att under styrelsens överinseende tjänstgöra såsom föreståndare för institutet i dess helhet. Den nuvarande föreståndaren är tillika avdelningsföreståndare för födoämneshygieniska avdelningen och åtnjuter såsom föreståndare för institutet ett årligt tilläggsarvode av 2 000 kronor.

Medicinalstyrelseutredningen.

Medicinalstyrelseutredningen konstaterar inledningsvis, att den kritik, som riktats mot administrationen av de medicinalstyrelsen underställda laboratorier, närmast avsett den ekonomiska förvaltningen, samt förklarar sig dela den från olika håll uttalade uppfattningen, att behov föreligger av en förstärkning av organisationen i ekonomiskt-administrativt hänseende.

Utredningen erinrar vidare om att ledningen för statens institut för folkhälsan ävenledes varit föremål för viss kritik. Bortsett från en del smärre anmärkningar, som framställtts av riksräkenskapsverket, hade denna kritik icke rört den ekonomiska förvaltningen utan i huvudsak avsett bristande effektivitet. Särskilt gällde detta den yrkeshygieniska verksamheten. Såvitt utredningen kunnat bedöma, borde ifrågavarande kritik till icke ringa del

ses mot bakgrunden av det genom kriget uppkomna läget, vilket krävt en sträng återhållsamhet med statens medel. Emellertid hade institutets styrelse i sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 framlagt förslag till väsentlig förstärkning av institutets arbetskrafter, avseende bland annat den yrkeshygieniska avdelningen, vilket förslag i stort sett vunnit beaktande av statsmakterna. Vidare hade 1938 års arbetarskyddskommitté ägnat uppmärksamhet åt den medicinskt-hygieniska sidan av arbetarskyddet. Under sådana förhållanden ansågo sig utredningen icke ha anledning att närmare ingå på frågan om institutets organisation. I samband med den framförda kritiken hade emellertid framhållits, att förhållandet mellan institutet och medicinalstyrelsen icke erhållit en tillfredsställande reglering genom nuvarande organisation och instruktionsbestämmelser. Denna sida av institutets organisation syntes utredningen vara av beskaffenhet att böra beaktas i förevarande sammanhang.

Utredningen har härefter till diskussion upptagit olika tänkbara alternativ till åtgärder för avhjälpan av föreliggande brister med den begränsning, som nyss angivits.

Vad först beträffar det av statsrevisorerna framförda uppslaget om en särskild styrelse, gemensam för medicinalstyrelsens laboratorier och folkhälsoinstitutet erinrar utredningen om att detta spörsmål tidigare övervägts av de sakkunniga, som hade till uppdrag att utreda frågan om folkhälsoinstitutets inrättande. Med hänsyn till att en sådan styrelse måste bli till sin numerär relativt mångtalig, då åtskilliga intressen kunde framställa legitima anspråk på att där bli representerade, samt att från medicinalstyrelsens sida uttalats starka betänkligheter mot en dylik anordning, enär den befarades medföra allvarliga olägenheter vid fullgörande av styrelsens åligganden, hade berörda sakkunniga avstått från att föreslå en särskild styrelse för samtliga eller några av ifrågavarande institutioner. Jämväl de sakkunniga för utredning rörande veterinärmedicinska anstaltens organisation hade berört detta spörsmål. I sitt betänkande i ämnet hade dessa sakkunniga sålunda uttalat, bland annat, att en gemensam styrelse, som ofrånkomligen måste bli synnerligen omfattande till sin numerär, kunde förväntas komma att utgöra en i hög grad tung och osmidig administrationsform. Den skulle säkerligen erhålla en avsevärd arbetsbörda, då alla ärenden av större vikt från ett så stort antal institutioner skulle komma att underställas dess prövning, av vilka institutioner i varje fall anstalten och statens bakteriologiska laboratorium vore av betydande storleksordning. Det syntes de sakkunniga icke osannolikt, att tidvis dagligen ärenden från de skilda institutionerna skulle åtminstone under hand behöva underställas styrelseledamöterna, varefter de avgöranden som därvid varit möjliga att träffa sedermera finge formellt godkännas på ett styrelsesammanträde. Det kunde vidare antagas bli svårt att finna kvalificerade personer, som vore villiga att vid sidan av sin egentliga verksamhet utan ersättning åtaga sig ett så betungande uppdrag. De skäl, som sålunda framförts mot inrättandet av en gemensam styrelse för samtliga ifrågavarande institutioner, funne de

sakkunniga även kunna åberopas gentemot den från några håll ifrågasatta ordningen med en gemensam styrelse för vissa av dessa.

För egen del anför medicinalstyrelseutredningen i denna fråga följande.

Då önskemålet om en särskild gemensam ledning för ifrågavarande institutioner framförts, torde därmed närmast ha åsyftats att *dels* åstadkomma en gemensam planläggning och samordning av arbetet vid de olika anstalterna i vetenskapligt hänseende, *dels* ock erhålla en mera rationell och effektiv ordning med avseende å den ekonomiska förvaltningen av desamma, innebärande bland annat gemensam upphandling och disposition av djur och materiel.

För tillgodoseende av den förra synpunkten vill det synas, som om en styrelse av denna karaktär skulle erfordra en sammansättning, vilken gjorde den numerärt synnerligen omfattande. De skilda områden av vetenskaplig verksamhet, som beröras, äro nämligen så särpräglade, att en dylik gemensam styrelse icke torde kunna tillföras allsidig sakkunskap med mindre flertalet olika vetenskapsgrenar bleve företrädda. Därtill kommer — såsom i fråga om statens institut för folkhälsan — att även andra än rent vetenskapliga intressen kunna göra berättigade anspråk på att bli representerade. Det torde därför med fog kunna göras gällande, att en sådan styrelse skulle bli alltför tungrodd och osmidig, även om beslutanderätten i viss utsträckning skulle överlämnas till ett arbetsutskott.

Vad åter angår den kamerala synpunkten, som torde hava varit den för statsrevisorerna vägledande, så måste till en början konstateras, att verksamheten vid ifrågavarande institutioner under årens lopp fått en alltmera ökad omfattning. Vissa av dem sysselsätta för närvarande ett stort antal befattningshavare, och betydande anslag anvisas varje år till bestridande av med verksamheten förenade utgifter. I en del fall uppgå även de årliga inkomsterna till avsevärda belopp. Institutionernas ekonomiska förvaltning har sålunda blivit av allt större betydelse och påkallar ökad uppmärksamhet. Det förefaller emellertid utredningen mycket tveksamt, huruvida en från medicinalstyrelsen fristående, för samtliga institutioner gemensam styrelse skulle vara ägnad att medföra en effektivare och mera rationell ordning i ekonomiskt hänseende än nuvarande organisation, särskilt som institutionerna äro belägna på tre olika platser i staden eller dess närhet. En förutsättning härför vore i varje fall, att till styrelsens förfogande ställdes en för ändamålet lämpad kraft, som kunde ägna hela eller åtminstone huvudparten av sin tid åt institutionernas ekonomiska och administrativa skötsel. En sådan lärer endast kunna förvärfvas mot en relativt hög ersättning. Han måste vidare givas en tjänsteställning, som åt honom garanterade nödig självständighet gentemot institutionernas föreståndare respektive avdelningsföreståndare. Enligt utredningens uppfattning kunna de brister, som i förvarande avseende konstaterats, lika väl och för mindre kostnad avhjälpas genom en utbyggnad av medicinalstyrelsens nuvarande organisation.

Utredningen har även övervägt, huruvida en tillfredsställande lösning av administrationsfrågan skulle kunna vinnas genom att i stället för den ifrågasatta gemensamma styrelsen inrätta en befattning som överdirektör för samtliga här avsedda institutioner. Enligt utredningens mening torde det emellertid möta avsevärda svårigheter att för denna befattning förvärva en innehavare, som besatte erforderliga kvalifikationer. För att befattningen skulle kunna väl fylla sin uppgift borde nämligen innehavaren äga utbildning och erfarenhet i såväl vetenskapligt som ekono-

miskt-administrativt hänseende. Det torde höra till sällsynta undantagsfall, att en person förvärvat erforderlig kompetens i båda nu nämnda hänseenden. För att tillgodose de synpunkter, som statsrevisorerna anlagt, skulle man väl under sådana förhållanden närmast få stanna för att besätta befattningen med en person, som hade ekonomiskt-administrativ utbildning. Det torde emellertid kunna befaras, att en dylik befattningshavare komme att äga alltför begränsade förutsättningar att bedöma planläggningen och samordningen av institutionernas vetenskapliga verksamhet och att han därför komme att i stor utsträckning bliva beroende av vederbörande institutionsföreståndare. Framhållas kunde även, att ifrågakommande ärenden ofta samtidigt måste prövas ur såväl vetenskapliga som ekonomiskt-administrativa synpunkter. Med hänsyn härtill torde det kunna antagas, att medicinalstyrelsen med anlitan av den sakkunskap på skilda områden, som stode till förfogande inom styrelsen och vederbörande institutioner, som regel måste äga större förutsättningar att handhava ledningen av institutionerna än en särskild administrativ överdirektör.

Utredningen framhåller vidare, att till de sålunda anförda betänkligheterna mot en särskild ledning av ifrågavarande institutioner komme svårigheterna att med en sådan anordning upprätthålla erforderligt samarbete med medicinalstyrelsen, en synpunkt som vid upprepade tillfällen med skärpa framhållits av medicinalstyrelsen.

På sålunda anförda skäl har utredningen kommit till den uppfattningen, att en särskild ledning för samtliga nu ifrågavarande institutioner icke skulle utgöra någon ändamålsenlig lösning av förevarande spörsmål. Detsamma gällde i sin mån även förslaget att ställa vissa av dessa institutioner under en annan gemensam ledning än medicinalstyrelsen. Utredningen har vidare avisat tanken att överlåta ledningen av statens institut för folkhälsan åt medicinalstyrelsen, främst med hänsyn till att andra intressen än dem medicinalstyrelsen företrädde kunde framställa befogade anspråk på medinflytande.

Medicinalstyrelseutredningen har sålunda stannat för att förorda ett bibehållande i princip av nuvarande ordning i fråga om de nu behandlade institutionernas ställning i administrativt hänseende. Utredningen har emellertid tillagt, att därest ett särskilt ämbetsverk skulle inrättas för tillvaratagande av arbetarskyddets intressen, innefattande bland annat en yrkeshygienisk avdelning, behovet av en fristående styrelse för folkhälsoinstitutet till väsentlig del bortfölle och att anledning därför kunde föreligga att senare upptaga frågan om institutets ledning till omprövning.

Utredningen framhåller emellertid, att andra lösningar erbjuda sig för att avhjälpa de brister, som vidlåda den nuvarande organisationen.

Vad angår de tre laboratorierna erinrar utredningen om att kritiken närmast tagit sikte på den ekonomiska förvaltningen av desamma ävensom att medicinalstyrelsen i anslutning därtill ifrågasatt inrättandet av en befattning, vars innehavare — en administrativt-kameralt skolad kraft — skulle tjänstgöra å samtliga laboratorier och vara föredragande i medicinalstyrelsen i hithörande ärenden. Detta spörsmål hade även uppmärksammats av

en särskild utredningsman inom den s. k. besparingsberedningen, vilken för bakteriologiska laboratoriets del förordat, att en person med erfarenhet och erkänd kapacitet på det ekonomiska området skulle ställas som rådgivare vid föreståndarens sida. Vidare hade särskilda utredningsmän inom medicinalstyrelsen, som under medverkan av besparingsberedningen företagit en undersökning av kontorsarbetet vid statens bakteriologiska laboratorium och dåvarande statens veterinärbakteriologiska anstalt, uttalat sig för en anordning i av medicinalstyrelsen angiven riktning.

Medicinalstyrelseutredningen har för egen del funnit de förslag till lösning av förevarande fråga, som sålunda framkommit, beaktansvärda. Med den av utredningen planerade organisationen av medicinalstyrelsen erbjöde sig samtidigt en smidigare och sannolikt mera effektiv utformning av samma tankegång. Utredningen anför härom följande.

Genom en delvis av andra skäl påkallad utbyggnad av medicinalstyrelsens organisation kommer chefen för medicinalstyrelsens kameralbyrå att till väsentlig del frigöras från att deltaga i handläggning av ärenden, som icke äro av kameral natur. Härigenom möjliggöres en överflyttning till kameralbyrån av ärenden rörande laboratoriernas ekonomiska förvaltning, vilka för närvarande — liksom övriga laboratorierna rörande ärenden — handläggas å vederbörande fackbyråer. Det ter sig under sådana förhållanden naturligt att ålägga kameralbyråchefen att ägna särskild uppmärksamhet åt laboratoriernas ekonomiska skötsel och att därvid särskilt söka åvägabringa samverkan mellan de skilda laboratorierna beträffande upphandling av laboratoriemateriel, främst glasvaror och djur. I den mån kameralbyråchefen därvid icke själv besitter erforderlig specialkunskap, bör han äga både rätt och skyldighet att rådgöra med någon på området sakkunnig, så att en omsorgsfull prövning åvägabringas. Kameralbyråchefen bör tillika ha sin uppmärksamhet riktad på behovet av rationalisering av den mera rutinmässiga verksamheten inom laboratorierna och för ändamålet söka och upprätthålla kontakt med specialister härutinnan, i första hand statens organisationsnämnd. I viss utsträckning synes kameralbyråchefen även böra tillhandagå med råd och anvisningar rörande anställande och avlöning åt underordnad personal, främst sådan av tillfällig karaktär, i syfte att befordra viss enhetlighet härutinnan mellan de olika laboratorierna. För att den övervakning och rådgivning, som utredningen åsyftar, skall bli effektiv torde det vara nödvändigt att kameralbyråchefen med relativt korta mellanrum besöker laboratorierna, förslagsvis en gång i veckan. Den organisation av medicinalstyrelsen, som utredningen föreslagit, lämnar ock utrymme för en sådan kontakt.

Kameralbyråchefens ställning torde icke böra begränsas till att vara enbart rådgivande. I fall av meningsskiljaktighet mellan kameralbyråchefen och vederbörande föreståndare torde ärendet, då kameralbyråchefen eller föreståndaren så påfordrar, böra underställas generaldirektören för avgörande. Genom dennes försorg kunna andra ledamöter i styrelsen tillkallas och därmed en allsidig prövning av frågan åvägabringas. På detta sätt torde ock vissa garantier vinnas för att laboratorierna icke berövas den rörelsefrihet, som erfordras för ett framgångsrikt bedrivande av deras forskningsverksamhet.

Utredningen har slutligen framlagt förslag om inrättande av ett permanent arbetsutskott inom statens institut för folkhälsan i syfte bl. a. att befrämja en organiserad samverkan mellan institutet samt medicinalstyrelsen och dess la-

boratorier ävensom statens veterinärmedicinska anstalt. Denna fråga torde jag få anmäla i samband med behandling av anslagsäskandena för statens institut för folkhälsan.

Yttranden över medicinalstyrelseutredningens förslag.

Vid remissbehandlingen har utredningens förslag i administrationsfrågan i allt väsentligt godtagits.

Föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium förklarar sig sålunda dela utredningens uppfattning, att en fristående gemensam ledning för samtliga nu ifrågavarande institutioner eller för vissa av dem icke skulle utgöra någon ändamålsenlig lösning av administrationsfrågan. För verksamheten vid det bakteriologiska laboratoriet vore nämligen ett nära samarbete med medicinalstyrelsen av stor betydelse. Beträffande utredningens förslag om överflyttning till kameralbyrån av ärendena rörande laboratoriernas ekonomiska förvaltning och om kameralbyråchefens åligganden med avseende å laboratorierna uttalar föreståndaren, att han vore fullt övertygad om värdet och betydelsen av att laboratorieföreståndarna i ekonomiska frågor hade stöd av juridiskt-administrativ sakkunskap. En samordning av vissa för laboratorierna gemensamma intressen kunde även främjas genom att kameralbyråchefen delegerades som rådgivare. Det dagliga och omedelbara arbetet kunde emellertid icke tillgodoses på detta sätt. Utredningens förslag vore enligt föreståndarens mening behäftat med den svagheten, att laboratoriets egen personal på det administrativa området icke förstärkts. Även om förslaget, att kameralbyråchefen skulle fungera som laboratoriets rådgivare i ekonomiska frågor genomfördes, vore det på grund av de betydligt ökade administrativa arbetsuppgifterna vid laboratoriet nödvändigt, att befattningen som kassör och redogörare (Eo 21) utbyttes mot en sekretärbefattning i lönegrad A 24 och kansliskrivarbefattningen (Eo 11) mot en befattning som kassör i lönegrad A 14. Endast på detta sätt kunde en fullvärdig organisation på det ekonomiskt-administrativa området komma till stånd.

Även *föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium* ansluter sig till utredningens förslag i administrationsfrågan och förordar, att den ekonomiska förvaltningen av laboratorierna ställes under kontroll av medicinalstyrelsens kameralbyrå. Genom en samverkan mellan kameralbyråchefen och laboratorieföreståndarna syntes vissa besparingar kunna göras genom gemensam upphandling av vissa större förbrukningsartiklar. Genom den föreslagna intimare kontakten mellan kameralbyrån och laboratorierna bereddes kameralbyråchefen tillfälle att skaffa sig en god uppfattning av laboratoriernas behov av personal och anslag och utnyttjandet av dessa. Föreståndaren ställer sig däremot tveksam till utredningens uttalande, att kameralbyråchefen tillika borde ha sin uppmärksamhet riktad på behovet av rationalisering av den mera rutinmässiga verksamheten vid laboratoriet, och anser, att kameralbyråchefens uppgifter beträffande laboratorierna borde begränsas till de rent ekonomiska frågorna.

Föreståndaren för statens rättskemiska laboratorium uttalar, att intet annat än gott vore att säga om förslaget att kameralbyråchefen skulle ägna särskild uppmärksamhet åt laboratoriernas ekonomiska skötsel och söka åvåga-bringa samverkan mellan laboratorierna beträffande upphandling av laboratoriemateriel och djur. För detta ändamål krävdes emellertid icke någon ändring av hittillsvarande organisation. Vad utredningen i övrigt föreslagit vore däremot ägnat att väcka betänkligheter. Särskilt gällde detta i fråga om den roll av personlig ekonomisk administratör för laboratorierna, som utredningen syntes vilja tilldela kameralbyråchefen, och den »rationalisering» som eftersträvades. Rationalisering av den rutinmässiga verksamheten vid ett laboratorium sådant som de nu ifrågavarande vore en vetenskaplig på samma gång som en praktisk fråga och syntes ha föga gemensamt med de rationaliseringssträvanden, som gjorde sig gällande i fråga om kontors- och affärslivet och de stora affärsdrivande verken. Att ställa laboratorierna under en ekonomisk styresman med enbart administrativ sakkunskap finge anses innebära en fara för deras vetenskapliga forskningsverksamhet. Särskilt farlig vore därvid utredningens åsikt, att kameralbyråchefens ställning icke borde begränsas till att vara enbart rådgivande.

Medicinalstyrelsen har för sin del förorddat, att kontrollen och rådgivningen beträffande laboratoriernas administration och ekonomiska förvaltning skulle ankomma på den av utredningen föreslagne juridiskt-administrative överdirektören. För en sådan ordning talade enligt styrelsen bland annat den omständigheten, att kameralbyråchefen föreslagits placerad i lägre löneställning än två av laboratorieföreståndarna, varför det kunde bliva förenat med svårigheter för honom att gentemot dem uppträda med tillbörlig auktoritet. I anslutning härtill föreslår styrelsen, att endast ärenden av löne- eller pensionsteknisk natur samt upphandlingsärenden beträffande laboratorierna handläggas å kameralbyrån. Däremot syntes övriga ärenden med ekonomiskt innehåll rörande laboratorierna såsom hittills böra handläggas av vederbörande fackbyrå, enär dessa ägde sådant samband med administrationen i övrigt av laboratorierna, att de icke lämpligen kunde utbrytas. Inrättande av den juridiskt-administrative överdirektören syntes enligt styrelsens mening utgöra ett ytterligare skäl för ett bibehållande av dessa ärenden på fackbyråerna.

Medicinska fakulteten i Lund instämmer för sin del i utredningens uttalande, att en gemensam styrelse för laboratorierna och folkhälsoinstitutet skulle utgöra en i hög grad tung och osmidig administrationsform.

Statskontoret förklarar sig jämväl dela utredningens uppfattning, att en särskild ledning för samtliga de institutioner, varom nu är fråga, icke skulle innebära någon ändamålsenlig lösning av organisationsfrågan, samt anser, att ett bibehållande i princip av nuvarande ordning i fråga om institutionernas ställning i administrativt hänseende vore att föredraga.

Riksräkenskapsverket har ansett välbetänkt, att frågor rörande laboratoriernas ekonomiska förvaltning överflyttas till kameralbyrån. Med hänsyn till angelägenheten av att kameralbyråchefens stora arbetsbörda i görligaste

mån begränsas anser sig riksräkenskapsverket dock jämväl kunna biträda medicinalstyrelsens förslag att överflytta kontrollen av laboratoriernas ekonomiska förvaltning på den administrative överdirektören. Ämbetsverket har förutsatt, att oberoende av hur den ekonomiska övervakningen över laboratorierna ordnades, deras upphandlingsärenden komma att handläggas på kameralbyrån.

Föredraganden.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har frågan om en ändrad administration av de under medicinalstyrelsen lydande laboratorierna aktualiserats genom ett av 1940 års statsrevisorer gjort uttalande, syftande till en förbättrad kontroll av den ekonomiska förvaltningen vid dessa laboratorier. I riksdagens skrivelse i anledning härav framfördes till särskilt övervägande tanken på en från medicinalstyrelsen fristående, gemensam ledning av såväl ifrågavarande laboratorier som statens institut för folkhälsan och dåvarande statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Administrationen av sistnämnda anstalt har lösts för sig genom beslut av 1943 års riksdag, varvid anstalten under benämningen statens veterinärmedicinska anstalt ställdes under ledning av en särskild styrelse, lydande direkt under jordbruksdepartementet. Härutinnan föreslås ingen ändring i propositionen (nr 68) till årets riksdag angående den centrala ledningen av veterinärväsendet.

Medicinalstyrelseutredningen, som haft att överväga motsvarande spörsmål beträffande övriga här ifrågavarande institutioner, har efter ingående prövning kommit till den uppfattningen, att en särskild gemensam ledning av statens bakteriologiska, rättskemiska och farmaceutiska laboratorier samt statens institut för folkhälsan icke utgjorde någon ändamålsenlig lösning av administrationsfrågan. Utredningen förordar i princip ett bibehållande av nuvarande ordning härutinnan och begränsar sig till att föreslå vissa kompletterande åtgärder i syfte att avhjälpa föreliggande brister. Såvitt angår de under medicinalstyrelsen lydande laboratorierna har utredningen sålunda föreslagit, att chefen för styrelsens kameralbyrå, mot befrielse från vissa andra åligganden, anförtros vidgade uppgifter med avseende å laboratoriernas administration och ekonomiska förvaltning. Vid remissbehandlingen ha några skiljaktiga meningar icke framkommit beträffande utredningens principiella inställning till administrationsfrågan. Enighet har också i stort sett rått om vikten av att medicinalstyrelsen beredes ökade möjligheter att övervaka de underlydande laboratoriernas ekonomiska förvaltning och administration. Medicinalstyrelsen har dock för sin del ansett, att kontrollen och rådgivningen beträffande denna sida av laboratoriernas verksamhet borde i huvudsak anförtros åt den administrative överdirektören i stället för kameralbyråchefen.

För egen del har jag i likhet med remissmyndigheterna funnit de skäl, som utredningen anfört till stöd för sin principiella ståndpunkt i administrationsfrågan, välgrundade. Otivelaktigt skulle en särskild, för medicinalstyrelsens

nuvarande laboratorier och folkhälsoinstitutet gemensam styrelse bli alltför tung och osmidig. En dylik administrationsform torde icke heller i och för sig innebära garanti för en mera rationell och effektiv ordning beträffande laboratoriernas ekonomiska förvaltning än den nuvarande, utbyggd på sätt utredningen föreslagit. Vid sådant förhållande och då frågan om ett närmare samarbete mellan medicinalstyrelsen och dess laboratorier, å ena, samt statens institut för folkhälsan, å andra sidan, torde kunna erhålla en tillfredsställande lösning på annat sätt än genom en gemensam ledning, ansluter jag mig i princip till utredningens ståndpunkt i administrationsfrågan.

När det gäller lämpligaste sättet att bereda medicinalstyrelsen ökade möjligheter att övervaka laboratoriernas ekonomiska förvaltning och administration anser jag övervägande skäl tala för utredningens förslag härutinnan. De uppgifter, varom här är fråga, ligga i allt väsentligt i linje med kameralbyråchefens övriga göromål och förutsätta, om ökad effekt skall uppnås, en personlig kontakt med arbetet å laboratorierna, som den administrative överdirektören med sin arbetsbörda icke kan förväntas medhinna. Närmare föreskrifter rörande kameralbyråchefens befogenheter i fråga om laboratoriernas administration och ekonomiska förvaltning torde få meddelas av Kungl. Maj:t. Den av föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium berörda frågan om förstärkning av laboratoriets egen personal på det administrativt-kamerala området upptager jag till behandling i ett följande avsnitt.

Laboratorieföreståndarnas löneställning.

Förslag av medicinalstyrelseutredningen jämte yttranden däröver.

I sitt förenämnda betänkande har *medicinalstyrelseutredningen* jämväl berört frågan om löne- och anställningsförhållandena för föreståndarna vid de under medicinalstyrelsen lydande laboratorierna.

Utredningen har sålunda ifrågasatt, huruvida icke föreståndarbefattningarna vid statens bakteriologiska och rättskemiska laboratorier, vilka f. n. äro placerade i lönegrad B 1 resp. A 30, borde överföras å civila avlöningsreglementets C-plan och innehavarna förordnas för viss tid i sänder. Härför talade i viss mån enahanda skäl som av utredningen i annat sammanhang anförts till stöd för medicinalrådets överförande till C-planen. Vid organisationen av statens veterinärmedicinska anstalt år 1943 hade vidare föreståndarbefattningen för denna anstalt uppförts å löneplan C med placering i 7 lönegraden. Föreståndarbefattningen vid statens kriminaltekniska anstalt vore jämväl uppförd å C-planen (lönegrad 6). Utredningen ansåge sig för sin del böra förorda, att föreståndarbefattningarna vid statens bakteriologiska och rättskemiska laboratorier överfördes till C-planen och därvid placerades i lönegrad 7 eller samma lönegrad, som föreslagits för medicinalråden. Med hänsyn till de kvalifikationer, som fordrades för innehav av ifrågavarande

föreståndarbefattningar, syntes tillräcklig anledning icke föreligga att upprätthålla en skillnad i löneställning mellan befattningarna.

Beträffande statens farmaceutiska laboratorium, där en av avdelningsföreståndarna tillika fungerar som administrativ föreståndare för laboratoriet i dess helhet, har utredningen icke funnit sig böra föreslå annan ändring än att arvodet för föreståndarskapet med hänsyn till den ökade arbetsbörda, som ett genomförande av utredningens i annat sammanhang framlagda förslag beträffande apoteks- och läkemedelskontrollen kunde väntas medföra, höjes från 1 000 till 2 000 kronor för år.

Föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium påpekar — med anledning av utredningens förslag — att läkarbyråcheferna i medicinalstyrelsen och föreståndaren för statens rättskemiska laboratorium alltsedan år 1937 varit placerade en lönegrad lägre än bakteriologiska laboratoriets föreståndare och att utredningen själv föreslagit, att motsvarande skillnad skulle bibehållas mellan de veterinära byråcheferna (C 6) och föreståndaren för statens veterinärmedicinska anstalt (C 7). Föreståndaren erinrar vidare om att det bakteriologiska laboratoriets såväl personal som budget vore avsevärt större än det rättskemiska laboratoriets.

Föreståndaren för statens rättskemiska laboratorium ansluter sig till utredningens förslag om placering av föreståndarbefattningen vid laboratoriet i lönegrad C 7 och betonar därvid särskilt den ökade arbetsbörda, som laboratoriets expansion medfört, samt ansvarsfullheten och mångsidigheten av de uppgifter, som åvila föreståndaren.

Föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium föreslår uppflyttning av de båda avdelningsföreståndarna vid laboratoriet från lönegrad A 28 till lönegrad A 30. Föreståndaren påpekar, att medicinalstyrelsen redan år 1937 föreslagit lönegrad 30 för ifrågavarande befattningshavare ävensom att laboratoriets verksamhet sedan dess avsevärt utökats och därmed även avdelningsföreståndarnas arbete och ansvar.

Medicinalstyrelsen framhåller för sin del, att vikten av att till befattningarna som föreståndare vid de bakteriologiska och rättskemiska laboratorierna kunna förvärva personer med framstående vetenskaplig skicklighet enligt styrelsens uppfattning gjorde en placering av dessa föreståndare i lönegrad C 7 fullt befogad. Utredningens motivering för höjning av arvodet till föreståndaren vid statens farmaceutiska laboratorium bortföle delvis vid ett bibehållande av nuvarande organisation i fråga om kontrollen av de farmaceutiska specialiteterna. Då emellertid kraven på vetenskaplig skicklighet måste ställas mycket höga även på avdelningsföreståndarna vid detta laboratorium, föreslår styrelsen, att dessa befattningar uppflyttas till lönegrad A 29, varvid nuvarande föreståndararvode syntes kunna bibehållas vid oförändrat belopp.

Statskontoret har icke ansett sig kunna tillstyrka ändrad löneställning för föreståndarbefattningarna vid de bakteriologiska och rättskemiska laboratorierna.

Allmänna lönenämnden däremot har icke funnit något att invända mot

utredningens förslag härutinnan. Lönenämnden har emellertid fäst uppmärksamheten vid att den förändrade lönegradsplaceringen för föreståndaren för bakteriologiska laboratoriet komme att medföra en försämrad ställning i pensionshänseende för denne.

Apotekarsocietetens direktion samt *centralstyrelserna för Sveriges apotekareförbund* och *Sveriges farmaceutförbund* uttala, att arvodet till föreståndaren vid det farmaceutiska laboratoriet syntes böra så avvägas, att hans sammanlagda slutavlönning åtminstone icke understege sammanlagda avlöningen till föreståndaren för det till omfattningen mindre rättskemiska laboratoriet.

Framställning av föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium samt yttranden däröver.

I skrivelse till medicinalstyrelsen med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 har *föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium* förnyat sitt förslag om uppflyttning av de båda befattningarna såsom laborator och avdelningsföreståndare vid laboratoriet från lönegrad A 28 till lönegrad A 30. Föreståndaren har härjämte föreslagit, att befattningarna i likhet med motsvarande befattningar vid statens institut för folkhälsan förenas med tjänstebenämningen professor. Till stöd härför yttrar föreståndaren bl. a.

Den utveckling som ägt rum inom laboratoriets arbetsområde hade medfört, att kraven på avdelningsföreståndarnas kompetens — såväl beträffande vetenskaplig utbildning som praktisk erfarenhet — numera vore större än de varit vid tidpunkten för laboratoriets omorganisation år 1938.

Det farmaceutiska laboratoriet hade, vad anginge föreståndare och avdelningsföreståndare, samma organisation som statens institut för folkhälsan. I fråga om avdelningsföreståndarna vid de båda institutionerna gällde samma kompetensvillkor, nämligen att befattningshavarna skulle ha grundlig vetenskaplig utbildning och beprövad erfarenhet inom arbetsområdet. Avdelningsföreståndarbefattningarna vid folkhälsoinstitutet vore placerade i lönegrad A 30 och den avdelningsföreståndare, som samtidigt fungerade som institutets föreståndare, åtnjöte ett arvode härför av 2 000 kronor för år. Institutets avdelningsföreståndare hade professors ställning, medan motsvarande befattningshavare vid laboratoriet benämndes laboratorer. Med hänsyn till laboratoriets utveckling och nuvarande ställning samt de krav, som numera borde ställas på dess avdelningsföreståndare, borde dessa erhålla enahanda tjänstebenämning och löneställning som institutets avdelningsföreståndare. Erhölle avdelningsföreståndarna vid laboratoriet professors ställning, skulle därigenom laboratoriets prestige höjas och laboratoriet erhålla en starkare ställning vid hävdandet av de intressen av vetenskaplig och praktisk art, som laboratoriet hade att å statens vägnar tillvarataga såväl inom Sverige som gentemot utlandet.

Föreståndaren framhåller slutligen, att medicinalstyrelseutredningens förslag om höjning av arvodet till laboratoriets föreståndare från 1 000 kronor till 2 000 kronor för år borde genomföras, även om medicinalstyrelsens specialitetsavdelning icke bleve överflyttad till laboratoriet. Instruktionsenligt ålåge det föreståndaren att leda och övervaka fullgörandet av de

för laboratoriet i dess helhet gemensamma arbetsuppgifterna. Då denna sida av föreståndarens arbete numera ställde väsentligt större fordringar och ansvar på honom än tidigare samt arbetet dessutom ökat i omfång, syntes den föreslagna ökningen av arvudet väl motiverad.

Medicinalstyrelsen, som med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnat föreståndarens framställning, har för sin del vidhållit sitt tidigare framförda förslag, att avdelningsföreståndarbefattningarna skulle uppflyttas till lönegrad A 29 samt att därvid nuvarande arvode till laboratoriets föreståndare skulle bibehållas vid oförändrat belopp. Styrelsen framhåller emellertid, att med den utveckling, som laboratoriet för närvarande genomginge, såväl frågan om en ytterligare förbättring av avdelningsföreståndarnas löneställning som spörsmålet om befattningshavarnas tjänstebestämmelse inom en nära framtid borde upptagas till prövning.

Statskontoret anser, att sådana förändringar icke inträffat beträffande avdelningsföreståndarnas arbetsuppgifter, att de motiverade en ändrad löneställning, och finner sig därför icke kunna biträda medicinalstyrelsens hemställan om uppflyttning av dem från 28 till 29 lönegraden.

Allmänna lönenämnden har för sin del icke gjort något direkt uttalande i denna fråga.

Föredraganden.

För medicinalstyrelseutredningens förslag om överflyttning av befattningarna som föreståndare för statens bakteriologiska laboratorium och statens rättskemiska laboratorium till löneplan C med placering i lönegrad 7 synas bärande skäl föreligga. I likhet med lönenämnden anser jag mig därför böra tillstyrka detsamma. Ifrågavarande föreståndare skulle därigenom komma att erhålla samma anställnings- och löneförmåner, som jag i annat sammanhang (prop. nr 67) förordat för medicinalråden. För den händelse någondera av de nuvarande innehavarna icke skulle önska övergå till de nya tjänsterna, torde Kungl. Maj:t böra äga rätt att överföra befattningshavarna i fråga på övergångsstat.

Vid statens farmaceutiska laboratorium finnes, som tidigare nämnts, icke någon särskild föreståndarbefattning utan har ledningen av laboratoriet i administrativt hänseende anförtröts åt en av laboratorerna och avdelningsföreståndarna mot ett särskilt arvode av 1 000 kronor för år. Någon direkt jämförelse med löneställningen för föreståndarna för statens bakteriologiska och rättskemiska laboratorier kan därför icke verkställas. Fog synes emellertid föreligga för en höjning även av ifrågavarande föreståndares löneförmåner, särskilt om laboratoriet anförtröts vidgade uppgifter med avseende å apotekskontrollen i enlighet med vad jag i det följande förordar. Olika alternativ erbjuda sig härvidlag. Utredningen har för sin del föreslagit en höjning av föreståndararvodet till 2 000 kronor, medan medicinalstyrelsen förordat en höjning av de båda avdelningsföreståndarnas grundlön från A 28 till A 29. Laboratorieföreståndaren själv har ansett en kombination av båda linjerna bäst motsvara rättvisans krav och yrkat dels en uppflyttning av avdelnings-

föreståndarna till lönegrad A 30, dels ock en höjning av föreståndararvodet till 2 000 kronor. Föreståndaren har till stöd härför hänvisat till förhållandena vid statens institut för folkhälsan, där samma organisationsform förefinnes samt vederbörande befattningshavares kvalifikationer och arbetsuppgifter i stort sett äro jämförbara. Vid detta institut äro avdelningsföreståndarna placerade i lönegrad A 30 under benämningen professor; för föreståndarskapets handhavande utgår ett särskilt arvode av 2 000 kronor. Vid farmaceutiska institutet äro löneförhållandena för motsvarande befattningshavare analoga. Vid den prövning, som ägnats denna fråga, ha enligt min mening icke framkommit några skäl, som motivera en högre löneställning för ifrågakvarande befattningshavare vid sistnämnda institutioner. Jag anser mig under sådana förhållanden böra tillstyrka, att jämväl avdelningsföreståndarna vid statens farmaceutiska laboratorium placeras i lönegrad A 30 och erhålla professors namn. Vid bifall härtill torde arvodet för ledningen av laboratoriet i dess helhet kunna tills vidare bibehållas vid oförändrat belopp eller 1 000 kronor.

Löneställningen för laboratorer och vetenskapligt utbildade assistenter.

Nuvarande förhållanden.

Vid statens bakteriologiska laboratorium utgöres den lönegradsplacerade personalen med vetenskaplig utbildning, fränsett laboratorieföreståndaren, av två laboratorer och avdelningsföreståndare i lönegrad A 28, två laboratorer i lönegrad Eo 26, två laboratorer i lönegrad Eo 24 och sju assistenter i lönegrad Ex 22.

Den lönegradsplacerade personalen med vetenskaplig utbildning vid statens rättskemiska laboratorium består, utom av föreståndaren, av en laborator i lönegrad A 26 och en assistent i lönegrad Ex 21.

Vid statens farmaceutiska laboratorium slutligen finnas, utöver de båda laboratorerna och avdelningsföreståndarna, fyra assistenter med vetenskaplig utbildning, varav två äro placerade i lönegrad Ex 22 och två i lönegrad Ex 21.

Utöver de nu nämnda befattningshavarna finnas vidare vid laboratorerna anställda ett antal hel- eller deltidstjänstgörande assistenter med varierande arvoden.

Förslag i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1947/48.

I sina av medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnade förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår ha föreståndarna för de tre laboratorerna framlagt förslag om ändrad lönegradsplacering för vissa av förenämnda befattningshavare.

Föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium har sålunda föreslagit en uppflyttning av laboratoriets assistenter från lönegrad Ex 22 till lönegrad Eo 24.

Föreståndaren erinrar om att assistenternas nuvarande lönegradsplacering skett under jämförelse med löneställningen för andre underläkare vid de statliga kroppssjukhusen. I propositionen nr 273 till 1946 års riksdag hade chefen för ecklesiastikdepartementet förklarat sig beredd att förordna, att förste och andre underläkare vid nämnda sjukhus bleve placerade i lönegrad Eo 26, varvid rätt till ersättning för intyg skulle bortfalla. Då emellertid läkarorganisationerna icke velat godtaga sloandet av denna rättighet, hade departementschefen stannat vid att i avvaktan på ytterligare utredning föreslå, att befattningshavarna i fråga under benämningen förste underläkare skulle placeras i lönegrad Ex 23 och därutöver tillerkännas, förutom det provisoriska lönetillägget å 660 kronor, en provisorisk löneförstärkning av 1 500 kronor ävensom rätt till intygsersättning. Detta förslag hade godkänts av riksdagen. Laboratoriets assistenter tillhörde i fråga om ålder (i medeltal 36 år) och tjänstetid efter legitimation vid den första anställningen i lönegrad Ex 22 (i medeltal 5—6 år) samma kategori som förste och andre underläkarna. Svaret ifråga om arbetsuppgifterna vore likaledes väl jämförbart. Med hänsyn till vad chefen för ecklesiastikdepartementet anfört i förenämnda proposition vore egentligen en placering av assistenterna i lönegrad Eo 26 befogad. Då emellertid laboratoriet endast hade en kategori assistenter och sålunda saknade motsvarighet till sjukhusens tredje (numera andre) underläkare och då en dylik klyvning icke syntes önskvärd, ville föreståndaren nöja sig med att föreslå, att assistenterna tills vidare placerades i lönegrad Eo 24.

Föreståndaren anför vidare, att i konsekvens härmed även övriga läkarbefattningar vid laboratoriet borde erhålla förbättrad löneställning. De båda laboratoriefattningarna i lönegrad Eo 24, som sedan budgetåret 1937/38 varit placerade dels å den diagnostiska, dels å den serologiska avdelningen, borde sålunda givas ordinarie ställning. Dessa befattningshavare fyllde en viktig uppgift som medhjälpare åt avdelningsföreståndarna beträffande ledningen av övrig såväl läkar- som teknisk personal. Det vore vidare av stor betydelse att genom högre löneställning och fast anställning kunna för längre tid till laboratoriet knyta kvalificerade personer med speciell erfarenhet inom viss gren av verksamheten och på så sätt upprätthålla nödig kontinuitet i verksamheten. Föreståndaren föreslår därför, att dessa båda tjänster placeras i lönegrad A 26.

I anslutning härtill har föreståndaren jämväl föreslagit en höjning med två lönegrader av löneställningen för den kemiskt utbildade laboratorn i lönegrad Eo 26 samt för de båda avdelningsföreståndarbefattningarna i lönegrad A 28.

Föreståndaren för statens rättskemiska laboratorium har föreslagit uppflyttning av assistenttjänsten vid laboratoriet från lönegrad Ex 21 till lönegrad Eo 24. Föreståndaren framhåller, att befattningens innehavare visserligen icke vore legitimerad läkare men att hans mångåriga tjänstgöring vid laboratoriet och ådagalagda vetenskapliga förtjänster på flera områden av laboratoriets verksamhet syntes göra honom minst likställd med en legitimerad läkare i avseende på hans speciella tjänstgöring.

Föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium har föreslagit, att såväl de i lönegrad Ex 22 som de i lönegrad Ex 21 placerade assistenterna vid laboratoriet skulle uppflyttas till lönegrad Eo 24. Vad beträffar de två assistenterna i lönegrad Ex 22, vilka ha läkarutbildning, har föreståndaren anfört i huvudsak samma skäl för sitt förslag, som föreståndaren för bakteriologiska laboratoriet åberopat för en uppflyttning av assistenterna vid sistnämnda laboratorium. I fråga om de två assistenterna i lönegrad Ex 21, vilka ha apotekarutbildning, har föreståndaren framhållit, att för dem gällde samma kompetenskrav som för assistenterna med läkarutbildning samt att de utförde samma arbete och hade samma ansvar som dessa. Skulle hinder möta för en uppflyttning av dem till lönegrad Eo 24, borde de placeras i en sådan lönegrad av löneplan Eo, att de erhöle minst samma löneförmåner, som tillkomme apotekare vid det statliga militärapoteket. Såsom föreståndaren redan i tidigare förslag till anslagsäskanden framhållit måste i fråga om de vid laboratoriet anställda apotekarna kravet på vetenskaplig utbildning sättas högre än vad som vore nödvändigt för tjänst vid militärapoteket.

Medicinalstyrelsen har i sin petitaframställning framhållit, att med den definitiva prövningen av löneställningen för assistenterna vid de bakteriologiska och rättskemiska laboratorierna samt assistenterna med läkarutbildning vid det farmaceutiska laboratoriet borde anstå i avbidan på statsmakternas beslut beträffande löneställningen för underläkarna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Styrelsen har därför preliminärt stannat vid att förorda, att assistenterna i fråga skulle placeras i lönegrad Eo 22. Även assistenterna med apotekarutbildning vid det farmaceutiska laboratoriet borde enligt styrelsens mening placeras i lönegrad Eo 22, eftersom både kravet på kompetens och arbetsuppgifterna vore lika för dessa assistenter och för assistenterna med läkarutbildning samt en lägre löneställning än lönegrad Eo 22 för de apoteksutbildade assistenterna skulle medföra en ogynnsammare inkomstställning i förhållande till legitimerade apotekare vid civila apotek.

Styrelsen har vidare tillstyrkt, att de båda laboratoriefattningarna i lönegrad Eo 24 vid bakteriologiska laboratoriet beredes förbättrad löneställning med placering i lönegrad Eo 26. Däremot har styrelsen ansett det böra anstå med höjning av löneställningen för den kemiskt utbildade laboratorn samt de båda avdelningsföreståndarna vid samma laboratorium.

Yttranden över medicinalstyrelsens förslag.

Statskontoret har ansett, att då frågan om assistenternas anställningsvillkor syntes böra bli föremål för prövning i ett större sammanhang i anslutning till de aktuella övervägandena rörande de statsanställda underläkarnas löneförhållanden och tillsammans med motsvarande spörsmål vid andra med laboratorierna jämförliga institutioner, någon ändring i deras löneställning icke nu borde ifrågakomma. Vid nämnda förhållande borde jämväl anstå med en

omreglering av laboratoriefattningarna i lönegrad Eo 24 vid det bakteriologiska laboratoriet.

Allmänna lönenämnden har erinrat om att enligt de av statsmakterna fastställda riktlinjerna beträffande placering i lönegrad av assistentbefattningar vid de nu ifrågavarande laboratorier och med dessa jämförliga vetenskapliga institutioner assistent med läkarutbildning skulle placeras i lönegrad Ex 22 och assistent med annan utbildning i lönegrad Ex 21. Ett bifall till medicinalstyrelsens förslag om placering av såväl läkarassistenter som assistenter med annan utbildning i lönegrad Eo 22 skulle innebära ett frångående av sålunda tillämpade principer. Lönenämnden vore för sin del icke beredd att tillstyrka dylikt avsteg utan att en allmän översyn komme till stånd rörande avlöningsförhållandena för assistentpersonalen vid nu ifrågavarande institutioner. På grund härav har lönenämnden endast ansett sig kunna tillstyrka, att assistenterna i lönegrad Ex 22 vid de bakteriologiska och farmaceutiska laboratorier placeras på extra ordinarie stat i 22 lönegraden, medan övriga assistenter tills vidare borde kvarstå i nuvarande löneställning. I fråga om assistenten i lönegrad Ex 21 vid det rättskemiska laboratoriet har lönenämnden dock — med hänsyn till att han varit anställd vid laboratoriet alltsedan år 1930 — föreslagit, att han skulle uppföras på extra ordinarie stat i 21 lönegraden.

Mot förslaget om uppflyttning av laboratoristjänsterna i lönegrad Eo 24 vid det bakteriologiska laboratoriet till lönegrad Eo 26 har lönenämnden icke ansett sig böra framställa erinran.

Senare framställning av medicinalstyrelsen

jämte yttranden m. m.

I skrivelse den 16 november 1946 har *medicinalstyrelsen* anmält, att på begäran av Sveriges läkarförbund förhandlingar ägt rum mellan styrelsen och förbundet beträffande anställnings-, arbets- och avlöningsvillkoren för läkare vid de tre laboratorier. Läkarförbundet hade därvid påyrkat en uppflyttning av assistenterna till lönegrad Eo 26 samt en däremot svarande förbättring av löneställningen för övrig läkarutbildad personal. Ehuru enligt styrelsens mening vissa skäl talade för ett tillmötesgående av de framställda kraven, hade styrelsen funnit sig för närvarande icke beredd att taga ställning till desamma i vidare mån än i vad de avsåge assistentpersonalen. Styrelsen ville sålunda föreslå, att de assistenter med läkarutbildning, som av styrelsen tidigare föreslagits uppföras i lönegrad Eo 22, i stället måtte placeras i lönegrad Eo 24. För en dylik löneställning syntes kunna åberopas icke endast de menliga risker för rekryteringen, som oförmånligare avlöningsvillkor medförde, utan även arbetsuppgifternas kvalificerade beskaffenhet och det stora ansvar, som vore förenat med tjänstgöringen. Vid avgivandet av sin medelsframställning beträffande laboratorier för nästkommande budgetår hade medicinalstyrelsen hyst vissa betänkligheter mot en uppflyttning av ifrågavarande befattningar till lönegrad Eo 24, innan statsmakterna tagit definitiv ställning till underläkarnas löneförhållanden vid de statliga sjukvårdsinrättningarna. Att styrelsen likväl vid förhandlingarna med läkar-

förbundet ansett sig kunna frångå sin tidigare intagna ståndpunkt grundade sig främst på den olikhet som rådde mellan laboratorieläkarnas och förenämnda underläkares ställning. Härvid syntes särskilt böra beaktas, att de förstnämnda icke på samma sätt som underläkarna kunde bereda sig extra inkomster genom vare sig praktik eller intygsskrivning.

Styrelsen framhåller vidare, att samma skäl som sålunda anförts för en uppflyttning i lönegrad av tjänsterna för assistenter med läkarutbildning enligt styrelsens mening talade för motsvarande uppflyttning med avseende å de apoteksutbildade assistenterna.

Statskontoret har under hänvisning till att frågan om de statsanställda underläkarnas löneförmåner allttjämt vore föremål för utredning förklarat sig vidhålla sin tidigare uttalade uppfattning i frågan.

Allmänna lönenämnden har ansett, att vissa skäl kunde anföras för att assistent med läkarutbildning inplacerades i lönegrad Eo 24. Spörsmålet om läkarassistenternas löneställning sammanhängde emellertid med frågan om avlöningsförhållandena för underläkarna vid de statliga undervisningssjukhusen i Stockholm, vilken fråga icke blivit definitivt löst. En inplacering av läkarassistenterna i lönegrad Eo 24 syntes jämväl komma att medföra konsekvenser beträffande löneställningen för assistenter med enahanda utbildning vid andra vetenskapliga institutioner. Lönenämnden hyste under sådana omständigheter tvekan rörande lämpligheten av att nu uppflytta förevarande assistenter till lönegrad Eo 24. Nämnden ansåge sig dock icke böra motsätta sig en dylik lönegradsplacering under förutsättning, att såsom villkor härför uppställdes, att vederbörande ej alltför kort tid — förslagsvis minst ett år — före erhållandet av assistentbefattning i lönegrad Eo 24 innehaft anställning i lägre löneställning vid laboratoriet. Beträffande lönegradsplaceringen för assistenttjänster, av vilkas innehavare icke krävdes läkarutbildning, hade lönenämnden icke funnit anledning frångå sin tidigare uttalade uppfattning.

En ledamot av lönenämnden har icke ansett sig kunna biträda förslaget om uppflyttning av assistenterna med läkarutbildning till lönegrad Eo 24. Enligt hans uppfattning borde frågan om löneställningen för sådan personal tagas upp till mera allmän omprövning.

I detta sammanhang vill jag vidare anmäla, att *centralstyrelsen för Sveriges farmaceutförbund* hemställt, att de två assistenterna med apotekarutbildning i lönegrad Ex 21 vid statens farmaceutiska laboratorium i enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit måtte placeras i lönegrad Eo 24.

Föredraganden.

De mera fast anställda laboratorieassistenterna med vetenskaplig utbildning äro, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, med avseende å löneställningen uppdelade i två grupper, allteftersom de äga legitimation som läkare eller icke. De förra äro placerade i lönegrad Ex 22 i likhet med vad tidigare varit fallet beträffande vissa underläkare vid de statliga kroppssjukhusen, medan de övriga åtnjuta lön enligt lönegrad Ex 21.

Delvis såsom resultat av förhandlingar med läkarförbundet föreligger nu förslag från medicinalstyrelsens sida, att läkarassistenterna skola beredas

extra ordinarie anställning i lönegrad 24 samt att övriga mera fast anställda assistenter skola erhålla samma löneställning. Statskontoret har ställt sig avisande till detta förslag under hänvisning bl. a. till att de statsanställda underläkarnas löneförmåner vore föremål för utredning. Lönenämnden har hyst viss tvekan rörande lämpligheten av att nu företaga en så relativt betydande uppflyttning av läkarassistenternas löneplacering, som medicinalstyrelsens förslag innebär, men likväl icke velat motsätta sig en sådan under förutsättning, att vederbörande ej alltför kort tid tjänstgjort vid laboratoriet. Till frågan om övriga assistenters löneställning är lönenämnden icke beredd att taga ståndpunkt, innan en allmän översyn verkställts rörande avlöningsförhållandena för assistentpersonalen vid andra jämförliga institutioner.

Enligt min mening råder intet nödtvunget samband mellan löneförmånerna för läkarassistenterna vid ifrågavarande laboratorier och för underläkarna vid de statliga kroppssjukhusen. Därtill föreligga alltför stora skiljaktigheter i fråga om arbetet och inkomstmöjligheter i samband med tjänsten. Jag ansluter mig alltså i denna del till den ståndpunkt, som medicinalstyrelsen senast intagit och som i sin tur sammanfaller med läkarförbundets.

Enär utvecklingen på området lett därhän, att vid medicinalstyrelsens laboratorier behov numera föreligger av fast anställd personal med läkarutbildning och annan vetenskaplig utbildning i lägre löneställning än laboratorer, synes mig någon principiell erinran icke heller kunna riktas mot att ett antal assistentbefattningar överföres till extra ordinarie stat. Tveksamhet gör sig för min del allenast gällande i fråga om lönegradsplaceringen av dessa befattningar. För läkarassistenternas del anser jag emellertid en placering i lönegrad Eo 24 kunna accepteras under den av lönenämnden angivna förutsättningen, att vederbörande tjänstgjort under ej alltför kort tid vid statslaboratorium, förslagsvis minst ett år. För övriga assistenter torde, i analogi med vad som gäller i vissa andra liknande fall, en placering i högst lönegrad Eo 23 kunna ifrågakomma. För en sådan löneställning torde dock böra krävas dels minst ett års tjänstgöring vid statslaboratorium, dels ock avlagd licentiatexamen eller däremot svarande kompetens i ämne, som faller inom laboratoriets verksamhetsområde. Uppfyller vederbörande icke sistnämnda fordran, torde han icke böra få åtnjuta lön i högre lönegrad än Eo 21. Assistent, som icke tjänstgjort vid statslaboratorium i sammanlagt ett år, torde böra erhålla arvode eller lön högst till belopp, motsvarande två löneklasser lägre än vad som eljest skulle ha utgått. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter i nu berörda hänseenden, varvid även torde böra beaktas angelägenheten av att vederbörande, liksom nu i regel är fallet, förskaffat sig viss praktisk erfarenhet utanför statslaboratorium.

I anslutning till vad jag sålunda förordat finner jag mig, i likhet med lönenämnden, böra biträda medicinalstyrelsens förslag att uppflytta de två laboratoristjänster vid statens bakteriologiska laboratorium, som nu äro placerade i lönegrad Eo 24, till lönegrad Eo 26. Därigenom skulle de bli likställda med övriga laboratorer vid medicinalstyrelsens laboratorier.

Inspektionen av apoteksväsendet.

I ett särskilt avsnitt av sitt förut omnämnda betänkande har medicinalstyrelseutredningen upptagit frågan om inspektionen av apoteksväsendet till närmare behandling. Utredningen har därvid förordat en viss omläggning av ifrågavarande inspektion samt för ändamålet föreslagit en komplettering av statens farmaceutiska laboratorium. Jag anhåller att i detta sammanhang få anmäla denna fråga.

Gällande bestämmelser.

Enligt 5 § medicinalstyrelsens instruktion ingår som ett led i styrelsens inseende över apoteksväsendet, bland annat, att *dels* tillse, att befintliga apoteksinrättningar äro vederbörligen underhållna och försedda med goda och tillräckliga förråd av läkemedel samt att till utrönande därav föreskrivna visitationer anställas, *dels* låta inspektera ej mindre, på särskild anledning, visst apotek än även, tid efter annan, apoteksinrättningarna inom större eller mindre delar av riket, *dels ock* vaka över att apoteksföreståndare och deras medhjälpare fullgöra vad dem enligt gällande föreskrifter åligger.

Visitation av apoteksinrättning verkställas i regel en gång varje år av vederbörande förste provinsialläkare eller därmed jämställd stadsläkare (11 § allm. läkarinstr.). Genom två cirkulär av år 1919 har medicinalstyrelsen medgivit, att då apotek i föreskriven ordning inspekterats eller avsynats, må visitation av apoteket under det året inställas, såvitt icke medicinalstyrelsen finner anledning att i det särskilda fallet annorlunda förordna. Vidare har Kungl. Maj:t genom brev den 11 april 1924 ålagt chefen för medicinalstyrelsens apoteksbyrå att utan särskild ersättning verkställa visitation och avsyning av apotek i Stockholm.

Inspektion av apotek verkställdes intill utgången av år 1946 av två av medicinalstyrelsen särskilt förordnade inspektörer, i regel valda bland landets medicinska professorer i medicinsk kemi, vilka för uppdraget erhöilo ett arvode av 45 kronor för varje förrättning jämte resekostnads- och traktamentsersättning. Inspektion av apotek, vilken innebär en grundlig genomgång av apotekets lokaler, utrustning och läkemedel, har under det senaste decenniet i allmänhet skett med 6 à 7 års mellanrum för varje apotek.

Över såväl visitationer som inspektioner upprättas protokoll, vilka insändas till medicinalstyrelsen. Därjämte upprättar varje visitator och inspektör årligen en sammanställning över verkställda förrättningar jämte därvid framkomna erinringar av mera väsentlig innebörd, vilken jämväl tillställs medicinalstyrelsen.

Tidigare framställning samt yttrande däröver m. m.

Med skrivelse den 16 januari 1945 överlämnade medicinalstyrelsen till medicinalstyrelseutredningen en av *apotekarsocietetens direktion* samt *centralstyrelserna för Sveriges apotekareförbund* och *Sveriges farmaceutförbund*

gjord framställning om ändrad organisation av apoteksvisitationerna.

Organisationerna framhöllo till en början, att medan de särskilda apoteksinspektörernas insatser enligt enhällig mening inom apotekarkåren varit av mycket stor betydelse för apoteksväsendet, ansåges däremot de visitationsförrättningar, som verkställdes av förste provinsialläkarna i länen och förste stadsläkarna i vissa städer, i allmänhet icke vara av samma värde. Särskilt de senare årens starka utveckling inom kemiens och farmaciens områden hade medfört, att det blivit allt svårare för de personer, som icke erhållit fullständig utbildning såsom farmaceuter, att på ett effektivt sätt fullgöra ifrågavarande visitationsförrättningar. Många förste provinsialläkare hade även uttalat sig i denna riktning. Bland apotekaryrkets utövare — såväl apoteksinnehavare som farmaceuter — hade det med hänsyn till dessa förhållanden sedan länge varit ett önskemål att ernå sådan ändring i gällande bestämmelser, att den visitationsskyldighet, som för närvarande ålåg förste provinsialläkarna respektive förste stadsläkarna, måtte överflyttas på farmaceutiskt utbildade visitatorer.

Efter att ha erinrat att förevarande spörsmål varit föremål för övervägande inom 1912 års apotekssakkunniga samt att frågan jämväl i annat sammanhang berörts av farmaceutiska institutets lärarkollegium yttrade organisationerna bland annat följande.

Organisationerna anse, att den sedan länge aktuella frågan om sättet för verkställande av apoteksvisitationer är av den betydelse för apoteksväsendets bestånd och utveckling, att den med det snaraste bör bringas till en tillfredsställande lösning. Därvid ifrågasättes ingen ändring beträffande de inspektioner, som verkställas av de genom medicinalstyrelsens försorg tillsatta apoteksinspektörerna. Däremot synas visitationerna böra överflyttas till fast anställda befattningshavare med fullständig farmaceutisk utbildning. Dessa torde kunna förväntas lämna råd och anvisningar såväl i fråga om lämplig inredning av apotekslokalerna och anskaffande eller komplettering av apparaturen som beträffande tekniska och vetenskapliga detaljer i arbetet å apoteken och sålunda kunna utöva en fruktbärande konsultativ verksamhet i syfte att effektivisera och rationalisera apoteksarbetet.

Genom det intima samarbete, som komme att äga rum mellan medicinalstyrelsen och ifrågavarande befattningshavare, skulle säkerligen kännedomen om de enskilda apoteken rätt snart bliva sådan, att årliga visitationer ej bleve nödvändiga, och ej heller torde förrättningen varje gång behöva bliva lika omfattande. Visitationerna torde då icke behöva kräva den tid, som nu i allmänhet åtgår, utan visitatorerna skulle kunna omväxlande ägna uppmärksamhet åt olika detaljer i apotekens verksamhet.

Antalet befattningshavare synes lämpligen kunna bestämmas till två. De böra ingå bland medicinalstyrelsens personal. Erforderlig prövning av varuprov, som medförts från visitationsförrättningar, synes kunna verkställas vid statens farmaceutiska laboratorium. För att erhålla personer med nödig erfarenhet för ifrågavarande befattningar böra dessa hänföras till lönegrad A 26 i civila avlöningsreglementet.

I avgivet yttrande över organisationernas framställning anförde *förste provinsialläkarnas förening* bland annat följande.

Apoteksvisitationerna äro och måste alltid bli omfattande förrättningar. Visitator har att skaffa sig noggrann kännedom om och bedöma i huvudsak

följande: Personalens kvalifikationer och tillräcklighet, lokalernas läge och storlek, tillräcklighet, inredning och utrustning med arbetsutensilier av allehanda slag, belysning, ventilation, luftväxling, sanitära installationer, vidare arkivhandlingar, telefonrecept, spritkontrollbok, recept och verifikationer på alkoholhaltiga läkemedel, giftbok och giftkvitton, laborationsjournal, ståndkärl och signaturer, gifters förvaring, ålder på sera, ympännen och vissa dekokter, förråd av desinfektionsmedel. Visitator skall också tillse, att gällande författningar efterföljas.

Enligt föreningens uppfattning äga de nuvarande visitatorerna tillräcklig utbildning för att bedöma nu angivna förhållanden. Därjämte äga de avgjord överblick i utbildning jämfört med föreslagna farmaceutiskt utbildade visitatorer i fråga om de viktiga hygieniska förhållandena på apoteken samt åtminstone lika god utbildning i fråga om gällande författningars innebörd, varjämte de besitta stor erfarenhet rörande kontroll av dessas efterlevnad.

Däremot hava visitatorerna i allmänhet icke den utbildning i varukännedom samt för bedömning och prov av läkemedel, särskilt av dessas kemiska egenskaper, som legitimerade apotekare äga. Visitatorernas utbildning torde sålunda i regel vara otillräcklig för vissa mera ingående kemiska och andra prov, exempelvis mikroskopiska analyser av droger, men torde vara tillräcklig för vanligen förekommande undersökningar, vilka anvisas i farmakopén samt lämpligen kunna och böra utföras vid visitationer.

Föreningen framhöll vidare som sin uppfattning, att någon generell inskränkning av visitationernas omfattning icke borde ske så, att visitationerna endast berörde vissa delar och detaljer av apoteken och deras verksamhet. Redan nu riktades i varje fall särskild uppmärksamhet på sådant, vartill anledning gaves. Däremot ansåge föreningen, att i normala tider visitationer icke nödvändigtvis behövde återkomma årligen. Det borde överlämnas åt visitator att härom ingiva förslag till medicinalstyrelsen, vilken skulle bestämma de visitationer som årligen skulle verkställas. Det syntes dock ofrånkomligt, att recept på alkoholhaltiga läkemedel samt receptlistor med däri förda anteckningar om utlämnande av narkotiska ämnen och beredningar granskades årligen för varje apoteksförrättning.

Härjämte påpekade föreningen, att mycket av arbetet på ett apotek vore av förtroendenatur och att det därför vore av stor betydelse även för allmänheten, att det funnes en snabb och lätt tillgänglig lokal kontroll av apoteken och deras verksamhet, icke blott vid visitationstillfällen utan även eljest. Den visitationsskyldighet, som nu funnes för förste provinsialläkare och vissa stadsläkare, tillgodosåge väl detta behov. Det vore vidare för hälso- och sjukvården av stort värde, att vederbörande förste provinsialläkare och stadsläkare finge kännedom om apotekspersonalens kvalifikationer och lämplighet samt om det sätt, på vilket läkare och annan medicinalpersonal använde sin receptträtt m. m. Föreningen vore enbart därför mycket tveksam, huruvida en överflyttning helt av visitationsskyldigheten till befattningshavare i medicinalstyrelsen vore lämplig.

Föreningen sammanfattade sin ståndpunkt sålunda.

Flertalet ledamöter i förste provinsialläkarnas förening anse, att någon ändring i skyldigheten för förste provinsialläkare och med dem jämställda stadsläkare att verkställa visitationer icke är önskvärd eller nödvändig av

sådana skäl, som organisationerna anfört. Däremot har en avsevärd del, cirka en tredjedel av samtliga förste provinsialläkare, uttalat önskemål om att denna visitationsskyldighet i nuvarande omfattning måtte upphöra. Dessa förste provinsialläkare anse, att övriga tjänsteåligganden äro så omfattande och i stadig ökning samt apoteksvisitationerna så tidskrävande, att av detta skäl visitationsskyldigheten bör upphöra, för att förste provinsialläkarna måtte få tid att ägna sig åt många och betydelsefulla uppgifter i hälsovård, genom lokala förrättningar i länets skilda delar m. m. Detta är ett skäl av utomordentligt stor betydelse, som kräver all hänsyn vid ärendets slutliga avgörande. Även om organisationernas förslag antages, är det dock nödvändigt att sörja för erforderlig kontakt och samarbete mellan apoteken och vederbörande läkare.

Ifrågavarande spörsmål upptogs även till behandling av *en av de förutvarande apoteksinspektörerna, professorn G. Blix*, i en vid hans berättelse för år 1944 fogad promemoria. I fråga om apoteksvisitationerna framhölls däri, att vägande skäl talade för att alltjämt bibehålla viss tillsyn från ämbetsläkarnas sida över apoteken. Det vore sålunda betydelsefullt, att den som skulle utöva den årliga lokala kontrollen över apoteken och deras skötsel ägde god personlig kännedom om det samhälle eller distrikt, där apoteket vore beläget, de allmänna förhållandena därstädes, dess myndigheter, läkare, tandläkare, veterinärer, kvacksalvare och befolkning i övrigt. Det syntes vidare ur samhällets ävensom ur apotekarnas egen synpunkt vara av värde, att övervakandet av apotekens verksamhet och deras efterlevande av gällande bestämmelser skedde genom apoteken utomstående personer. Genom sin utbildning på hygienens olika områden hade dessutom förste provinsialläkarna speciella kvalifikationer för granskning och kontroll av vissa betydelsefulla förhållanden på apoteken, framför allt lokalernas och utrustningens beskaffenhet ur yrkeshygieniska och allmänt sanitära synpunkter. Då det gällde prövningen av läkemedlen vore det givet, att en apotekare som regel ägde större erfarenhet än en förste provinsialläkare. Denna prövning borde dock ej betraktas som en huvuduppgift för visitationen. Den alltjämt ökade omfattningen och effektiviteten av den centrala läkemedelskontrollen hade nämligen medfört, att läkemedelsprövningen vid visitationen ägde ojämförligt mindre betydelse än den haft i gångna tider.

Blix framhöll slutligen, att en periodiskt återkommande granskning av apoteken och deras verksamhet genom särskilt kvalificerade apotekare säkerligen vore av stort värde. Det förefölle sannolikt att, om inspektionssverksamheten komme att bibehållas, denna måste komma att anförtrors personer med apotekarutbildning. En rekrytering av apoteksinspektörer bland landets medicinska professorer i farmakologi, fysiologi eller medicinsk kemi torde bli allt svårare. Forskningen och undervisningen i dessa ämnen krävde numera sin man på ett helt annat sätt än tidigare, och den korta tid, som ej toges i anspråk härför, behövdes väl för rekreation. Även vid ett väsentligt ökat arvode syntes det därför osannolikt, att medicinska professorer annat än i undantagsfall skulle anse det möjligt att åtaga sig uppdraget att inspektera apotek.

Medicinalstyrelseutredningen.

Medicinalstyrelseutredningen har för sin del ansett vägande skäl tala för att ämbetsläkarnas tillsyn över apoteken bibehålles, om ock i förminskad omfattning. Utredningen yttrar härom följande.

Enligt utredningens mening saknas ej fog för den uppfattningen, att nuvarande visitatorer i allmänhet icke äga den sakkunskap, som erfordras eller i varje fall är önskvärd för bedömning eller prövning av läkemedlens art och beskaffenhet. Denna del av visitators uppgifter torde därför ej sällan ha blivit eftersatt. Å andra sidan synes det icke kunna bestridas, att den hygieniska utbildning och kännedom om lokala förhållanden, som vederbörande ämbetsläkare besitta, är av väsentlig betydelse i vissa avseenden för den funktion, som den nuvarande visitationen avser att fylla. Utredningen åsyftar härvid i första hand kontrollen rörande apotekslokalernas hygieniska anordning och utrustning samt arbetsbetingelserna i övrigt ur hygienisk synpunkt ävensom kontrollen över gjorda receptförskrivningar av alkoholhaltiga varor, narkotika och fosterfördrivande medel. Vid uppkommande friktioner mellan apotek och allmänhet eller medicinalpersonal torde en visiterande förste provinsialläkare eller stadsläkare genom sin lokalkännedom jämväl ofta äga större förutsättningar att ställa till rätta än en från den centrala förvaltningsmyndigheten kommande inspektör. Vägande skäl synas därför utredningen tala för att ämbetsläkarnas tillsyn över apoteken bibehålles, om ock i förminskad omfattning.

Det förefaller härvid lämpligt — icke minst med hänsyn till förste provinsialläkarnas och förste stadsläkarnas omfattande och viktiga åligganden i övrigt — att dessa läkares befattning med tillsynen över apoteken företrädesvis begränsas till sådana förhållanden, för vilkas bedömning de äga särskilda förutsättningar eller beträffande vilka en årlig kontroll är önskvärd. Ämbetsläkarna torde sålunda böra närmast inrikta sin tillsyn på lokalerna och därmed sammanhängande hygieniska förhållanden, förvaring, utlämning och bokföring av alkoholhaltiga varor, fosterfördrivande medel, narkotika och övriga gifter, lagerhållningen av föreskrivna läkemedel samt arkivhandlingarna. Vederbörlig uppmärksamhet torde även böra ägnas personalen och apotekets skötsel i allmänhet. Kontrollen av läkemedlens art och beskaffenhet samt förvaring ur farmaceutisk synpunkt, omfattningen av å apoteket företagen prövning av läkemedel eller råvaror samt beskaffenheten av föreskriven eller eljest befintlig apparatur, vågar och vikter torde däremot böra i huvudsak anförtros åt särskilda inspektörer med farmaceutisk utbildning. Dessa torde tillika böra ha till uppgift att lämna råd och anvisningar rörande läkemedels beredning och prövning å apotek samt rörande lokalernas inredning och förseende med ändamålsenlig apparatur. Dylika inspektioner torde icke behöva ske årligen men böra å andra sidan ske med kortare mellanrum än nuvarande inspektionsförrättningar. En intervall av 3 å 4 år för varje apotek förefaller vara lämpligt avvägd. Vid dessa inspektioner torde uppmärksamhet böra ägnas även åt personalen och övriga med apotekets skötsel sammanhängande förhållanden. Därigenom skulle tillsynen över apoteken bliva mera allsidig, samtidigt som visitation av apoteken liksom nu skulle regelmässigt kunna undvikas det år inspektion ägt rum. Det torde bland annat ur denna synpunkt vara lämpligt, att visitator och inspektör delgiva varandra resultatet av sina förrättningar.

Utredningen föreslår i anslutning härtill, att för inspektion av apoteken inrättas två särskilda befattningar, knutna till statens farmaceutiska laboratorium, ävensom att vid laboratoriet anställas två laboratoriebiträden med

uppgift att verkställa rutinmässiga analyser av läkemedelsprov, som insänts från inspektionerna. Till närmare motivering för nämnda förslag yttrar utredningen.

Vid överläggningar med representanter för medicinalstyrelsen har framhållits, att med tiden allt större svårigheter yppat sig att finna personer, som äro lämpliga och villiga att åtaga sig uppdrag som apoteksinspektör. Med den omläggning och effektivisering av inspektionen, som utredningen förordat, torde densamma komma att taga sådan tid i anspråk, att det knappast låter sig göra att ombesörja uppdraget i form av bisyssla för två eller flera personer. Enligt en inom utredningen verkställd beräkning skulle nämligen för ifrågavarande inspektion, som skulle omfatta 125—150 apotek per år, krävas en sammanlagd tid av omkring 12 månader per år. Därvid har utredningen räknat med en genomsnittlig tid av två dagar för varje inspektion, inberäknat tid för resor och protokollens uppsättning, vilket sannolikt ligger i underkant. Mot bakgrunden av dessa beräkningar och med hänsyn till angelägenheten av att apoteksinspektionen icke splittras på alltför många händer synes den mest rationella lösningen vara att för ändamålet inrätta en eller två inspektörsbefattningar, knutna till statens farmaceutiska laboratorium. För en sådan åtgärd talar även den omständigheten, att en reglerad inspektion av läkemedelsindustrien i längden icke torde kunna undvaras. Därest endast en inspektörsbefattning inrättas, förutsätter detta, att en avsevärd del av inspektionsbördan påläggas en eller flera andra befattningshavare, varvid i första hand föreståndaren för laboratoriets kemiska avdelning torde komma i fråga. Med den stora arbetsbörda, som laboratoriet har och som kan förväntas komma att efter hand väsentligt öka, kan en dylik överflyttning icke ske utan att laboratoriets vetenskapligt utbildade personal för övriga arbetsuppgifter utökas. En dylik förstärkning skulle i så fall även erfordras för att leda och handhåva analyserna av de läkemedelsprov, som icke lämpligen kunna utföras på inspektionsstället. Utredningen anser sig under sådana förhållanden böra föreslå, att för apotekens inspektion inrättas två särskilda befattningar, vilka till en början torde kunna placeras på extra ordinarie stat. I betraktande av den vetenskapliga kompetens, som kräves för inspektionsuppgiftens fullgörande, torde en lägre placering än lönegrad Eo 27 icke böra ifrågakomma. Under den tid inspektörerna icke befinna sig på resa böra de leda det analysarbete inom laboratoriet, som äger samband med inspektionerna, samt i övrigt bedriva vetenskapligt arbete i anslutning till sina iakttagelser vid inspektionerna. Ett sådant arbete kan väntas bli av stor betydelse icke minst för det permanenta farmakopéarbete, som förutsättes komma till stånd. För rutinmässiga analyser av läkemedelsprov, som insänts från inspektionerna, bör anställas lägre kvalificerad arbetskraft. Behovet av dylik arbetskraft torde kunna uppskattas till två laboratoriebiträden, varvid räknats med att antalet läkemedelsprov från varje inspekterad apoteksinsättning kommer att uppgå till 5—10. Ett av biträdena bör även vara kunnigt i maskinskrivning, då laboratoriets nuvarande kontorspersonal icke kan beräknas medhinna utskrivningen av alla förrättningsprotokoll. Dessa biträden torde tills vidare kunna anställas som extra tjänstemän i lönegrad Ex 7.

Utredningen har vidare förordat, att chefen för medicinalstyrelsens apoteksbyrå befrias från den honom jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 11 april 1924 åliggande skyldigheten att verkställa visitation av apoteken i Stockholm. Arbetsbördan för apoteksbyråchefen hade nämligen ökat i sådan omfattning, att ifrågavarande skyldighet icke kunde fullgöras utan att allvar-

ligt inkräkta på handläggningen av apoteksbyråns ärenden. Med den omläggning av visitationsskyldigheten, som utredningen förordat, tedde det sig vidare naturligare att denna skyldighet anförtroddes åt en befattningshavare med hygienisk specialutbildning. I första hand syntes därvid förste stadsläkaren i Stockholm böra komma i fråga. Därest denne av andra arbetsgöromål vore förhindrad åtaga sig denna skyldighet, syntes möjlighet föreligga att överflytta densamma på någon hygieniskt utbildad befattningshavare i medicinalstyrelsen eller statens institut för folkhälsan (allmänhygieniska avdelningen).

Yttranden över medicinalstyrelseutredningens förslag.

Medicinalstyrelseutredningens nu ifrågavarande förslag har i huvudsak tillstyrkts av *föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium* och av *medicinalstyrelsen*. Laboratorieföreståndaren har dock föreslagit, att de båda laboratoriebiträdena med hänsyn till det förhållandevis självständiga och krävande arbete, som de komme att utföra, skulle placeras i lönegrad Ex 11, medan medicinalstyrelsen för sin del förordat en placering av det ena biträdet i lönegrad Eo 11 och av det andra i lönegrad Eo 7. Medicinalstyrelsen har tillika uttalat sitt beklagande av att den alltför tunga arbetsbördan för de specialutbildade professorer vid de medicinska fakulteterna, som kunnat komma i fråga som apoteksinspektörer, omöjliggjorde ett bibehållande av den tidigare för både medicin och apoteksväsende värdefulla konstruktionen av apoteksinspektionsväsendet.

Även *medicinska fakulteten i Lund* konstaterar med beklagande, att utredningen ansett sig nödsakad föreslå avskaffande av de akademiska apoteksinspektörerna och deras ersättande med till statens farmaceutiska laboratorium knutna enbart farmaceutiskt utbildade inspektörer. Frågan om apoteksinspektionen vore nämligen ingalunda endast en farmaceutisk angelägenhet. Vid apoteksinspektionerna erhöles specialmedicinskt utbildade inspektörer och därigenom vederbörande myndigheter en värdefull inblick i bland annat läkarnas handhavande av läkemedelsordinationen. Den av utredningen föreslagna bibehållna, om än begränsade visitationsskyldigheten av förste provinsialläkarna och motsvarande stadsläkare kunde på grund av dessa läkares i nämnt hänseende otillräckliga sakkunskap ej anses tillfyllest, även om den vore synnerligen önskvärd och borde behållas.

Fakulteten — som för sin del ansett att medicinalstyrelsens apoteksbyrå borde ersättas av en läkemedelsbyrå med en läkare med i första rummet farmakologisk specialutbildning som chef — har vidare föreslagit, att denne samtidigt skulle vara apoteksinspektör. Vid sidan av honom kunde då utses en eller två till farmaceutiska laboratoriet knutna farmaceutiska inspektörer.

Statskontoret anser, att för inspektionen av apoteksväsendet till en början borde inrättas allenast en inspektörsbefattning hänförd till lönegrad Eo 26.

Sveriges läkarförbund uttalar, att utredningens förslag syntes välmotiverade

och innebure en god avvägning mellan farmaceutiska och socialmedicinskt-hygieniska intressen.

Av de elva *förste provinsialläkare* och därmed jämställda *stadsläkare*, som uttalat sig i förevarande fråga, ha sju tillstyrkt eller lämnat utredningens förslag utan erinran, medan tre ansett någon ändring i nuvarande ordning ej önskvärd och en funnit riktigast, att förste provinsialläkarna och stadsläkarna helt befriades från visitationsskyldigheten.

Svenska provinsialläkarföreningen anser några bärande skäl icke föreligga för ett bibehållande av nuvarande skyldighet för förste provinsialläkarna att årligen visitera varje apotek. Enligt föreningens mening borde förste provinsialläkarnas befattning med apoteken begränsas till en skyldighet att granska sådana handlingar, som hade med kontroll av receptmissbruk att göra, förste provinsialläkarna dock obetaget att företaga liknande hygienisk inspektion av lokalerna, som de företoge i fråga om andra arbetslokaler, livsmedelsaffärer m. m. Det vore enligt föreningens åsikt ett obestriddigt framsteg, att visitationsuppgifterna i övrigt lades på utbildade apotekare.

Apotekarorganisationerna tillstyrka livligt utredningens förslag om anställande av särskilda apoteksinspektörer. Organisationerna anse däremot icke nödvändigt att bibehålla särskild skyldighet för ämbetsläkarna att verkställa visitationer i den begränsade omfattning, som föreslagits av utredningen. Den av utredningen ifrågasatta kontrollen av apoteken syntes kunna utföras av dessa läkare i samband med dem åliggande allmän inspektionsskyldighet inom respektive områden.

Föredraganden.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att enighet i stort sett råder om önskvärdheten av att begränsa förste provinsialläkarnas och stadsläkarnas visitationsskyldighet till att avse den hygieniska kontrollen av apoteken samt förskrivningen av gifter och alkoholhaltiga preparat, medan den farmaceutiska kontrollen överlåtes åt specialutbildade inspektörer. Då denna fördelning synes mig vara en naturlig följd av utvecklingen på läkemedelsområdet, ansluter jag mig i princip till medicinalstyrelseutredningens förslag härutinnan. Delade meningar ha endast framkommit rörande omfattningen av förste provinsialläkarnas och stadsläkarnas visitationsskyldighet. I detta hänseende torde det emellertid få ankomma på medicinalstyrelsen att meddela närmare föreskrifter, varför jag här lämnar denna detalj åsido.

Beträffande den farmaceutiska kontrollen innebär utredningens förslag, att skyldigheten härutinnan överflyttas från medicinalstyrelsen till särskilda befattningshavare vid statens farmaceutiska laboratorium. I betraktande av inspektionens faktiska innehåll synes mig detta vara en praktiskt lämplig åtgärd. I princip torde ej heller anledning föreligga till erinran mot detta förslag, så länge laboratoriet står under medicinalstyrelsens omedelbara ledning. Jag tillstyrker därför utredningens förslag även i detta hänseende.

Personalbehovet för inspektionsskyldighetens fullgörande har av utredningen uppskattats till två inspektörer, placerade i lönegrad Eo 27, samt två

laboratoriebiträden för mera rutinmässiga analyser av vid inspektionen uttagna läkemedelsprov, båda tills vidare placerade i lönegrad Ex 7. Statskontoret har ifrågasatt, att antalet apoteksinspektörer skulle tills vidare begränsas till en, placerad i lönegrad Eo 26, under det att övriga remissinstanser anslutit sig till utredningens förslag. Då enligt min uppfattning utredningen förebragt fullgoda skäl för sin ståndpunkt, förordar jag, att två befattningar såsom apoteksinspektörer i lönegrad Eo 27 inrättas. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t på grund av förhållandena genom särskilt beslut sett sig nödsakad medgiva, att en apoteksinspektör finge provisoriskt anställas mot arvode under första halvåret innevarande kalenderår.

Utredningens förslag om anställande av två laboratoriebiträden för rutinmässiga undersökningar i samband med apotekskontrollen föranleder ingen annan erinran från min sida än att jag i anslutning till medicinalstyrelsens yttrande föreslår, att ett av dessa biträden placeras som förste laboratoriebiträde i lönegrad Eo 11.

Slutligen anser jag mig böra biträda utredningens förslag om befrielse för apoteksbyråchefen från den honom nu åvilande visitationsskyldigheten beträffande apoteken i Stockholm.

Medelsbehovet för budgetåret 1947/48 m. m.

1:o) Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	406 000	667 399
1946/47	510 000	—
1947/48 (förslag)	1 180 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens bakteriologiska laboratorium (statsliggaren s. 267).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	110 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	13 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> . .	»	336 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	50 700

Summa förslagsanslag kronor 510 000.

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att från posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle tills vidare under budgetåret 1946/47 bestridas följande arvoden:

Arvode till 1 vetenskapligt biträde i biologi	kronor	5 000
» » 1 kontrollant	»	4 500
» » 1 veterinärbiträde	»	3 000
Vikariatsarvoden, <i>förslagsvis</i>	»	800
	Summa kronor	13 300.

Beträffande övriga bestämmelser, som meddelats för ifrågavarande anslags användning, får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 268.

Såsom tidigare omnämnts har medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet, professorn G. Olin*, gjord framställning om anslag till laboratoriets avlöningskostnader för nästa budgetår.

Föreståndaren har däri till en början anfört i huvudsak följande.

Sedan krigsårens speciella krav på laboratoriets arbetsområde numera bortfallit vore det möjligt att klart överblicka dess arbetsuppgifter och närmare precisera härför erforderlig personal. Laboratoriets produktion av bakteriologiska preparat för internationell hjälpverksamhet hade sålunda praktiskt taget avslutats i och med utgången av budgetåret 1945/46. För krigsmaktens fredsmässiga beredskap krävdes alltså viss lagerhållning av bakteriologiska preparat. Omfattningen härav hade fastställts genom skrivelse den 20 juni 1946 från försvarets sjukvårdsförvaltning och därvid fixerats till praktiskt taget samma kvantiteter som under föregående budgetår. Även för budgetåret 1947/48 kunde samma produktion förväntas vara behövlig. Undersökningarna av prov från utländska medborgare, vilka av olika anledningar uppehållit sig i landet, hade vidare nedgått till en omfattning, som spelade en mycket underordnad roll i förhållande till övriga uppgifter. Den år 1944 beslutade tillbyggnaden av laboratoriet vore helt avslutad och pågående planering för en fortsatt utbyggnad kunde icke beräknas påverka personalbehovet under nästkommande budgetår.

De skäl, som i statsverkspropositionen för innevarande budgetår i första hand ingivit föredragande departementschefen viss tveksamhet i fråga om laboratoriets personalstat, hade sålunda numera bortfallit. Även de i andra hand av departementschefen anförda skälen hade genom senare vunnen erfarenhet fått sin bärkraft eliminerad. Antagandet att serologiska avdelningens uppgifter kunde komma att reduceras genom en eventuell import av bakteriologiska preparat syntes sålunda sakna aktualitet på grund av att importpriserna ställde sig oförmånliga i förhållande till den inhemska produktionen. Den avlastning som den diagnostiska avdelningen antagits kunna komma att beredas, om bakteriologiska laboratorier i ökande antal bleve inrättade i landsorten, syntes ej heller sannolik efter den utredning, som medicinalstyrelsen verkställt och redovisat i skrivelse den 13 april 1946 angående förslag till ändrade bestämmelser rörande gäldandet av kostnaderna för bakteriologiska prov m. m. Nämda utredning förutsatte nämligen, att statens bakteriologiska laboratorium vid en utbyggnad av laboratorieorganisationen i landet skulle fungera som centralinstans för landsortslaboratorierna genom att ombesörja vissa specialundersökningar och tillhandahålla vissa för undersökningsverksamheten erforderliga diagnostiska sera och antigen. Tillkomsten av nya laboratorier komme sålunda blott att medföra en omställning av statens bakteriologiska laboratoriums verksamhet, som icke kunde beräknas minska personalbehovet.

Den stabilisering, som sålunda inträtt för laboratoriets verksamhet gjorde det — fortsätter föreståndaren — ofrånkomligt att antalet ordinarie och extra ordinarie befattningar från och med nästa budgetår ökades högst väsentligt och att personalens numerär redan i statförslaget bringades i nivå med vad som befunnits erforderligt under den gångna efterkrigstiden. Att liksom vid budgetbehandlingen för innevarande budgetår uppskjuta avgörandet under hänvisning till att Kungl. Maj:t skulle äga befogenhet att besluta om förstärkning av laboratoriets icke-ordinarie personal, i den mån så under löpande budgetår befunnes nödvändigt, vore ett i längden ohållbart system. Nedskärningen av laboratoriets förslag till personalstat för innevarande budgetår, sådant detsamma tillstyrkts av medicinalstyrelsen hade medfört, att föreståndaren för verksamhetens upprätthållande nödgats i skrivelse den 17 juni 1946 hemställa om bemyndigande att under hela innevarande budgetår få anställa icke mindre än 53 befattningshavare å löneplan Ex. På detta sätt bleve en högst betydande del av personalen hänvisad till anställning endast som extra tjänstemän.

Till belysning av vad föreståndaren sålunda anfört må nämnas, att av sammanlagt 182 befattningshavare 24 inneha ordinarie och 35 extra ordinarie anställning, medan de återstående äro anställda som extra tjänstemän eller arvodister. I dessa siffror ha medräknats dels 113 befattningshavare, för vilkas avlönande medel beräknats i gällande avlöningsstat, dels 8 för gonokockundersökningar avsedda befattningshavare, för vilka avlöningskostnaderna bestridas från anslaget till åtgärder mot utbredning av könsjukdomar, dels ock sammanlagt 61 befattningshavare, vilka finnas anställda med stöd av särskilda av Kungl. Maj:t under innevarande budgetår meddelade beslut.

Föreståndaren framhåller, att de ogynnsamma anställningsförhållandena medfört, att ett stort antal befattningshavare ännu efter mångårig tjänstgöring vid laboratoriet måst kvarstå såsom extra tjänstemän. Sålunda hade av laboratoriets befattningshavare i lönegraderna Ex 2—Ex 6 tillhoppa 54 den 30 juni 1947 en beräknad tjänstetid om minst 3 år, därav 1 över 9 år, 15 mellan 6 och 9 samt 38 mellan 3 och 6 år. På grund av de ovissa anställningsförhållandena hade — särskilt under nu rådande knapphet på arbetskraft — många befattningshavare sökt sig från laboratoriet. Det vore givetvis en stor olägenhet för verksamheten vid laboratoriet, att tränad och erfaren personal lämnade sina anställningar. Vid behandlingen av frågan om anslag till laboratoriet för innevarande budgetår hade också statsutskottet uppmärksammat de oförmånliga anställningsförhållandena och därvid understrukit behovet av en omprövning av tjänsteställningen för laboratoriets personal.

Föreståndaren anför vidare, att sedan 1945 års lönekommitté avgivit sitt betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m., ytterligare stöd vunnits för en revidering av anställningsformerna för personalen vid laboratoriet. I anslutning till de regler för anställning i statens tjänst, som angivits i nämnda betänkande, hade föreståndaren ansett riktigt att beträffande hel-

tidsanställd personal endast räkna med ordinarie och extra ordinarie befattningar. Föreståndaren förutsatte därvid, att nyantagen personal med lön motsvarande 7:e eller lägre lönegrad i gällande löneplaner endast skulle anställas såsom aspiranter och därvid åtnjuta lön, som låge två löneklasser under den blivande begynnelselöneklassen för ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän i motsvarande lönegrad. Föreståndaren förutsatte vidare, att han skulle äga rätt att efter godkänd aspiranttjänstgöring under 1 — eventuellt 1½ år — antaga aspiranten som extra ordinarie befattningshavare, därest behov därav föreläge och befattning stode till förfogande å laboratoriets personalstat. Beträffande deltidsanställd personal har föreståndaren däremot räknat med att arvodesformen skulle bibehållas.

Föreståndaren framlägger härefter ett flertal olika förslag beträffande den vetenskapligt utbildade personalen.

Sålunda föreslås 2 befattningar som laborator och avdelningsföreståndare i lönegrad A 28 uppflyttade till tjänster som avdelningsföreståndare i lönegrad A 30, 1 laboratorbefattning i lönegrad Eo 26 uppflyttad till lönegrad A 28, 2 laboratorbefattningar i lönegrad Eo 24 uppflyttade till lönegrad A 26 och 7 assistentbefattningar i lönegrad Ex 22 uppflyttade till lönegrad Eo 24. Dessa förslag ha behandlats i det föregående.

Från och med innevarande budgetår har vid laboratoriet inrättats en särskild virusavdelning med en laborator i lönegrad Eo 26 som ledare. På avdelningen är placerad en av assistenterna i lönegrad Ex 22, varjämte å avdelningen finnas 12 biträden i olika lönegrader. Avdelningen innefattar Wassermannlaboratoriet och den från serologiska avdelningen överflyttade tillverkningen av smittkoppsvaccin samt har därutöver att utföra diagnostiska undersökningar och bereda ympämnen på virusområdet. Å avdelningen har under hösten 1946 igångsatts tillverkning av influensaympämne. För biträde vid denna tillverkning har Kungl. Maj:t den 27 september 1946 medgivit anställande från och med den 1 oktober 1946 av en assistent med ett arvode av 8 500 kronor för år samt 4 biträden.

Föreståndaren framhåller, att virusavdelningens verksamhet redan vore omfattande och att den inom en snar framtid komme att öka än ytterligare. Utvecklingen på virusområdet ginge nämligen för närvarande framåt i snabb takt och det vore av synnerligen stor betydelse att laboratoriet finge möjligheter att delta i och bidra till denna utveckling.

Föreståndaren erinrar vidare om att statens medicinska forskningsråd i skrivelse till medicinska högskolornas organisationskommitté framlagt förslag om inrättande av en medicinsk-biologisk virusinstitution med anknytning till laboratoriet. Denna institution borde enligt forskningsrådets mening för att med önskvärd snabbhet komma till stånd planeras i samband med den utredning om laboratoriets nybyggnadsbehov, som byggnadsstyrelsen erhållit Kungl. Maj:ts uppdrag att verkställa och som i första hand gällde frågan om lokaler för laboratoriets virusavdelning. Virusinstitutionen och nämnda avdelning borde nämligen med fördel kunna sammanföras i samma byggnad. I denna byggnad borde sålunda inrymmas utrymmen för

en karolinska institutets virusinstitution med en professor i virologi som ledare och med för forskningen erforderlig personal, som jämväl borde upptagas på institutets stat. I byggnaden borde vidare inrättas lokaler för den specialapparat, som erfordrades såväl för virusinstitutionen som virusavdelningen. Dessa lokaler jämte utrustning borde stå under virusprofessorns tillsyn i dennes egenskap av prefekt för virusbyggnaden. Virusavdelningens personal borde emellertid underställas föreståndaren för laboratoriet, som även borde svara för avdelningens anslagsfrågor. Härigenom vunnos också, att virusprofessorn ej genom rutinuppgifter droges från sin egentliga uppgift, forskningen. I fråga om rutinuppgifterna borde han därför endast fungera som rådgivare, när hans kompetens behövde anlitas. Bland annat av detta skäl vore det av vikt, att virusavdelningens närmaste ledning åvilade en erfaren kraft i avdelningsföreståndares ställning.

För egen del framhåller föreståndaren, att, huru än nämnda fråga komme att utveckla sig, en fortsatt förbättring av laboratoriets arbetsmöjligheter på virusområdet vore av trängande betydelse. En lokalutvidgning vore därvid en första förutsättning. Denna fråga borde därför snarast lösas i sammanhang med laboratoriets övriga aktuella lokalfrågor, som vore föremål för utredning av byggnadsstyrelsen. Vad anginge avdelningens personal vore inrättandet av en befattning som avdelningsföreståndare, jämställd med de två redan befintliga, av väsentlig betydelse. Den nuvarande laboratoriefattningen i lönegrad Eo 26 borde sålunda utbytas mot en avdelningsföreståndartjänst i lönegrad A 30. Vidare borde den för influensaympämningsberedningen avsedda assistentbefattningen med ett arvode av 8 500 kronor överföras till lönegrad Eo 24 i likhet med vad som föreslagits för övriga assistenttjänster. Behovet av denna befattning komme nämligen att kvarstå under åtskilliga år.

Föreståndaren har vidare föreslagit, att en å serologiska avdelningen placerad, för den fredsmässiga beredskapen avsedd assistentbefattning med ett arvode av 8 500 kronor i likhet med övriga assistenter uppflyttas till lönegrad Eo 24. Till samma lönegrad borde vidare uppflyttas en föreståndaren direkt underställd, för bakteriologisk kontroll av s. k. antibiotika avsedd assistentbefattning med ett arvode av likaledes 8 500 kronor. Sistnämnda befattning har jämlikt särskilt medgivande av Kungl. Maj:t tillkommit från och med den 1 oktober 1946.

Slutligen har föreståndaren under hänvisning till den allmänna löneregleringen för de statliga befattningshavarna och till det ökade arbetet föreslagit en höjning av vissa arvoden. Sålunda borde arvoden till ett vetenskapligt biträde i biologi, till en kontrollant och till ett veterinärbiträde, vilka för närvarande utgå med respektive 5 000, 4 500 och 3 000 kronor, höjas till respektive 5 400, 5 000 och 4 000 kronor.

Jämväl i fråga om den för laboratoriegörömmål avsedda biträdespersonalen framlägger föreståndaren ett flertal olika förslag.

Sålunda har föreståndaren förnyat en i hans petitaframställning för löpande budgetår gjord hemställan om inrättande av en preparatorstjänst i lönegrad A 10 å serologiska avdelningen, avsedd för ledaren av påfyllningen av

sera och ympännen. Föreståndaren framhåller, att ifrågakavande befattningshavare utövade ett mycket viktigt förmanskap och bure ett synnerligen stort ansvar ävensom att förväxlingar av preparat eller missgrepp i behandlingen av dessa för injektion avsedda preparat kunde få mycket allvarliga följder. Då avdelningens båda manliga laboratoriebiträden vore oundgängligen erforderliga för andra uppgifter, borde preparatorstjänsten nyinrättas utan indragande av någon av laboratoriebiträdesbefattningarna.

Föreståndaren har vidare återkommit till ett av honom vid flera tillfällen tidigare framlagt förslag om uppflyttning av en på den serologiska avdelningen placerad laboratoriebiträdesbefattning i lönegrad A 9 till tjänst som förste laboratoriebiträde i lönegrad A 11. Till stöd härför åberopas, att befattningens innehavare tjänstgjorde som arbetsledare för avdelningens talrika laboratoriebiträden och lägre biträden och sålunda med hänsyn till avdelningens omfattande uppgifter utövade ett synnerligen viktigt förmanskap. Å var och en av laboratoriets båda övriga huvudavdelningar, nämligen den diagnostiska avdelningen och virusavdelningen, funnes en befattning som förste laboratoriebiträde i lönegrad A 11. Det vore enligt föreståndarens mening oavvisligen nödvändigt, att även den serologiska avdelningen finge en dylik befattning.

Vid laboratoriet finnas för närvarande anställda tillhoppa 37 kvinnliga laboratoriebiträden, däri inräknade 4 för gonokockundersökningar avsedda biträden. Av biträdena äro 2 placerade i lönegrad Eo 7 och 6 i lönegrad Eo 6, medan de återstående 29 äro placerade i lönegrad Ex 6 eller åtnjuta arvode. Föreståndaren har beträffande denna personalgrupp återkommit till ett av honom i hans förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår framlagt förslag, att samtliga befattningshavare skulle placeras i 7 lönegraden. Föreståndaren erinrar om att han tidigare såsom skäl härför framhållit, att laboratoriebiträdena måste besitta en speciell yrkesfärdighet, förvärvad under en ettårig elevutbildning, att de utförde ett både ansvarsfullt och riskfyllt arbete samt att de måste äga högre skolunderbyggnad, vanligen studentexamen eller normalskolekompetens, undantagsvis blott realexamen. Föreståndaren erinrar nu härutöver om att från ingången av löpande budgetår ett flertal laboratoriebiträdesbefattningar inrättats vid universitetens naturvetenskapliga institutioner och därvid genomgående upptagits i lönegrad A 7 ävensom att ytterligare ett antal nya sådana tjänster kunde förväntas bli inrättade från och med nästa budgetår. Sistnämnda befattningshavares arbetsuppgifter och kvalifikationer vore av samma art som laboratoriebiträdenas vid laboratoriet. Då det enligt föreståndarens mening vore av vikt, att laboratoriets personal icke sattes i efterhand, såge sig föreståndaren nödsakad att ånyo föreslå, att samtliga kvinnliga laboratoriebiträden uppfördes i lönegraderna A 7 eller Eo 7. Behovet av kvinnliga laboratoriebiträden för nästa budgetår har föreståndaren uppskattat till sammanlagt 38. Av dessa föreslås 11 placerade i lönegrad A 7 och 27 i lönegrad Eo 7. Föreståndaren har därvid räknat med att avlöningen till de för gonokockundersökningarna avsedda biträdena från och med nästa budgetår skulle bestridas från laboratoriets avlöningsanslag.

Antalet manliga laboratoriebiträden utgör för närvarande 11, varav 1 i lönegrad A 7, 1 i lönegrad Eo 7, 2 i lönegrad A 6, 3 i lönegrad Eo 6 och 4 i lönegrad Ex 6. Föreståndaren ifrågasätter icke någon ändring beträffande antalet sådana biträden för nästa budgetår men föreslår, att 2 placeras i lönegrad A 7, 4 i lönegrad A 6 och 5 i lönegrad Eo 6.

Vidare finnas för närvarande tillhopa 53 lägre biträden för laboratorie-göromål, däri inräknade 4 för gonokockundersökningar avsedda biträden. Av biträdena äro 6 placerade i lönegrad Eo 2, medan de återstående 47 äro placerade i lönegrad Ex 2 eller åtnjuta arvode. Föreståndaren uppskattar det erforderliga antalet biträden för nästa budgetår till oförändrat antal, av vilket 8 borde placeras i lönegrad A 2 och 45 i lönegrad Eo 2. Föreståndaren har därvid utgått från att avlöningen till de för gonokockundersökningarna avsedda biträdena från och med nästa budgetår skulle bestridas från laboratoriets avlöningsanslag.

Antalet stallbiträden vid laboratoriet utgör för närvarande tillhopa 17, varav 4 i lönegrad A 5, 5 i lönegrad Eo 5 och 8 i lönegrad Ex 5. Ej heller beträffande antalet sådana biträden ifrågasätter föreståndaren någon ändring. I fråga om deras lönegradsplacering föreslår föreståndaren, att 7 placeras i lönegrad A 5 och 10 i lönegrad Eo 5.

Vad beträffar kontors- och expeditionspersonalen har föreståndaren till att börja med föreslagit utbyte av *dels* befattningen såsom kassör och redogörare i lönegrad Eo 21 mot en tjänst såsom sekreterare i lönegrad A 24, *dels ock* befattningen såsom kansliskrivare i lönegrad Eo 11 mot en tjänst såsom kassör i lönegrad A 14. Till stöd härför har föreståndaren anført i huvudsak följande.

På grund av den stora omfattning, laboratoriets verksamhet uppnått under senare år, hade antalet juridiskt-administrativa ärenden ökat högst betydligt. Det hade därför sedan åtskilliga år varit uppenbart, att kassörs- och redogörare-tjänsten borde omändras till en sekreterarebefattning, vilket också föreslagits vid flera tillfällen tidigare. Föreståndarens administrativa uppgifter hade under de sista åren nått en sådan omfattning, att det icke kunnat undvikas att de fackbetonade och vetenskapliga blivit lidande härav. Det vore därför av synnerlig vikt, att föreståndaren vid sin sida hade en administrativt utbildad person, som vore väl inarbetad i laboratoriets speciella arbetsförhållanden och väl förtrogen med dess personal. Personalärendena hade nämligen visat sig både talrika och tidsödande. Så länge laboratoriets ende administrativt skolade arbetskraft vore placerad i lönegrad Eo 21, finge befattningen, som erfarenheten också visat, karaktär av passageplats. Detta vore synnerligen olyckligt för den kontinuitet i arbetet, som vore av utomordentlig vikt med hänsyn till laboratoriets särpräglade uppgifter och inskränkte i hög grad värdet av befattningshavarens insatser.

Med verksamhetens utvidgning hade å andra sidan de uppgifter, som instruktionsenligt åvilade kassören och redogöraren, vuxit betydligt. Alltsedan oktober 1941 hade det därför varit nödvändigt att från honom avlasta vissa rutinuppgifter för att bereda honom ökad möjlighet att ägna sig åt administrativa uppgifter. De rena kassagöromålen hade sålunda fullgjorts av en befattningshavare, som under beredskapsliden avlönats med militära medel men under budgetåret 1945/46 anställdes såsom kontorsskrivare i lönegrad Ex

13. Från och med innevarande budgetår hade tjänsten upplagits såsom kansli-skrivare i lönegrad Eo 11.

Medicinalstyrelseutredningen hade föreslagit, att byråchefen å styrelsens kameralbyrå skulle åläggas skyldighet till övervakning och rådgivning beträffande de styrelsen underställda laboratoriernas administration och ekonomi. Även om detta förslag genomfördes, syntes det oundgängligen nödvändigt att befattningen som kassör och redogörare utbyttes mot en sekreterartjänst i lönegrad A 24 samt att kansliskrivarbefattningen ersattes med en kassörstjänst i lönegrad A 14. I likhet med motsvarande befattningshavare vid statens veterinärmedicinska anstalt (numera placerad i lönegrad A 24) borde sekreteraren bereda och föredraga administrativa och ekonomiska ärenden, uppgöra statförslag, föra protokoll över beslut, som fattats av föreståndaren, uppsätta och kontrasignera skrivelser i ärenden, som beslutats av föreståndaren, sköta ombudsmannagöromål och fungera som personalchef. Därjämte syntes följande arbetsuppgifter böra åligga sekreteraren: ledning och övervakning av kontors- och ekonomipersonalens arbete, överinseende över inköp, försäljning och lager av bakteriologiska preparat samt över debitering i anledning av försäljningar och utförda prov, tillstyrkande av utbetalningar, ansvar för att laboratoriets anslag icke överskredes, ansvar för att laboratoriets fordringar inflöte, upprättande, vård och ansvar för kontrakt och andra säkerhetshandlingar samt översyn beträffande inköp av djur och förnödenheter för laboratoriet. Övriga arbetsuppgifter, som nu åvilade kassören och redogöraren, syntes böra ankomma på den föreslagna kassören, nämligen handhavande av och ansvar för laboratoriets kassa, upprättande av avlöningslistor, granskning av inkommande räkningar, bokföring och vad därmed sammanhängde, såsom avgivande av kassarapporter samt förande av matrikel och inventarieförteckning. Därutöver borde kassören förbereda de omfattande ärendena beträffande inköp av djur och förnödenheter. Den sålunda föreslagna uppdelningen av arbetsuppgifterna mellan sekreteraren och kassören skulle undanröja den oformligheten, att samma person, som tillstyrkte utanordning av medel, även omhänderhade den kontanta kassan.

Vid laboratoriet finnas anställda sammanlagt 14 kontorsbiträden, varav 2 i lönegrad A 4, 2 i lönegrad Eo 4 och 10 i lönegrad Ex 4. Av dessa biträden redovisas 8 under laboratoriets kontor, 4 under den diagnostiska avdelningen, 1 under den serologiska avdelningen och 1 under virusavdelningen. För nästa budgetår föreslås ett kontorsbiträde i lönegrad A 4 uppflyttat till kanslibiträde i lönegrad A 7. Till stöd härför framhåller föreståndaren, att biträdet i fråga tjänstgjorde å laboratoriets serumexpedition och där alternerade med en kontorist i lönegrad A 9 vid mottagandet av serum- och vacciner, vilken uppgift krävde noggrann kannedom om laboratoriets olika preparat. Biträdet skötte vidare lagerbokföringen för sera och vacciner. Behovet av kontorsbiträden för nästa budgetår uppskattar föreståndaren till 14, varav 4 föreslås placerade i lönegrad A 4 och 10 i lönegrad Eo 4.

Vid laboratoriet äro vidare anställda 3 expeditionsvakter, varav 1 i lönegrad Ex 6 och 2 i lönegrad Ex 5. För nästa budgetår föreslås expeditionsvakten i lönegrad Ex 6, vilken är avsedd för tillsyn av centralförrådet och lagerbokföringen därstädes, uppflyttad till förrådsvaktmästare i lönegrad A 7. Som stöd härför framhåller föreståndaren, att det med hänsyn till den värdefulla utrustning och den omfattande materiel, som förrådet inrymde,

och på grund av den stora betydelsen av att detsamma städse hölles i nivå med förväntad förbrukning, vore av synnerlig vikt, att en samvetsgrann och fackkunnig person svarade för förrådet. Av de båda övriga expeditionsvakterna föreslås den ene placerad i lönegrad Eo 6 och den andre i lönegrad Eo 5.

Härjämte föreslås en befattning som chaufför i lönegrad Ex 6, en befattning som postbiträde i lönegrad Ex 2 och en befattning som sömmerska i lönegrad Ex 2 överförda till motsvarande extra ordinarie lönegrader.

Slutligen föreslås en för telefonväxels skötsel avsedd biträdesbefattning i lönegrad Ex 2 förändrad till telefonisttjänst i lönegrad A 2, då någon tvekan om det bestående behovet av tjänsten i fråga icke kunde råda.

Vad beträffar maskin- och gårdspersonalen har föreståndaren till att börja med föreslagit, att befattningen såsom maskinist i lönegrad A 9 uppflyttas till tjänst såsom maskinmästare i lönegrad A 10. Till stöd härför har föreståndaren anfört följande.

Förutom skötseln av värmeanläggningarna hade maskinisten högt kvalificerade uppgifter i tillsyn och justeringar av laboratoriets omfattande maskinella utrustning i fråga om autoklaver, torrsterilisatorer, kylanläggningar, centrifuger, termostater, buljongkokare, vacuumpumpar, m. m., vilken utrustning i samband med 1945 års utbyggnad av laboratoriet nästan fördubblats. Därutöver tillverkades under hans ledning ett ganska stort antal apparater av olika slag såsom vattenbad, ångdrivna instrumentkokare, specialställ, m. m. För all laboratorieverksamhet hade det nämligen visat sig vara utomordentligt betydelsefullt att å egen verkstad kunna färdigställa direkt för vissa ändamål anpassad utrustning, vilket bäst skedde genom personal, som genom dagligt arbete på institutionen kunde sätta sig in i föreliggande behov. Med hänsyn till de viktiga och kvalificerade uppgifter, som sålunda åvilade maskinisten, syntes det synnerligen väl befogat, att hans tjänst, liksom motsvarande befattning vid statens veterinärmedicinska anstalt, placerades i lönegrad A 10 med benämningen maskinmästare av 3:e klass.

Vidare föreslås en befattning såsom reparatör i lönegrad Ex 7, en befattning såsom värmeledningsskötare i lönegrad Eo 6 och en befattning såsom hantverkare i lönegrad Ex 6 överförda till ordinarie stat i motsvarande lönegrader.

Härjämte föreslår förståndaren inrättande av ytterligare en befattning såsom eldare i lönegrad Eo 5, varvid ett för närvarande för tillfällig personal avsett belopp av 4 000 kronor kunde utgå.

Slutligen föreslås två befattningar såsom nattvakt med ett arvode av 4 200 kronor vardera förändrade till extra ordinarie tjänster i lönegrad Eo 5.

Vid bifall till laboratorieföreståndarens förslag skulle det sammanlagda antalet befattningar vid laboratoriet uppgå till 185, varav 64 ordinarie och 118 extra ordinarie befattningar samt 3 arvodestjänster.

Vad beträffar anslagsbehovet för nästa budgetår har föreståndaren beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 295 500 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 15 000 kronor och anslagsposten till avlöningar till övrig

icke-ordinarie personal till 509 500 kronor. I sistnämnda anslagspost har föreståndaren inräknat ett belopp av 80 000 kronor till avlöning åt vikarier och annan tillfällig personal m. m. Då posten till rörligt tillägg av föreståndaren beräknats till 115 000 kronor, finner han anslaget i dess helhet böra upptagas till 935 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del framhållit, att styrelsen funne riktigt, vad föreståndaren anfört angående antalet erforderliga befattningshavare vid laboratoriet, vars verksamhet numera i stort sett anpassats efter förhållandena efter kriget. De nya verksamhetsgrenar, som tillkommit eller kunde beräknas tillkomma inom överskådlig framtid för att effektivisera kampen mot infektionssjukdomarna i landet, syntes för övrigt komma att ytterligare stegra anspråken på laboratoriets såväl personaltillgång som materielutrustning. Styrelsen, som vid sin behandling av föreståndarens förslag likväl icke tagit hänsyn till annan laboratoriets verksamhet än sådan, som för närvarande kunde anses erforderlig, ville för sin del tillstyrka, att laboratoriet tilldelades medel till avlöning av det antal befattningshavare som föreståndaren föreslagit.

Med anledning av vad statsutskottet vid behandlingen av frågan om anslag till laboratoriet för innevarande budgetår anfört rörande behovet av en omprövning av tjänsteställningen för laboratoriets personal uttalar styrelsen i huvudsak följande.

Bortsett från de ogynnsamma förhållanden för personalens del, som förorsakades därav, att en förhållandevis mycket stor del av densamma innehade sådan anställning, som ej vore förenad med pensionsrätt, föreläge den allvarliga olägenheten för verksamheten vid laboratoriet, att en mycket stor del av personalen lämnade sitt arbete efter kort tid. Arbetet måste därför till stor del bedrivas med instabil personal, vilket vore synnerligen olyckligt för verksamhetens rationella bedrivande. Det vore givet att ett arbete, som i många fall krävde en hög grad av rutin och precision, måste bli lidande på täta ombyten av personal. Härtill komme även ett ökat arbete för den övervakande och kontrollerande personalen.

I anslutning härtill framhåller styrelsen, att under förutsättning att vid laboratoriet inrättade extra ordinarie befattningar vid inträffande ledigheter icke besattes med annan personal än sådan, som tjänstgjort såsom extra tjänstemän vid laboratoriet i motsvarande lönegrad under en tid av minst tre år, styrelsen i princip kunde biträda föreståndarens önskemål om inrättande av ett ökat antal extra ordinarie befattningar. Motsvarande kvalifikationstid i extra ordinarie anställning syntes böra gälla för vinnande av ordinarie anställning.

Vad härefter angår de olika befattningarnas lönegradsplacering har styrelsen — i vad avser den vetenskapligt utbildade personalen — med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter och därmed förenat ansvar, som komme att åvila virusavdelningen, tillstyrkt förändring av laboratoriefattningen i lönegrad Eo 26 på denna avdelning till avdelningsföreståndartjänst i lönegrad Eo 28. Styrelsen har vidare förordat en uppflytt-

ning av de 3 med arvoden förenade assistentbefattningarna till lönegrad Eo 24.

De föreslagna höjningarna av arvoden till ett vetenskapligt biträde i biologi och till ett veterinärbiträde ha avstyrkts av styrelsen. Däremot har styrelsen biträtt föreståndarens förslag om uppräknig av arvodet till kontrollanten från 4 500 kronor till 5 000 kronor.

I fråga om den för laboratoriegöromål avsedda biträdespersonalen har styrelsen tillstyrkt uppflyttning av laboratoriebiträdestjänsten i lönegrad A 9 å serologiska avdelningen till befattning såsom förste laboratoriebiträde i lönegrad A 11. Ej heller har styrelsen haft något att erinra mot förslaget om inrättande av ytterligare en preparators-tjänst i lönegrad A 10 å nämnda avdelning.

Vad beträffar de kvinnliga laboratoriebiträdena har styrelsen icke ansett sig kunna tillstyrka, att dessa genomgående placeras i 7 lönegraden, innan denna fråga prövats i större sammanhang. Styrelsen föreslår för sin del, att av de 38 kvinnliga laboratoriebiträdena 7 placeras i lönegrad A 7, 9 i lönegrad Eo 7, 6 i lönegrad Eo 6 och 16 i lönegrad Ex 6.

Av de tillhopa 11 manliga laboratoriebiträdena föreslås av styrelsen 2 placerade i lönegrad A 7, 5 i lönegrad A 6, 2 i lönegrad Eo 6 och 2 i lönegrad Ex 6.

I fråga om de tillhopa 53 lägre biträdena för laboratoriegöromål föreslår styrelsen, att 10 placeras i lönegrad Eo 2 och 43 i lönegrad Ex 2.

Vad slutligen beträffar stallbiträdena föreslås av de sammanlagt 17 befattningarna 5 placerade i lönegrad A 5, 7 i lönegrad Eo 5 och 5 i lönegrad Ex 5.

Vad härefter angår kontors- och expeditionspersonalen har styrelsen, under hänvisning till att styrelsen i sitt yttrande över medicinalstyrelseutredningens betänkande ej funnit någon ändring av löneställningen för kassören och redogöraren erforderlig, icke ansett sig kunna tillstyrka föreståndarens förslag härom. Däremot har styrelsen intet haft att erinra mot att befattningens tjänstebestämmelse ändras till sekreterare och att kansliskrivartjänsten i lönegrad Eo 11 utbytes mot en befattning som kassör i lönegrad Eo 14.

Styrelsen har vidare tillstyrkt uppflyttning av ett kontorsbiträde i lönegrad A 4 till kanslibitråde i lönegrad A 7. Av de övriga 14 kontorsbiträdesbefattningarna böra enligt styrelsens mening 3 placeras i lönegrad A 4, 2 i lönegrad Eo 4 och 9 i lönegrad Ex 4.

I fråga om expeditionsvakterna har styrelsen tillstyrkt uppflyttning av en expeditionsvakt i lönegrad Ex 6 till förrådsvaktmästare i lönegrad A 7. De båda övriga expeditionsvakterna föreslås placerade den ene i lönegrad Eo 6 och den andre i lönegrad Ex 5.

Chauffören i lönegrad Ex 6, postbiträdet i lönegrad Ex 2 och sömmerskan i lönegrad Ex 2 anser styrelsen böra kvarstå såsom extra tjänstemän.

Däremot har styrelsen tillstyrkt föreståndarens förslag om beredande av ordinarie anställning i lönegrad A 2 åt telefonisten.

Vad slutligen beträffar maskin- och gårdspersonalen har

styrelsen förordat uppflyttning av befattningen såsom maskinist i lönegrad A 9 till tjänst såsom maskinmästare i lönegrad A 10. Däremot har styrelsen avstyrkt ordinariesättning av värmeledningsskötaren i lönegrad Eo 6. Reparatören i lönegrad Ex 7 bör enligt styrelsens mening tills vidare placeras i lönegrad Eo 7. Förslaget om inrättande av ytterligare en eldarebefattning i lönegrad Eo 5 har tillstyrkts av styrelsen. Styrelsen har jämväl tillstyrkt ordinariesättning av hantverkaren i lönegrad Ex 6. Av nattvakterna föreslås en placerad i lönegrad Eo 5 och en i lönegrad Ex 5.

Vid bifall till styrelsens förslag skulle vid laboratoriet komma att finnas 185 befattningar, varav 42 ordinarie, 60 extra ordinare och 80 extra befattningar samt 3 arvodestjänster.

Styrelsen har beräknat *a n s l a g s b e h o v e t* för nästa budgetår till i runt tal 799 700 kronor med följande fördelning på de olika anslagsposterna: avlöningar till ordinarie tjänstemän 185 200 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 13 800 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 530 700 kronor — däri inräknat ett belopp av omkring 45 000 kronor för avlöningar åt vikarier och tillfälliga biträden m. m. — samt rörligt tillägg 70 000 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret har anfört, att det undandroge sig ämbetsverkets bedömande, i vilken mån verksamheten vid laboratoriet hunnit stabilisera sig i enlighet med efterkrigsförhållandena. Ej heller kunde ämbetsverket avgöra, hur stor personal, som erfordrades för verksamhetens upprätthållande. Med hänsyn till vad som anförts i förevarande och tidigare sammanhang från skilda håll rörande personalens anställningsförhållanden ville statskontoret icke motsätta sig en väsentlig utökning av antalet mera fast anställda befattningshavare vid laboratoriet. Det borde emellertid framhållas, att 1945 års lönekommitté ansett frågan om den ordinarie anställningens användningsområde böra prövas i samband med den av riksdagen begärda utredningen om *innebörden* av detta begrepp. Föreliggande behov av att tillskapa bättre anställningsförhållanden för personalen syntes för den skull i första hand böra tillgodoses genom inrättande av ett antal extra ordinarie tjänster för laboratoriets biträden av olika slag samt vaktmästare.

I fråga om de särskilda tjänsterna har statskontoret icke ansett sig kunna förorda en uppflyttning i lönegrad av föreståndaren för virusavdelningen, vilken på medicinalstyrelsens förslag erhållit sin nuvarande löneställning så sent som den 1 juli 1946. Ej heller har ämbetsverket ansett motiverat att omändra den vid nämnda tidpunkt inrättade kansliskrivarbefattningen å kontoret till kassörstjänst eller utbyta ett kontorsbiträde mot ett kanslibiträde å serumexpeditionen.

Förslaget om inrättande av en särskild förrådsförmansbefattning har tillstyrkts av statskontoret. Däremot har ämbetsverket icke ansett sig kunna förorda en placering i 6 lönegraden av den expeditionsvakt, som föreslagits över-

förd å extra ordinarie stat. Högre placering än i 5 lönegraden syntes icke vara påkallad. I fråga om maskinisten erinrar statskontoret om att denne erhållit sin nuvarande löneställning efter förslag av 1939 års tjänsteförteckningssak kunniga. Vid sådant förhållande kunde statskontoret icke förorda en omreglering av tjänsten. En utökning av den fastare anställda maskinpersonalen förefölle icke böra ske i nuvarande läge, då alltjämt vissa krissvårigheter gjorde sig gällande beträffande särskilt bränsleförsörjningen och förty någon erfarenhet ej föreläge om arbetsbelastningen under normala tider.

Beträffande den lägre biträdespersonalen erinrar statskontoret om att denna hade eu förmånligare ställning än motsvarande grupper vid de statliga sjukhusen. Då sistnämnda befattningshavares löneställning syntes komma att regleras inom den närmaste tiden på grundval av de förslag, som avgivits av 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, rörande den lägre ekonomipersonalen vid statliga vårdanstalter, syntes det lämpligt att i anslutning härtill reglera den lägre biträdespersonalen vid laboratoriet.

Allmänna lönenämnden har med hänsyn till vad i ärendet anförts rörande proportionerna mellan vid laboratoriet befintliga pensionsgrundande tjänster och övriga befattningar ävensom i betraktande av den tid, varunder åtskilliga befattningshavare tjänstgjort vid laboratoriet som extra eller arvodessavlönade tjänstemän, funnit påkallat, att åtgärder vidtoges för åstadkommande av bättre anställningsförhållanden för laboratoriets personal. Nämnden kunde alltså i princip tillstyrka medicinalstyrelsens förslag i detta hänseende. Befordringsgången för kontorsbiträdespersonalen borde dock regleras i enlighet med det beslut från statsmakternas sida, som vore att emotse med anledning av det av 1944 års personalutredning avgivna betänkandet angående anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen.

Vad angår frågan om laboratoriebiträdenas löneställning har lönenämnden, som icke ansett sig kunna bedöma i vilken utsträckning förevarande tjänstemän med hänsyn till arbetsuppgifternas art borde vara fördelade å 6 och 7 lönegraderna, allenast framhållit, att försiktighet syntes böra iakttagas vid användningen av den ordinarie anställningsformen, innan resultatet föreläge av det å 1944 års personalutredning lämnade utredningsuppdraget.

Lönenämnden anför härefter bland annat följande.

Lönenämnden hade icke funnit något att invända mot att föreståndaren för virusavdelningen med placering i lönegrad Eo 26 i likhet med föreståndarna för den diagnostiska och den serologiska avdelningen hänfördes till 28 lönegraden. Beträffande förslaget, att arvodet till den vid laboratoriet anställda kontrollanten skulle höjas från 4 500 till 5 000 kronor för år ville lönenämnden framhålla, att en översyn av de statliga arvodena finge förutsättas ingå som ett led i den pågående löneregleringen, i samband varmed jämväl arvodet till nu ifrågavarande befattningshavare syntes böra tagas under omprövning.

Den vid laboratoriet befintliga tjänsten som kassör och redogörare i Eo 21 hade av medicinalstyrelsen föreslagits ombildad till sekreterarbefattning i 21 lönegraden, varjämte kansliskrivaren i Eo 11 förordats uppflyttad till kassör i Eo 14, medan föreståndaren för sin del begärt, att den förstnämnda

befattningen skulle uppföras som sekreterartjänst i A 24. Av lämnade uppgifter rörande omfattningen och arten av de administrativa och kamerala arbetsuppgifterna vid laboratoriet hade lönenämnden för sin del fått den uppfattningen, att behov närmast föreläge av en tjänsteman med kameral utbildning. Nämnden ville ifrågasätta, huruvida icke vid laboratoriet borde inrättas en befattning som kamrerare med placering förslagsvis i A 22. Därest en dylik befattning tillfördes laboratoriet, funne lönenämnden det tveksamt, om tillräckliga skäl föreläge att uppflytta befattningen som kansliskrivare till kassörstjänst. En omprövning av löneställningen för sistnämnda befattningshavare syntes dock böra komma till stånd, sedan ytterligare erfarenheter vunnits.

Lönenämnden ansåge sig kunna tillstyrka styrelsens hemställan att det å serumexpeditionen tjänstgörande kontorsbiträdet i A 4 placerades som kansli-biträde i A 7. Den förordade befattningen som förrådsvaktmästare i A 7 syntes böra uppföras med tjänstebenämningen förrådsförman. Beträffande förslaget att ett biträde i Ex 2 skulle placeras som telefonist i A 2 ville lönenämnden endast framhålla, att frågan om löneställningen för ifrågavarande befattningshavare syntes få sin lösning i samband med fastställande av befördringsgång för inom statsförvaltningen anställd kontorspersonal, varom 1944 års personalutredning framlagt förslag. Styrelsen hade jämväl hemställt, att en expeditionsvaktbefattning skulle inrättas i Eo 6. Enligt nämndens mening borde förevarande tjänst icke upptagas i högre lönegrad än den 5:e. Lönenämnden hade vidare uppmärksammat, att vid laboratoriet funnes anställd en chaufför i Ex 6. Från föreståndarens sida hade begärts att befattningshavaren i fråga skulle uppföras i Eo 6, vilket förslag medicinalstyrelsen icke biträtt. Lönenämnden ansåge, att chaufförfbefattningen borde erhålla beteckningen bilförare och placeras i 5 lönegraden, varvid tjänsten lämpligen syntes kunna uppföras på extra ordinarie stat. Framhållas kunde, att befattningen som bilförare vid veterinärhögskolan vore hänförd till A 5. Vidkommande slutligen styrelsens hemställan, att befattningen som maskinist i lönegrad A 9 måtte ombildas till tjänst som maskinmästare i lönegrad A 10 funne lönenämnden vissa skäl tala för befattningens uppflyttning i lönegrad. Nämnden hölle emellertid före, att ifrågavarande spörsmål borde upptagas till prövning i samband med en allmän översyn av löneställningen för värmeanläggningspersonalen vid de statliga vetenskapliga institutionerna.

Härefter har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 16 november 1946 upplyst, att medicine licentiatier och medicine kandidater i vissa fall brukade erhålla förordnanden såsom frivilliga assistenter vid laboratoriet utan avlöning. Sveriges läkarförbund hade hos styrelsen föreslagit, att dessa frivilliga förordnanden, som vore avsedda att giva läkare eller medicine kandidater tillfälle att förvärva kännedom om bakteriologisk metodik och i vissa fall utgjorde underlag för rekryteringen av assistenter till laboratoriet, skulle förenas med ett arvode från laboratoriets stat. Härigenom skulle det enligt förbundets mening bli möjligt att knyta läkarna till laboratoriet för längre tid än de två månader, som tjänstgöringen för närvarande oftast omfattade. Förbundet hade räknat med att vid laboratoriet erfordrades arvoden för två sådana förordnanden. Arvodet borde därvid för medicine licentiat fastställas till 8 400 kronor för år och för medicine kandidat till 6 000 kronor för år. Då man syntes böra räkna med 18 tjänstgöringsmånader för medicine licentiatier och 6 tjänstgöringsmånader för medicine kandidater, skulle enligt

lörbundets beräkningar för ändamålet erfordras ett belopp av 15 600 kronor per år.

Medicinalstyrelsen har för sin del ansett skäligt, att ifrågavarande frivilliga assistenter, vilka syntes kunna erhålla tjänstebestämmelsen aspirantläkare, erhöles ersättning i enlighet med vad läkarförbundet föreslagit. Styrelsen har därför hemställt, att för ändamålet för nästa budgetår måtte beräknas ett belopp av 15 600 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke vilja motsätta sig att vid laboratoriet anställdes två aspirantläkare. Ämbetsverket framhåller dock, att de för denna tjänstgöring, som närmast syntes ha samband med vederbörandes utbildning, föreslagna arvoden förefölle vara för höga vid jämförelse exempelvis med löneförmånerna för tingsnotarier.

I detta sammanhang vill jag vidare anmäla, att *svenska laboratrisföreningen*, till vilken enligt vad föreningen upplyser samtliga kvinnliga laboratoriebiträden vid det bakteriologiska laboratoriet äro anslutna, i en den 22 november 1946 dagtecknad skrift framhållit, att laboratorieföreståndarens förslag i vad de gällde avlöningsförhållandena för ifrågavarande befattningshavargrupp borde till alla delar bifallas.

Föreningen understryker vad föreståndaren anført därom, att de kvinnliga laboratoriebiträdena måste äga högre skolunderbyggnad. Föreningen upplyser vidare, att föreningen genom anordnande av frivilliga kurser i olika ämnen sökt bereda möjligheter för laboratoriebiträdena att förbättra sin utbildning och därigenom bliva än mera skickade för yrket. Sålunda hade föreningen sedan två år tillbaka anordnat frivilliga kurser i bakteriologi, kemi, anatomi och fysiologi, hämatologi, mikrofotografering samt reagensberedning. Dessa kurser hade lockat ett deltagarantal av sammanlagt 262 laboratoriebiträden. Hittills hade samtliga omkostnader för kurserna bestritts av kursdeltagarna. I längden måste det dock visa sig svårt att stimulera intresset för beivrandet av dylika kurser, därest ej anställningsförhållandena för laboratoriebiträdena väsentligt förbättrades.

Föreningen påpekar vidare, att ifrågavarande personalkategori löpte en mycket stor smittorisk, då den till största delen arbetade med infektiöst material. Sålunda hade under senaste två åren omkring en tredjedel av de kvinnliga laboratoriebiträdena ådragit sig laboratorieinfektioner, av vilka ett flertal lelt till långvariga sjukhusvistelser. Det vore därför nödvändigt att bereda dessa biträden en sådan anställningsform, som medförde ett visst skydd mot sjukdomarnas ekonomiska konsekvenser.

Avslutningsvis framhåller föreningen, att ett uteblivande eller ytterligare uppskjutande av de förbättringar i anställningsformen för ifrågavarande personalkategori, vilka påyrkats av föreståndaren, skulle innebära dels överhängande risk för rekryteringen av personal till laboratoriet, dels kvarhållandet av en för laboratoriets verksamhet betydelsefull personalkategori i anställningsförhållanden, som ovedersägligen måste betraktas som oförsvarliga.

Föredraganden.

Vid bedömningen av personalbehovet för laboratoriets verksamhet under innevarande budgetår präglades Kungl. Maj:ts ställningstagande av stor försiktighet med hänsyn till svårigheten att då överblicka arten och omfattningen av laboratoriets fredsmässiga arbetsuppgifter. Såsom en konsekvens härav avvisades större delen av laboratoriets och medicinalstyrelsens krav på förbättrade anställnings- och avlöningsvillkor för den då tillfälligt anställda, med militära medel avlönade personalen vid laboratoriet och utverkades fullmakt för Kungl. Maj:t att, därest verksamheten vid laboratoriet måste givas en större omfattning än den av Kungl. Maj:t förutsatta, besluta om erforderlig förstärkning av personalen med anlåtande av laboratoriets avlöningsanslag. Denna fullmakt har, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, måst i betydande omfattning utnyttjas. Personalen vid laboratoriet, fränsett rent tillfälliga biträden, uppgår numera till drygt 180 befattningshavare, innebärande en ökning i förhållande till det i statsverkspropositionen för löpande budgetår beräknade antalet med ett 60-tal befattningshavare.

På sätt laboratorieföreståndaren anfört ha krigsårens speciella krav på laboratoriet numera bortfallit och läget även i övrigt klarnat, så att möjlighet föreligger att relativt tillförlitligt bedöma laboratoriets personalbehov för fredsmässiga uppgifter. Tidpunkten är därmed även inne för att verkställa en omprövning av anställnings- och löneförhållandena för laboratoriets personal, varom förra årets riksdag jämväl uttalat önskemål.

Vid den prövning, som inom departementet ägnats nu föreliggande spörsmål, har jag ansett mig böra utan reduktion godtaga medicinalstyrelsens förslag i fråga om personalbeståndets omfattning, vilken endast obetydligt skiljer sig från den nuvarande. Jämväl beträffande personalens anställnings- och löneförhållanden synes mig medicinalstyrelsens ståndpunkt i stort sett innebära en rimlig avvägning i nuvarande läge. Härvid vill jag rörande laboratoriebiträdespersonalen erinra om att dennas löneställning för närvarande är föremål för utredning genom särskilt tillkallad sakkunnig och att styrelsens förslag i denna del alltså endast är att betrakta som provisoriskt.

I följande hänseenden anser jag mig dock böra förorda modifikationer i medicinalstyrelsens förslag.

Beträffande den vetenskapligt utbildade personalen har medicinalstyrelsen i första hand föreslagit, att befattningen som laborator i lönegrad Eo 26 å den s. k. virusavdelningen skulle förändras till avdelningsföreståndarbefattning i lönegrad Eo 28. Även om jag inser vikten av intensifierad forskning på detta område, vill jag erinra om att frågan angående organisationen av denna forskning befinner sig under prövning i annat sammanhang. För denna frågas lösning påkallas ock en lokal utbyggnad av laboratoriet, vartill ställning ännu icke kunnat tagas. Med hänsyn härtill och då laboratoriefattningen inrättades så sent som innevarande budgetår, är jag icke beredd att nu förorda någon förändring av befattningens löneställning.

Vidare har medicinalstyrelsen förordat, att tre läkarassistenter, som för

närvarande åtnjuta lön i form av arvode, skola i likhet med de nuvarande sju assistenterna i lönegrad Ex 22, placeras i lönegrad Eo 24. Mot denna framställning synes intet vara att erinra, såvitt angår assistentbefattningen å serologiska avdelningen, vars innehavare huvudsakligen sysselsättes med tillverkning av bakteriologiska preparat för den fredsmässiga försvarsberedskapen. Med överförande av de två övriga assistentbefattningarna, vilka båda tillkommit under innevarande budgetår, torde däremot böra anstå, till dess närmare erfarenhet vunnits angående behovet av desamma. Det med dem förenade årsarvodet, vilket för närvarande utgår med 8 500 kronor jämte ett belopp av 660 kronor motsvarande provisoriskt tillägg, torde i anslutning till den allmänna lönerevisionen böra uppräknas till 9 600 kronor.

Behovet av särskilda arvoden för frivilligt tjänstgörande assistenter synes mig knappast tillräckligt klarlagt, särskilt sett mot bakgrunden av de allmänna ersättningsprinciper, som jag förordat beträffande assistentpersonalen. Jag är därför icke beredd att på föreliggande utredning taga ställning till denna fråga.

Beträffande den för laboratoriegöromål avsedda biträdespersonalen synes den jämkningen böra ske av medicinalstyrelsens förslag, att antalet manliga laboratoriebiträden i lönegrad A 6 jämlikt föreståndarens förslag upptages till 4 och antalet sådana biträden i lönegrad Eo 6 till 3.

Vad angår kontors- och expeditionspersonalen har jag i anslutning till vad lönenämnden anfört funnit göromålets art och omfattning motivera en förändring av nuvarande kassörsbefattning till en kamrerarebefattning i lönegrad Eo 22. Vid bifall härtill torde befattningen som kansli-skrivare kunna tills vidare bibehållas i lönegrad Eo 11. Jag har härvid utgått från att den mera kvalificerade rådgivningen rörande laboratoriets administration och ekonomiska förvaltning skall åvila kameralbyråchefen i medicinalstyrelsen. Styrelsens förslag rörande kontorspersonalen i övrigt giver mig icke anledning till annan erinran än att dennas löneställning torde böra bestämmas enligt de allmänna grunder för befordran av biträdespersonal, som innevarande års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t godtagit. I enlighet härmed bör antalet kontorsbiträden å personalförteckningen ökas från 2 till 4 samt för telefonisten avses en befattning i lönegrad Eo 4. Den extra ordinarie expeditionsvaktbefattningen torde icke böra placeras högre än i 5 lönegraden på sätt statskontoret och lönenämnden framhållit. Detsamma gäller befattningen som chaufför, vilken lämpligen under benämningen bilförare bör placeras i lönegrad Eo 5. Den föreslagna befattningen såsom förråds-vaktmästare i lönegrad A 7 torde i enlighet med vad lönenämnden förordat böra uppföras med tjänstebenämningen förrådsförman.

Slutligen torde beträffande maskin- och gårdspersonalen medicinalstyrelsens förslag böra jämkas såtillvida, att maskinisten på av statskontoret och lönenämnden anförda skäl tills vidare bibehålles vid sin nuvarande löneställning (A 9), samt att en extra befattning som hantverkare överföres till extra ordinarie stat i lönegrad 6.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat och under erinran om mitt tidigare ståndpunktstagande till löneställningen för laboratorieförstandaren och viss annan vetenskapligt utbildad personal skulle vid laboratoriet komma att finnas de ordinarie och extra ordinarie befattningar, som framgå av följande sammanställning. Denna är dock i vad avser extra ordinarie kontorsbiträden och skrivbiträden endast preliminär, då det definitiva antalet sådana befattningar icke kan fastställas, förrän bestämmelser föreligga om övergången till den reglerade befordringsgången för biträdespersonal.

Sammanställning.

<i>Ordinarie.</i>	Lönegrad	<i>Extra ordinarie.</i>	Lönegrad
Befattning		Befattning	
1 föreståndare	C 7	4 laboratorer	Eo 26
2 laboratorer och avdelnings- föreståndare	A 28	8 assistenter	Eo 24
3 förste laboratoriebiträden..	A 11	1 kamrerare	Eo 22
4 preparatorer	A 10	1 kansliskrivare	Eo 11
2 kontorister	A 9	1 reparatör	Eo 7
1 maskinist	A 9	9 laboratoriebiträden	Eo 7
9 laboratoriebiträden	A 7	9 laboratoriebiträden	Eo 6
1 stallförman	A 7	1 hantverkare	Eo 6
1 förrådsförman	A 7	1 värmeledningsskötare ...	Eo 6
1 kanslibitråde	A 7	1 bilförare	Eo 5
4 laboratoriebiträden	A 6	1 expeditionsvakt	Eo 5
1 vaktmästare, tillika chauff- för	A 6	7 stallbiträden	Eo 5
1 vaktmästare	A 5	2 eldare	Eo 5
5 stallbiträden	A 5	1 vaktmästare	Eo 5
4 kontorsbiträden	A 4	1 nattvakt	Eo 5
40		3 kontorsbiträden	Eo 4
		1 telefonist	Eo 4
		11 biträden	Eo 2
		5 skrivbiträden	Eo 2
		68	

Härtill skulle komma *dels* 5 befattningshavare med avlöning i form av arvode *dels* ock 72 befattningshavare med lön enligt löneplan Ex i lönegraderna 2—6. Sammanlagda antalet befattningar skulle alltså uppgå till 185.

Medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna beräknas sålunda.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde till en början i anslutning till medicinalstyrelsens förslag böra höjas med 70 000 kronor till 180 000 kronor. I anledning av den allmänna löneregleringen bör posten härutöver uppräknas med 80 000 kronor till 260 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra upptagas till 15 000 kronor, motsva-

rande arvoden till tre deltidsefättningar jämte ersättning till vikarier å dessa.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör i anledning av de av mig förordade ändringarna beträffande personalbeståndet höjas med 204 000 kronor till 540 000 kronor, varvid jag räknat med ett belopp av 50 000 kronor till vikarier och tillfälliga biträden. Den allmänna löneregleringen medför härjämte en uppräknig av posten med 300 000 kronor till 840 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg bör upptagas med 65 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet skulle alltså bli (260 000 + 15 000 + 840 000 + 65 000) 1 180 000 kronor.

Till sist vill jag erinra om att 1946 års riksdag vid sin behandling av laboratoriets avlöningsanslag betonat, att laboratoriets utgifter även under normala förhållanden måste komma att bliva beroende av i vad mån laboratoriets diagnosticerande verksamhet tages i anspråk och beställningar inkomma på sera och ympämnen, som framställas vid laboratoriet. Riksdagen fann därför önskvärt, att åt Kungl. Maj:t, medicinalstyrelsen eller laboratoriets ledning även framdeles inrymdes större frihet beträffande skilda slag av utgifter vid laboratoriet samt förutsatte, att Kungl. Maj:t toge under övrigande, på vad sätt en sådan friare ställning lämpligen borde beredas. Därvid borde hänsyn jämväl tagas till att vetenskapligt arbete borde bedrivas vid laboratoriet ävensom till den särskilda beskaffenheten av dess inkomstkällor.

I anledning härav har medicinalstyrelsen låtit genom laboratorieförstandaren verkställa utredning rörande möjligheten och lämpligheten av att omändra laboratoriet till ett »affärsdrivande» verk. Medicinalstyrelsen, som med skrivelse den 16 november 1946 överlämnat resultatet av den sålunda verkställda utredningen, har för sin del i likhet med förstandaren icke funnit lämpligt att räkna med laboratoriet som en självförsörjande institution utan i stället förordat, att åt medicinalstyrelsen eller laboratorieförstandaren inrymmedes större frihet än vad nu är fallet att disponera medel för anställande av tillfällig personal och för inköp av inventarier och instrument.

Själv har jag ännu icke varit i tillfälle att taga spörsmålet om laboratoriets förändring till en ekonomiskt självförsörjande institution under närmare övrigande. Jag vill emellertid framhålla, att Kungl. Maj:t redan enligt gällande avlönings- och omkostnadsstater för laboratoriet äger möjlighet att på framställning av medicinalstyrelsen anvisa erforderliga medel för tillgodegående av uppkommande behov. Vidare må erinras om att tidigare vid upprepade tillfällen riktats anmärkningar mot laboratoriets ekonomiska förvaltning, vilket bl. a. föranlett framställning från riksdagens sida i fråga om administrationen av medicinalstyrelsens laboratorier. Vid sådant förhållande är jag för närvarande icke beredd att förorda ändrade regler för dispositionen av anslagen till laboratoriets verksamhet, utan torde därmed böra anstå till dess erfarenhet vunnits av den förstärkning beträffande laboratoriets administration, som jag i det föregående förordat.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium, som påkallas av vad jag förordat;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	260 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> »		15 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	840 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	65 000

Summa förslagsanslag kronor 1 180 000;

dels ock till Statens bakteriologiska laboratorium: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 under V a huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 180 000.

2:o) Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	450 000	711 326
1946/47	519 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	595 000	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens bakteriologiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3 000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	125 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	600
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	390 400

Summa kronor 519 000.

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 268—269.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen överlämnat ett av *föreståndaren för laboratoriet, professorn G. Olin*, uppgjort förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Posten till sjukvård m. m. har av föreståndaren med hänsyn till be-

lastningen under de två sistförflutna budgetåren, 3 197 respektive 4 936 kronor, föreslagits höjd från 3 000 kronor till 4 000 kronor.

Under posten till *expenser* ha för bränsle, lyse, gas och vatten beräknats 120 000 kronor, vilket innebär en höjning med 20 000 kronor. Nettoutgifterna för ändamålet hade under föregående budgetår uppgått till 129 732 kronor. Den under år 1945 genomförda utbyggnaden av laboratoriet hade visat sig medföra stegrat medelsbehov under denna delpost. Till övriga *expenser* har beräknats ett belopp av 30 000 kronor, innebärande en höjning med 5 000 kronor. Höjningen motiveras dels med behovet av inköp av numera åter tillgänglig vetenskaplig litteratur, dels ock med de av laboratoriets utbyggnad följande ökade kostnaderna för telefon. Posten till *expenser* har sålunda upptagits till (120 000 + 30 000) 150 000 kronor.

Posten till *publikationstryck* har upptagits med oförändrat belopp, 600 kronor.

Anslagsposten till *övriga utgifter* har föreståndaren beräknat till sammanlagt 509 700 kronor, vilket belopp med 119 300 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade. Vad föreståndaren beträffande ifrågavarande anslagspost anfört kan sammanfattas sålunda.

Delposten till *inköp av bakteriologiska preparat* har upptagits med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Beträffande delposten till *inköp och underhåll av inventarier och instrument* framhåller föreståndaren, att kostnaderna för reparationer av laboratoriets båda tjänstebilar under budgetåret 1945/46 belöpt sig till över 7 000 kronor. Övergången från gengasdrift till flytande bränsle kunde beräknas i någon mån nedbringa dessa kostnader, som dock väntades bli avsevärda på grund av de betydande sträckor, som vagnarna tillryggalade för hämtning och utlämning av post m. m. Laboratoriets markiser, som varit i bruk under snart 10 år, vore nu förslitna och behövde ersättas. Kostnaderna för utbyte av 117 markiser med uppsättning uppginge enligt infordrat anbud till cirka 3 300 kronor. Jämväl för nytillkomna byggnader behövde markiser anskaffas. Kostnaden härför syntes icke understiga 3 000 kronor. Vidare måste den på grund av laboratoriets utökning anskaffade apparaturen beräknas draga kostnader för underhåll, varjämte under nästa budgetår erfordrades sådan komplettering av instrumentutrustningen, som ej kunnat ske under krisåren på grund av bristande importmöjligheter. Med hänsyn härtill samt till belastningen å delposten under de båda sistförflutna budgetåren, 31 544 respektive 23 320 kronor, har föreståndaren hemställt, att delposten icke måtte upptagas till lägre belopp än 27 000 kronor.

Delposten till *inköp och underhåll av djur* har med hänsyn till en beräknad ökning av laboratoriets egen avel samt till belastningen under de två sista budgetåren, 243 944 respektive 116 487 kronor, föreslagits sänkt med 14 000 kronor till 110 000 kronor.

Å delposten till *inköp av förbrukningsartiklar* utgjorde belastningen under budgetåren 1944/45 och 1945/46 250 846 respektive 212 245 kronor. Medelsbehovet under posten vore i första hand beroende av priserna på glasvaror. Glasvarorna hade ofta varit av så dålig kvalitet, att de i stor utsträckning förstörts vid sterilisering. Även om man kunde räkna med tillgång till bättre glasvaror, måste man utgå från att priserna bleve så höga, att någon besparing icke vore att förvänta. Från delposten gäldades därjämte kostnaderna

för substratberedning. Kött för sådan beredning hade under föregående budgetår dragit en kostnad av närmare 25 000 kronor. Härtill komme avsevärda ehuru numera något minskade kostnader för agar, pepton m. m. Kostnaderna för förbrukningsartiklar i samband med tillämnad framställning av influensaympämne beräknades till 33 800 kronor. Under förutsättning att nämnda tillverkning kommer till stånd, föreslås delposten uppräknad från 110 000 kronor till 200 000 kronor.

Beträffande delposten till *kostnader för vetenskapliga arbeten* anför föreståndaren, att jämlikt den för laboratoriet gällande instruktionen tillfälle till självständig forskning borde beredas å laboratoriet anställda vetenskapsidkare. Med hänsyn till de ökade utgifter, som vetenskapligt arbete numera krävde samt att antalet dylika befattningshavare ökat, föreslås, att nu ifrågasvarande delpost höjes från 7 500 kronor till 10 000 kronor.

I fråga om delposten till *tjänstedräkt m. m.* meddelar föreståndaren, att de under krisåren inköpta persedlarna visat sig krympa och ha dålig slitstyrka. Den långt drivna lagningen av förslitna persedlar hade visat sig nödvändig-göra anställandet av två sömmerskor. Genom större kassation av förslitna persedlar och inköp av nya i sådan mängd, att antalet uppsättningar per befattningshavare bleve tre mot nuvarande två, beräknades emellertid endast en sömmerska bliva erforderlig, varigenom en besparing å cirka 3 600 kronor kunde göras på avlöningsanslaget. För genomförandet av detta system föreslås delposten höjd från 5 400 kronor till 6 500 kronor.

Nettoutgifterna för *tvätt och inre renhållning* ha för budgetåret 1945/46 uppgått till 40 414 kronor. Föreståndaren upplyser, att tvätten, som numera utfördes å statens veterinärmedicinska anstalt till dess självkostnadspris, beräknades draga en kostnad av 6 500 kronor för år. Genom laboratoriets utbyggnad hade flera städerskor måst anställas. Enligt gällande kollektivavtal beräknades lönerna uppgå till 35 000 kronor. Vid förnyelse av avtalet syntes man emellertid få räkna med en höjning av lönerna, antagligen med 10 % eller 3 500 kronor. I enlighet härmed föreslås, att delposten höjes från 20 000 kronor till $(6\,500 + 35\,000 + 3\,500)$ 45 000 kronor.

Delposten till *yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.* föreslås höjd med 200 kronor till 2 200 kronor. Höjningen motiveras bland annat med det till följd av laboratoriets utbyggnad ökade arbetet med underhåll av laboratoriets vägar. Föreståndaren upplyser härjämte, att enbart kostnaderna för sophämtning samt avgift för anslutning till kloakledning i Huvudsta droge en kostnad av omkring 800 kronor årligen.

Beträffande delposten till *diverse utgifter* framhåller föreståndaren, att de under denna delpost anvisade medlen till största delen användes till inköp av drivmedel för laboratoriets tjänstebilar ävensom till körlegor, då bilarna vore under reparation. Utgifterna för drivmedel hade under föregående budgetår uppgått till 6 690 kronor. Med hänsyn bland annat härtill samt till belastningen å delposten under samma budgetår, 8 429 kronor, föreslås densamma höjd med 3 000 kronor till 9 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts har föreståndaren hemställt, att till bestridande av laboratoriets omkostnader för nästa budgetår måtte anvisas $(4\,000 + 150\,000 + 600 + 509\,700)$ 664 300 kronor.

Medicinalstyrelsen har framhållit, att vid laboratoriet sedan länge påginge en intensifiering av verksamheten, vilken åtföljts av ett ökat medelsbehov. Ehuru styrelsen i princip ansåge, att anslagsposterna för omkostnader borde vara anpassade efter den utökade verksamheten, hade styrelsen dock beträf-

fande vissa av dessa poster ansett lämpligare att — med frångående av föreståndarens förslag — höjningarna av beloppen begränsades i avbidan på att läget skulle stabiliseras. Styrelsen framhåller vidare, att styrelsen med hänsyn till att avlöningskostnaderna för den med gonokockodlingsundersökningar sysselsatta personalen föresloges från och med budgetåret 1947/48 skola belasta laboratoriets avlöningsanslag, i analogi härmed i sina beräkningar beträffande laboratoriets omkostnadsanslag låtit omkostnaderna för dessa undersökningar ingå i de för de härav berörda delposterna angivna beloppen.

Styrelsen anför härefter i huvudsak följande:

Anslagsposten till *s j u k v å r d m. m.* hade redan för budgetåret 1946/47 uppräknats till 3 000 kronor. Tillräckliga skäl syntes styrelsen icke föreliggande att ånyo höja denna post.

Den under anslagsposten till *e x p e n s e r* upptagna delposten till bränsle, lyse, gas och vatten syntes styrelsen i avvaktan på prisutvecklingen under kommande tider, då bränsleförhållandena blivit mera normala, kunna beräknas till 110 000 kronor. Beträffande delposten till övriga expenser funne styrelsen föreståndarens önskan, att laboratoriet bereddes möjlighet att komplettera sitt bibliotek med vetenskaplig litteratur motivera en höjning av denna delposts belopp. Styrelsen ville emellertid i avbidan på närmare utredning angående omfattningen av denna litteraturanskaffning begränsa höjningen till 2 000 kronor, varför delposten i fråga föresloges upptagen till högst 27 000 kronor. I enlighet härmed borde anslagsposten till expenser uppföras med (110 000 + 27 000) 137 000 kronor.

Mot beräkningen av anslagsposten till *p u b l i k a t i o n s t r y c k* hade styrelsen intet att erinra.

Vad anginge anslagsposten till *ö v r i g a u t g i f t e r* syntes det beträffande delposten till *i n k ö p a v f ö r b r u k n i n g s a r t i k l a r* icke orimligt förmoda att prisutvecklingen under kommande år beträffande vissa artiklar skulle möjliggöra inköp till förmånligare pris än för närvarande. Å andra sidan hade belastningen visat sig avsevärt överstiga det för föregående budgetår anvisade beloppet. Styrelsen ville vidare med anslutning till föreståndarens motivering framhålla, att i det föreslagna beloppet inräknats dels vissa kostnader i samband med gonokockodlingar (8 000 kronor), dels ock kostnader för framställning av influensaympämne (34 000 kronor), för vilket ändamål medel begärts redan för innevarande budgetår. Med hänsyn till de olika faktorer, som sålunda kunde beräknas inverka på medelförbrukningen, föresloge styrelsen en höjning av posten med 50 000 kronor till 160 000 kronor. I fråga om delposten till *t j ä n s t e d r ä k t m. m.* föresloge styrelsen en till 800 kronor reducerad höjning av delposten, vilken sålunda borde upptagas till 6 200 kronor. Beträffande delposten till *t v ä t t o c h i n t r e r e n h ä l l n i n g* ville styrelsen med hänsyn till belastningen under föregående budgetår (40 400 kronor) föreslå, att densamma beräknades till 35 000 kronor. Om såsom hittills i delposten till *d i v e r s e u t g i f t e r* inräknades beräknad kostnad för inköp av drivmedel för laboratoriets tjänstebilar ävensom till körlegor, då bilarna vore inställda för sedvanlig underhållsreparation, funne styrelsen för ändamålet böra beräknas högst 8 000 kronor. Föreståndarens beräkning av *å t e r s t ä n d e d e l p o s t e r* under anslagsposten till övriga utgifter gäve icke styrelsen anledning till erinran. Anslagsposten i fråga borde alltså upptagas till sammanlagt 458 400 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat anslaget i dess helhet till (3 000 + 137 000 + 600 + 458 400) 599 000 kronor.

Föredraganden.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att den under anslagsposten till övriga utgifter uppförda delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument torde kunna begränsas till 23 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså upptagas till 454 400 kronor och anslaget i sin helhet till 595 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 under V a huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 595 000.

3:o) Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	78 500	85 403
1946/47	96 200	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	180 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens rättskemiska laboratorium (statsliggaren s. 269).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 35 700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t.	» 6 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.	» 47 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 7 000

Summa förslagsanslag kronor 96 200.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *laboratoriets föreståndare, professorn E. Wolff*, gjord framställning angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Föreståndaren har därvid i fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän erinrat om medicinalstyrelseutredningens förslag om föreståndarbefattningens överförande på C-plan. Vidare har föreståndaren föreslagit, att den såsom kontorsbiträde i lönegrad A 4 uppförda befattningshavaren på grund av de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilade densamma, skulle uppflyttas till kanslibitråde i lönegrad A 7.

Härjämte föreslår föreståndaren, att ett sedan år 1938 vid laboratoriet tjänstgörande laboratoriebiträde i lönegrad Eo 7 överföres på ordinarie stat med placering i lönegrad A 7.

Föreståndaren erinrar vidare om att den i avlöningsstaten upptagna a r v o-

desposten å 6 000 kronor avsetts för avlöning av en assistent med kemisk utbildning. Det hade emellertid visat sig omöjligt att erhålla en person med erforderliga kvalifikationer (filosofie kandidatexamen), som vore villig att fullgöra heltidstjänstgöring mot nämnda arvode jämte provisoriskt lönetillägg å 660 kronor. Föreståndaren har i anledning härav föreslagit, att denna assistenttjänst överföres på extra ordinarie stat och placeras i lönegrad Eo 24. Arvodesposten kunde då bortfalla.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har föreståndaren till en början påkallat förstärkning av den år 1944 inrättade Rh-avdelningen, som dittills bestått av en klinisk kontrollant (arv. 5 000 kr.), en serologisk kontrollant (arv. 2 000 kr.) samt tre deltidсанställda assistenter (arv. 3 600 kr.). Föreståndaren anför bl. a.

Avdelningen har visat sig vara av stor betydelse för diagnos, förebyggande och behandling av vissa svårare former av blodbrist och gulsot hos nyfödda och för minskande av riskerna vid blodtransfusioner. Om denna avdelning skall rätt kunna fylla sin uppgift, erfordras emellertid en ökning av arbetskrafterna vid densamma och en bättre utrustning. Tidpunkten torde också vara inne att fastare inlemma Rh-avdelningen i laboratoriets organisation. Arbetet vid Rh-avdelningen har fått mycket ökad omfattning dels genom en betydande ökning av provens antal, dels genom införande av förbättrade, men också mer arbetskrävande metoder. Totala antalet för Rh-undersökning insända prov (blodproven för faderskap oräknade) utgjorde under år 1945 3 850 och enbart under första halvåret 1946 icke mindre än 3 725. Ökningen av arbetet har varit så hastig, att liksom förra året framställning måste göras om förstärkning av arbetskrafterna vid Rh-avdelningen under löpande budgetår.

Genom en studieresa till England, som företagits av den kliniske kontrollanten, ha förutsättningar skapats för införande även i vårt land av den i de anglosachsiska länderna nu använda förfinade Rh-metodik, som medger att i de flesta fall bestämma genotypen inom Rh-systemet. Möjlighet till »genotypning» skulle också vara av den allra största betydelse för användningen av Rh-bestämningar i faderskapsbevisningens tjänst. Medan det hittills endast varit möjligt att nå fram till en uteslutning på basis av Rh-systemet i relativt sällsynta fall (med en total uteslutningschans av cirka 1,5 %), öppna sig utsikter till en betydligt vidsträckt användning av Rh-systemet genom den nya metoden. Denna skulle dels öka uteslutningschansen till omkring 6 % eller däröver, dels i många fall bidra till en positiv sannolikhetsbevisning. För en sålunda rutinmässigt genomförd »genotypning» samt för möjlighet till vetenskapligt arbete i önskvärd utsträckning krävdes emellertid en utökning av personalen.

Föreståndaren har beräknat den erforderliga personalen vid Rh-avdelningen till en laborator, tillika avdelningsföreståndare (Eo 28), en assistent, som borde vara legitimerad läkare (Eo 24), två heltidsanställda extra assistenter med ett arvode av 7 200 kronor för år jämte provisoriskt lönetillägg, en halvtidsanställd extra assistent med ett arvode av 4 800 kronor för år samt ett kontorsbiträde (Eo 6). De sammanlagda kostnaderna för avdelningen under icke-ordinarieposten ha av föreståndaren beräknats till 42 800 kronor. Föreståndaren betonar i samband härmed, att Rh-avdelningen dittills icke med-

fört några kostnader för statsverket utan i stället tillfört detsamma en icke obetydlig nettointkomst (under budgetåret 1945/46 cirka 17 000 kronor).

Föreståndaren erinrar i fortsättningen om att den serologiska kontrollen utövats av en vid laboratoriet sedan år 1930 anställd extra assistent, f. n. placerad i lönegrad Ex 21, mot ett särskilt arvode av 2 000 kronor för år. Härutinnan föreslås ingen annan ändring än att assistenten på grund av sin mångåriga tjänstgöring vid laboratoriet och ådagalagda vetenskapliga förtjänster borde placeras i lönegrad Eo 24.

Föreståndaren föreslår vidare, att en vid faderskapsavdelningen anställd extra assistent ersättes av ett laboratoriebiträde i lönegrad Eo 7. Härjämte har föreståndaren beräknat medel för anställande av dels ett kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 på grund av det ökade arbetet vid laboratoriet dels ock ett deltidanställt biträde åt vaktmästaren. Föreståndaren framhåller därvid, att vaktmästartjänsten vid laboratoriet innefattade dels vanliga vaktmästar-sysslor, dels djurskötsel, dels glasblåsning, dels ock assistans såväl vid djur-experiment som vid laborationer. Detta hade medfört en så stark ökning av göromålen, att behov av ett vaktmästarbiträde sedan en tid vore synnerligen framträdande.

Vidare har föreståndaren framhållit, att tillräckliga medel icke stode till förfogande för anställande av vikarier och tillfällig personal. Arbetsförhållandena vid laboratoriet motsvarade icke de inom statsförvaltningen vanliga, enär arbetet på såväl alkoholavdelningen som faderskapsavdelningen vore särskilt omfattande och brådskande under sommarmånaderna. Det belopp av omkring 4 000 kronor, som ursprungligen avsetts för tillfälliga biträden och som numera nästan helt toges i anspråk för skrivhjälp åt Rh-avdelningen, kunde därför icke minskas, även om en tjänst som e. o. kontorsbiträde å sist-nämnda avdelning inrättades.

Från nu angivna utgångspunkter har föreståndaren beräknat anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 42 000 kronor, anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal till 82 000 kronor, varvid dock den nuvarande arvodesposten om 6 000 kronor skulle bortfalla, samt posten till rörligt tillägg till 10 000 kronor. Anslaget i sin helhet skulle i enlighet härmed upptagas till (42 000 + 82 000 + 10 000) 134 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del anslutit sig till den av föreståndaren gjorda framställningen.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* förklarat sig icke ha något att erinra mot överförandet av en laboratoriebiträdestjänst i lönegrad Eo 7 till ordinarie stat, men framhållit, att frågan om förhållandet mellan antalet ordinarie och extra ordinarie befattningshavare inom statsförvaltningen torde komma att bli föremål för särskilt övervägande. Därest ytterligare arbetskraft erfordrades för skrivarbete, borde denna enligt ämbetsverkets mening tills vidare placeras i lönegrad Eo 2. Huruvida Rh-centralen redan nu borde erhålla en fastare organisation undandroge sig statskontorets bedömande. Därest permanent behov av centralen ansåges föreligga, borde emellertid löne-ställningen för personalen ansluta sig till vad som gällde för laboratoriets

personal i övrigt. Avdelningsföreståndaren borde sålunda icke placeras över 26 och kontorsbiträdet icke över 4 lönegraden.

Allmänna lönenämnden, som under hand inhämtat närmare upplysningar beträffande arbetsuppgifterna för kontorsbiträdet i lönegrad A 4, vill icke framställa erinran mot att tjänsten i fråga uppföres som kanslibiträdestjänst i lönegrad A 7.

Lönenämnden erinrar vidare om att å Rh-avdelningen beräknats medel för arvoden åt två assistentbefattningar å heltid samt en assistentbefattning med halvtidstjänstgöring. I betraktande av den för heltidsbefattningarna föreslagna ersättningen — 655 kronor för månad — mot vilken nämnden icke funnit anledning till erinran, ansåge nämnden arvodet å 400 kronor i månaden för deltidstjänsten väl högt. Den föreslagna befattningen som kontorsbiträde i Eo 6 å Rh-avdelningen borde placeras i Eo 4.

Föredraganden.

Beträffande de ordinarie befattningshavarna har jag redan tidigare uttalat mig för en överföring av föreståndartjänsten till löneplan C med placering i lönegrad 7. Fullgoda skäl synas mig vidare föreligga för uppflyttning av den ordinarie kontorsbiträdestjänsten till kanslibiträdestjänst i lönegrad A 7 samt för överflyttning av laboratoriebiträdestjänsten i lönegrad Eo 7 till ordinarie stat. Jag tillstyrker därför även dessa förslag.

Under icke-ordinarieposten har föreståndaren med tillstyrkan av medicinalstyrelsen i första hand påkallat en förstärkning av den s. k. Rh-avdelningen. Med hänsyn till vad föreståndaren anfört förordar jag i allt väsentligt förslaget härutinnan. I enlighet härmed räknar jag för denna avdelning med följande personal, nämligen en laborator och avdelningsföreståndare i lönegrad Eo 28, en läkarassistent i lönegrad Eo 24, tre extra assistenter, varav en på halvtid, med avlöning i form av arvode samt ett biträde för skrivgöromål. I samband härmed vill jag erinra om att Kungl. Maj:t till följd av arbetsbördans snabba ökning genom beslut den 30 december 1946 sett sig nödsakad medgiva, att vid laboratoriet finge — med anlitande av den i avlöningsstaten för laboratoriet för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal — från och med den 1 januari tills vidare till och med den 30 juni 1947 å ifrågavarande avdelning anställas en laborator mot ett arvode av 1 100 kronor för månad och en läkarutbildad assistent mot ett arvode av 800 kronor för månad. Samtidigt har medgivits, att av de tre arvodesavlönade assistenterna två finge under samma tid tjänstgöra på heltid mot ett arvode av 655 kronor för månad. Ett bifall till vad jag nyss förordat innebär i stort sett alltså endast, att den nu å Rh-avdelningen anställda personalen får fortsätta sitt arbete delvis under fastare anställningsförhållanden. Arvodet till vardera av de heltidsanställda assistenterna torde i anslutning till den allmänna löneregleringen för statens tjänstemän böra uppräknas till 8 200 kronor. Arvodet till den halvtidsanställda assistenten torde böra utgå med 4 200 kronor.

Den nuvarande assistentbefattningen i lönegrad Ex 21, som innehas av en

medicine kandidat med relativt omfattande vetenskaplig produktion inom laboratoriets verksamhetsområde, bör enligt föreståndarens, av medicinalstyrelsen biträdda uppfattning i princip jämsställas med läkarassistentbefattning. Lönenämnden har (jfr s. 20) förordnat en placering av ifrågavarande befattningshavare i lönegrad Eo 21. För egen del vill jag i anslutning till de principer för assistenternas lönegradsplacering, som jag i det föregående uppdragit, föreslå, att befattningshavaren placeras i lönegrad Eo 23. Härvid förutsätter jag dock, att det extra arvode av 2 000 kronor, som han nu åtnjuter för serumkontrollen å Rh-avdelningen, bortfaller. För en kemiskt utbildad assistent torde tills vidare böra räknas med en befattning i högst lönegrad Eo 21. Samtidigt torde den nuvarande särskilda arvodesposten å 6 000 kronor böra utgå ur avlöningsstaten.

Föreståndarens förslag i övrigt har icke givit mig anledning till annan erinran än att löneförmånerna för skrivbiträdena böra avvägas i enlighet med de grunder, som godtagits av innevarande års riksdag.

Vid bifall till vad jag förordnat skulle laboratoriets personalförteckning enligt gällande grunder erhålla följande utseende.

Befattning	<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	Lönegrad
1 föreståndare	.....	C 7
1 laborator	.....	A 26
1 förste laboratoriebiträde	.....	A 11
1 laboratoriebiträde	.....	A 7
1 kanslibiträde	.....	A 7
1 vaktmästare	.....	A 7
1 kontorsbiträde	.....	A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 laborator och avdelningsföreståndare	.....	Eo 28
1 assistent	.....	Eo 24
1 »	.....	Eo 23
1 »	.....	högst Eo 21

Vidare torde de olika anslagsposterna böra beräknas sålunda.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör i första hand höjas med 6 300 kronor till 42 000 kronor, motsvarande av mig förordade jämkningar i personalbeståndet. Den allmänna löneregleringen föranleder härjämte en uppräknig av posten med 18 000 kronor, varför posten torde böra uppföras med 60 000 kronor.

Posten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör i anledning av nytillkommande personal m. m. höjas med sammanlagt 30 500 kronor till 78 000 kronor. Härutöver medför den allmänna löneregleringen en uppräknig av posten med 32 000 kronor till 110 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg bör upptagas till 10 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår blir alltså 180 000 kronor.

I förevarande sammanhang torde jag vidare få anmäla, att medicinalstyrelsen i skrivelse den 6 mars 1947 hemställt, att den i laboratoriets avlöningsstat för innevarande budgetåret uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal måtte få överskridas med 20 000 kronor. Av skrivelsen framgår, att av nämnda belopp i runt tal 14 000 kronor utgjorde merkostnader i anledning av den genom Kungl. Maj:ts förut omnämnda beslut den 30 december 1946 medgivna förstärkningen av laboratoriets personal. Återstoden av överskridandet vore föranledd därav, att det visat sig nödvändigt att för Rh-avdelningens räkning anställa ett extra kontorsbiträde, för vilket medel ej beräknats under anslagsposten, ävensom av kostnader för arvodesförhöjningar motsvarande provisoriskt lönetillägg och för vikariatsarvoden. Jag tillstyrker, att riksdagens medgivande inhämtas att överskrida posten med högst det av styrelsen äskade beloppet, 20 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens rättskemiska laboratorium, som påkallas av vad jag förordat;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	60 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.	»	110 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10 000

Summa förslagsanslag kronor 180 000;

dels till Statens rättskemiska laboratorium: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 under V a huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 180 000;

dels ock medgiva, att den i avlöningsstaten för statens rättskemiska laboratorium upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1946/47 överskridas med högst 20 000 kronor.

4:o) Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	21 300	28 465
1946/47	24 800	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	35 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för laboratoriet, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	7 500
3. <i>Övriga utgifter, förslagsvis</i>	»	16 800
		Summa kronor 24 800

Av posten till *expenser* avses 2 000 kronor till bränsle, lyse, gas och vatten samt 5 500 kronor till *övriga expenser*. Posten till *övriga utgifter* fördelar sig med 1 500 kronor å inköp av provtagningsmaterial för alkoholblodprov åt polismyndigheterna, 11 800 kronor å inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. samt 3 500 kronor å städning, diskning och renhållning.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen överlämnat av *laboratoriets föreståndare, professorn E. Wolff*, gjord beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Föreståndaren har därvid upptagit anslagsposten till sjukvård m. m. till oförändrat belopp, 500 kronor.

För samtliga andra poster föreligger enligt föreståndaren behov av delvis betydande höjningar. I flertalet fall vore dessa en direkt följd av den ökade omfattningen av laboratoriets verksamhet samt av inträdda prisstegringar. I en del fall betingades de också av behovet att förnya försliten materiel eller komplettera apparatutrustningen, vilket icke kunnat ske under krigsåren.

Beträffande anslagsposten till *expenser* har föreståndaren sålunda föreslagit en höjning av det för *övriga expenser* avsedda beloppet med 3 000 kronor till 8 500 kronor. Som skäl härför anföres, att det under budgetåret 1947/48 torde bli nödvändigt att inköpa ytterligare två skrivmaskiner för en beräknad kostnad av 1 400 kronor. Vidare hade telefonkostnaderna för laboratoriet ökat i hög grad, särskilt genom Rh-avdelningens verksamhet, som ofta krävde ilsamtal, då blodtransfusioner och operativa ingrepp kunde vara beroende av undersökningsresultatet. Dessa kostnader, som under föregående budgetår överstigit 1 100 kronor, hade för nästa budgetår beräknats till 1 300 kronor. Den starka ökningen av laboratoriets arbete hade även medfört en väsentligt ökad förbrukning av vanliga skrivmaterialier. Kostnaderna härför hade beräknats till 1 800 kronor. Såväl tidskrifter som arkivhandlingar måste efter den återhållsamhet, som en följd av år iakttagits, bindas i något ökad utsträckning vid risk att de annars förstördes. För ändamålet hade upptagits ett belopp av 800 kronor. Övriga kostnader under ifrågavarande delpost fördelade sig med 2 200 kronor å inköp av böcker och tidskrifter samt 1 000 kronor å möbler och inventarier, avseende bland annat en nödvändig nyanskaffning av bokhyllor. Då föreståndaren räknat med oförändrat belopp för bränsle, lyse, gas och vatten har alltså anslagsposten till *expenser* uppskattats till (2 000 + 8 500) 10 500 kronor.

I fråga om anslagsposten till *övriga utgifter* framhåller föreståndare-

ren, att på grund av den starka ökningen av alkoholblodprov åt polismyndigheterna rekvisitioner av provtagningsmaterial flerdubblats. Trots att sådant material icke kunnat levereras i begärd utsträckning hade kostnaderna därför under budgetåret 1945/46 överstigit 3 200 kronor, varför delposten borde uppräknas till minst 3 000 kronor. Beträffande delposten till inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. ville föreståndaren framhålla, att densamma omfattade en mycket väsentlig del av laboratoriets egentliga omkostnader. Den hade innevarande budgetår upptagits till endast 11 800 kronor (mot föreslagna 12 800 kronor), vilket icke i någon nämnvärd grad medgivit nyanskaffning av nödvändiga apparater m. m. Rh-avdelningens verksamhet medförde också behov av ny apparatur liksom ökad förbrukning av glasvaror och försöksdjur. En väsentlig höjning av ifrågavarande delpost vore därför ofrånkomlig. Föreståndaren föreslog, att densamma uppräknades med 3 700 kronor till 15 500 kronor. Belastningen å delposten till städning, diskning och renhållning hade under föregående budgetår uppgått till drygt 7 200 kronor beroende dels på höjda avlöningar, motsvarande provisoriskt lönetillägg, dels på den ökade omfattningen av arbetet, särskilt på Rh-avdelningen, vilket medfört att ytterligare en diskhjälp måste anlitas några timmar dagligen. Denna delpost torde därför böra uppföras med minst 7 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter har alltså av föreståndaren beräknats till (3 000 + 15 500 + 7 000) 25 500 kronor.

I enlighet härmed har föreståndaren föreslagit, att till bestridande av laboratoriets omkostnader för nästa budgetår måtte anvisas (500 + 10 500 + 25 500) 36 500 kronor.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig icke ha något att erinra mot föreståndarens beräkningar och ansluter sig till dennes förslag.

Föredraganden.

Föreståndarens beräkningar synas mig i allt väsentligt kunna godtagas. Posten till övriga expenser torde dock böra begränsas till 7 500 kronor, innebärande en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 2 000 kronor. Delposten till inköp och underhåll av apparater torde vidare böra avrundas nedåt till 15 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle vid bifall härtill komma att uppgå till (36 500 — 1 000 — 500) 35 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 under V a huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 35 000.

5:o) Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	109 000	122 020
1946/47	122 500	—
1947/48 (förslag)	260 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens farmaceutiska laboratorium (statsliggaren s. 270).

Kungl. Maj:t har vidare samma dag fastställt följande avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	39 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	7 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	61 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	14 200
Summa förslagsanslag		kronor 122 500.

Från posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, äro avsedda att bestridas arvode å 1 000 kronor till föreståndaren för laboratoriet samt arvode å 6 400 kronor till en assistent.

Av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må följande belopp disponeras allenast för härefter angivna ändamål, nämligen ett belopp av 3 000 kronor för bestridande av ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet samt ett belopp av 4 000 kronor för avlönande av extra arbetskraft för utarbetande av ett supplement till en av medicinalstyrelsen utgiven synonymförteckning över likvärdiga läkemedel ävensom för meddelande av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor.

Såsom förut nämnts har medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnat av *föreståndaren för laboratoriet, H. Rydin*, gjord framställning rörande medelsbehovet för avlöningar vid laboratoriet för nästa budgetår.

Föreståndaren har däri inledningsvis framhållit, att de senaste årens betydelsefulla och snabba utveckling inom olika grenar av läkemedelsområdet medfört, att arbetet vid laboratoriet erhållit sådan omfattning och måste tillmätas den betydelse, att laboratoriet borde erhålla ökade arbetsmöjligheter och förbättrad ställning i övrigt i proportion härtill. Av samma skäl borde även personalen vid laboratoriet tillerkännas samma tjänsteställning och löneförmåner som vid andra statslaboratorier med likvärdigt eller jämförbart arbete.

Föreståndaren erinrar vidare om att statsmakterna under de senaste åren i stor utsträckning bifallit laboratoriets framställningar om ökade anslag och om inrättande av assistent- och laboratoriebiträdestjänster av såväl stadigvarande som mera tillfällig art. För att laboratoriet skulle kunna tillgodogöra sig de betydelsefulla framstegen inom läkemedelsområdet och motsvara de fordringar, som rimligen borde ställas på en statlig kontrollinstitution av denna art, vore det emellertid ofrånkomligt att snarast möjligt även förstärka den vetenskapligt högre kvalificerade personalen. Under hänvisning här-

till föreslår föreståndaren, att på var och en av laboratoriets båda avdelningar inrättas en laboratoriefattning i lönegrad A 26. Till belysning av behovet av dessa båda tjänster yttrar föreståndaren i huvudsak följande.

Laboratorerna skulle övertaga vissa arbetsuppgifter, från vilka det vore angeläget att befria avdelningsföreståndarna men vilka likväl icke lämpligen kunde anförtros åt assistenterna. Som exempel på arbetsuppgifter av dylikt slag kunde nämnas följande arbetsuppgifter, nämligen planläggning och ledande av visst kvalificerat experimentellt arbete, biträde vid införande av nya vetenskapliga instrument av mera komplicerad art och vid handhavandet av dessa, utarbetande av nya undersökningsmetoder för kontrollarbetet samt bedrivande av vetenskaplig forskning inom arbetsområdet. Dessutom borde laboratorerna dels biträda avdelningsföreståndarna vid besvarande av remisser, avgivande av utlåtanden och verkställande av utredningar av större svårighetsgrad, dels ock övertaga en del av avdelningsföreståndarnas skrivarbete. Laboratoriet hade nämligen blivit en remissinstans av betydande mått. Remissernas besvarande vore ej sällan mycket tidsödande och ställde ofta stora krav på den person, som hade att handlägga dem. Då nuvarande organisation i allmänhet ej medgäve någon uppdelning av hithörande arbetsuppgifter, bleve följden den, att tillräcklig tid ofta icke kunde ägnas åt deras utförande.

Avsevärt större fordringar än tidigare måste numera ställas på det experimentella laboratoriearbetet på grund av den förfinade och ofta mera komplicerade metodiken samt tillkomsten av substanser och underlag för nya läkemedel och läkemedelskombinationer.

Instruktionsenligt hade avdelningsföreståndare att med uppmärksamhet följa den vetenskapliga utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde samt, då han därtill funne anledning, framställa förslag rörande verksamheten å avdelningen. För att på ett tillfredsställande sätt kunna fylla denna uppgift erfordrades ingående studium av mera kontinuerlig art av ett icke ringa antal tidskrifter, handböcker och annan litteratur samt uppehållande av en nära kontakt med ett flertal institutioner och vetenskapliga sammanslutningar. På grund av mångfalden av löpande göromål kunde avdelningsföreståndarna för närvarande icke ägna erforderlig uppmärksamhet åt denna viktiga arbetsuppgift.

Under senare år hade laboratoriet till följd av ökade anslag och medel från fonder kunnat bedriva vetenskaplig forskning, dock endast i mycket begränsad omfattning. Någon egentlig grundforskning eller några större forskningsarbeten av mera central betydelse för laboratoriets arbetsområde hade emellertid ännu icke kunnat utföras. Orsaken härtill syntes i första hand vara, att avdelningsföreståndarna saknade tid att planlägga, leda och bearbeta dylika större vetenskapliga forskningsuppgifter. Det vore av största betydelse, att såväl avdelningsföreståndarna som assistenterna personligen bedreve vetenskaplig forskning i erforderlig utsträckning inom laboratoriets arbetsområde för att de skulle bliva i stånd att vetenskapligt bearbeta de för arbetsuppgifterna grundläggande problemen. Ett väl planlagt och utfört vetenskapligt arbete å laboratoriet finge betydelse icke endast ur vetenskaplig synpunkt. Genom att framvinna tillförlitliga, snabba och kostnadsbesparande metoder kunde även den statliga kontrollen rationaliseras och statens utgifter för densamma nedbringas. Ett framgångsrikt forskningsarbete medförde ökad användning av goda läkemedel och minskad förbrukning av mindre goda sådana, vilket i sin tur möjliggjorde icke obetydliga besparingar för stat, kommun och enskilda.

Av den i vetenskapligt hänseende kvalificerade personalen vore avdel-

ningsföreståndarna de enda befattningshavarna, som representerade kontinuiteten, ty assistentbefattningarna komme i fortsättningen liksom hittills i regel att utgöra passagebefattningar. Upplärandet av nya assistenter hade hittills utgjort ett icke oväsentligt arbete för avdelningsföreståndarna. Vidare måste beaktas, att den avdelningsföreståndare, som samtidigt vore föreståndare för laboratoriet, i denna egenskap hade att utföra ett omfattande administrativt arbete.

Vad sålunda anförts visade med önskvärd tydlighet det trängande behovet av att laboratoriets i vetenskapligt avseende mera kvalificerade personal förstärktes med de föreslagna två laboratorerna. Avsikten med förslaget här om vore icke att minska laboratorieföreståndarens eller avdelningsföreståndarens arbete utan att bereda laboratoriet möjlighet att med rationell arbetsfördelning utföra sådana betydelsefulla arbetsuppgifter, som för närvarande icke medhunnas eller som laboratoriet nu endast kunde ägna ringa och otillräcklig uppmärksamhet.

Vid bestämmande av laboratorernas löneställning måste vikten av att få befattningarna besatta med i såväl vetenskapligt som praktiskt avseende högt kvalificerade personer beaktas. Vidare vore det av betydelse att placera befattningarna i så hög lönegrad, att täta ombyten å dem undvekas. Med hänsyn härtill borde laboratorbefattningarna icke givas lägre placering än lönegrad A 26.

I fråga om den vetenskapligt utbildade personalen i övrigt har föreståndaren — fränsett de tidigare behandlade spörsmålen om löneställningen för laboratorerna och avdelningsföreståndarna samt för vissa assistenter — framhållit, att den med ett arvode av 6 400 kronor för år avlönade assistenten, som vore placerad på laboratoriets kemiska avdelning, måste ha samma kvalifikationer och utförde samma arbete som avdelningens båda övriga i lönegrad Ex 21 placerade assistenter med apotekarutbildning och därför i lönehänseende borde vara likställd med dessa. Då denna uppfattning tidigare icke delats av Kungl. Maj:t, ansåge sig föreståndaren dock böra begränsa sig till att föreslå, att assistentbefattningen i fråga överfördes till en så förhållandevis låg lönegrad som Eo 16.

Föreståndaren har vidare framlagt förslag om ändrad lönegradsplacering av vissa laboratoriebiträden. Föreståndaren erinrar om att vid laboratoriet för närvarande funnes 2 förste laboratoriebiträden i lönegrad A 11, 1 laboratoriebiträde i lönegrad A 7, 1 laboratoriebiträde i lönegrad Eo 7, 1 laboratoriebiträde i lönegrad A 6, 3 laboratoriebiträden i lönegrad Eo 6 och 1 laboratoriebiträde i lönegrad Eo 2. Föreståndaren erinrar vidare om att laboratoriebiträdena vid universitetens matematisk-naturvetenskapliga institutioner vore placerade i 7 lönegraden. Då de krav, som ställdes på laboratoriets samtliga laboratoriebiträden, vore minst lika höga som kraven på motsvarande befattningshavare vid universitetsinstitutionerna, borde laboratoriets laboratoriebiträden icke åtnjuta sämre lönevillkor än laboratoriebiträdena vid nämnda institutioner. Laboratoriebiträdestjänsten i lönegrad A 6 borde alltså uppflyttas till lönegrad A 7 och laboratoriebiträdestjänsterna i lönegraderna Eo 6 och Eo 2 till lönegrad Eo 7. I anslutning härtill föreslår föreståndaren vidare, att tjänstebenenämningen för de båda förste laboratoriebiträdena i lönegrad A 11 förändras till laboratorietekniker.

Slutligen framhåller föreståndaren, att laboratoriet liksom tidigare vore i behov av ett belopp av 3 000 kronor till arvoden åt en läkare och en apotekare, vilka biträde laboratoriet i dess arbete med läkemedelsekonomiska spörsmål, varvid föreståndaren förutsatt, att någon ny upplaga av publikationen »Läkemedelssynonymer» icke skulle utgivas under nästa budgetår.

I anslutning till det anförda har föreståndaren beräknat posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 60 000 kronor, posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 2 000 kronor, posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 66 700 kronor, posten till rörligt tillägg till 18 100 kronor och anslaget i dess helhet till 146 800 kronor. Föreståndaren har härvid utgått från att arvodet till honom i enlighet med medicinalstyrelseutredningens förslag skulle höjas från 1 000 till 2 000 kronor samt att de två avdelningsföreståndarbefattningarna och fyra assistentbefattningar skulle placeras i lönegrad A 30 resp. Eo 24.

Medicinalstyrelsen har för egen del tillstyrkt inrättandet av två laboratoriefattningar, vilka enligt styrelsens mening borde placeras i lönegrad Eo 26. Styrelsen anför härom följande.

Efter hand har laboratoriet kommit att utvecklas till en remissinstans av relativt stor omfattning. Remissernas besvarande kräver stundom tidsödande och kvalificerade utredningar av skilda slag och det ligger i sakens natur, att dylika arbetsuppgifter måste utföras före andra arbetsuppgifter, med vilkas fullgörande kan anstå. På laboratoriet har särskilt det experimentella och vetenskapliga forskningsarbetet fått stå tillbaka för ifrågavarande arbetsuppgifter. Tidigare har i skilda sammanhang och från olika håll understukits betydelsen av att experimentell och vetenskaplig forskning äger rum vid laboratoriet vid sidan av den rutinmässiga kontrollen av läkemedel. Styrelsen anser för sin del, att ytterligare uppskov med att skapa förutsättningar för upptagande av antydda arbetsuppgifter är av uppenbar våda. Det kan nämligen icke förväntas, att laboratoriet fortsättningsvis — medan forskning och teknik inom medicin, farmaci och läkemedelsindustri oavbrutet och snabbt gå framåt — skall kunna motsvara kraven på ett effektivt och tillförlitligt kontrollorgan beträffande läkemedel, om icke vetenskaplig, metodologisk och annan efter verksamhetsområdet anpassad forskningsverksamhet bedrivs vid laboratoriet. Det nu framlagda förslaget om inrättande av en laboratoristjänst vid envar av laboratoriets båda avdelningar avser bland annat att bereda laboratoriet möjlighet att bedriva dylik forskning i erforderlig omfattning. Styrelsen får därför tillstyrka detsamma som väl avvägt med hänsyn till det aktuella behovet. Enligt styrelsens förmenande böra laboratorerna i huvudsak erhålla de arbetsuppgifter, som föreståndaren angivit. Vad laboratorernas löneställning beträffar synas tjänsterna icke böra placeras i lägre lönegrad än Eo 26 med hänsyn till de kompetenskrav, som måste ställas på tjänsternas innehavare.

Styrelsen har vidare tillstyrkt överföring av den med arvode förenade assistentbefattningen till extra ordinarie stat med placering i lönegrad Eo 16.

Vad angår föreståndarens förslag om lönegradsuppflyttning av vissa laboratoriebiträdesbefattningar erinrar styrelsen om att frågan om laboratoriebiträdenas löneställning vore föremål för utredning av 1944 års personalutredning och finner sig därför icke nu kunna förorda förslaget. Dock anser

styrelsen, att med en uppflyttning av laboratoriebiträdet i lönegrad Eo 2 till lönegrad Eo 6 icke bör anstå. Förslaget om att laboratoriets båda förste laboratoriebiträden skulle benämnas laboratorietekniker har biträts av styrelsen.

Mot förslaget att för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor m. m. beräkna ett belopp av 3 000 kronor har styrelsen intet haft att erinra.

Styrelsen framhåller vidare, att medel tidigare icke anvisats till ersättningar åt vikarier för icke-ordinarie befattningshavare. Då det emellertid visat sig nödvändigt att vid ledighet för bland andra vaktmästaren och djurskötaren förordna vikarier för befattningshavarna, föreslår styrelsen, att för budgetåret 1947/48 anvisas ett belopp av 1 000 kronor för ändamålet.

Slutligen har styrelsen erinrat *dels* om medicinalstyrelseutredningens förslag, att för apotekens inspektion vid laboratoriet skulle inrättas två särskilda inspektörsbefattningar i lönegrad Eo 27 och två laboratoriebiträdestjänster i lönegraden Ex 7, vilket förslag styrelsen tillstyrkt med den jämkningen, att det ena av ifrågavarande laboratoriebiträden borde placeras i lönegrad Eo 11 och det andra i lönegrad Eo 7, *dels ock* om sin ståndpunkt i fråga om avdelningsföreståndarnas och de f. n. lönegradsplacerade assistenternas löneställning.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen ansett posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra upptagas till 41 300 kronor, posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 1 000 kronor, posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 112 400 kronor och posten till rörligt tillägg till 22 100 kronor, utgörande tillhoppa 176 800 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret anför, att behovet av de två nya laboratoriefattningarna undandrog sig ämbetsverkets bedömande. Därest sådana tjänster komme att inrättas, ville ämbetsverket emellertid ifrågasätta, om icke dessa i likhet med laboratorerna vid farmaceutiska institutet borde placeras i lönegrad Eo 24.

Allmänna lönenämnden har med hänsyn till vad i ärendet anförts rörande de arbetsuppgifter, som skulle ankomma på innehavarna av de föreslagna laboratoriefattningarna, icke velat motsätta sig, att tjänsterna uppfördes i lönegrad Eo 26.

Vad angår den arvodesavlönade assistenttjänsten har lönenämnden förordat, att befattningen i likhet med övriga assistentbefattningar med apotekarutbildning uppföres i lönegrad Ex 21.

Lönenämnden har slutligen funnit motiverat, att laboratoriebiträdet i lönegrad Eo 2 placeras i lönegrad Eo 6, varför nämnden tillstyrkt bifall till medicinalstyrelsens förslag härom. Förslaget att införa tjänstebenenämningen laboratorietekniker för förste laboratoriebiträdena i lönegrad A 11 borde enligt lönenämndens mening ej genomföras endast för farmaceutiska laboratoriets del.

Slutligen vill jag anmäla, att *centralstyrelsen för Sveriges farmaceutförbund* hemställt, att den arvodesavlönade assistenttjänsten, i likhet med vad centralstyrelsen föreslagit i fråga om de två apoteksutbildade assistenterna i lönegrad Ex 21, måtte placeras i lönegrad Eo 24.

Föredraganden.

I enlighet med vad jag i det föregående förordat torde de båda befattningarna som laborator och avdelningsföreståndare i lönegrad A 28 böra uppflyttas till professorstjänster i lönegrad A 30 och arvodet till laboratoriets föreståndare därvid bibehållas vid oförändrat belopp, 1 000 kronor.

Jag har vidare förut tillstyrkt inrättande vid laboratoriet av två befattningar som apoteksinspektör i lönegrad Eo 27 samt en förste laboratoriebiträdestjänst i lönegrad Eo 11 och en laboratoriebiträdestjänst i lönegrad Ex 7.

Vad laboratorieföreståndaren och medicinalstyrelsen anført om angelägenheten av att avlasta de båda avdelningsföreståndarna från vissa arbetsuppgifter och om behovet av en intensifierad vetenskaplig forskningsverksamhet vid laboratoriet synes giva vid handen, att en förstärkning av laboratoriets i vetenskapligt avseende mera kvalificerade personal är nödvändig. Jag anser mig därför böra tillstyrka föreliggande förslag om inrättande av två nya laboratoristjänster vid laboratoriet. I fråga om befattningarnas lönegradsplacering biträder jag medicinalstyrelsens, av allmänna lönenämnden tillstyrkta förslag och förordar alltså, att tjänsterna uppföras i lönegrad Eo 26.

I enlighet med de principer för lönegradsplacering av assistentbefattningar vid medicinalstyrelsens laboratorier, som angivits i det föregående, böra vidare upptagas två befattningar som läkarassistent i lönegrad Eo 24, medan för övriga tre assistenter lämpligen böra uppföras två tjänster i lönegrad Eo 23 och en i högst lönegrad Eo 21.

Förslaget om uppflyttning av laboratoriebiträdet i lönegrad Eo 2 till lönegrad Eo 6 biträder jag. Däremot torde med ändring av förste laboratoriebiträdenas tjänstebenämning och med uppflyttning av de i 6 lönegraden placerade laboratoriebiträdena böra anstå i avbidan på resultatet av den särskilda utredning, som igångsatts rörande laboratoriebiträdenas löneställning.

Vid bifall till vad jag förordat skulle laboratoriets personalförteckning enligt gällande grunder erhålla följande utseende.

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
2 professorer	.....	A 30
2 förste laboratoriebiträden	.....	A 11
1 laboratoriebiträde	.....	A 7
1 vaktmästare	.....	A 7
1 laboratoriebiträde	.....	A 6
1 kontorsbiträde	.....	A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

2 apoteksinspektörer	Eo 27
2 laboratorer	Eo 26
2 assistenter	Eo 24
2 assistenter	Eo 23
1 assistent	högst Eo 21

Vidare torde de olika anslagsposterna böra beräknas sålunda.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör med anledning av de förändringar, som av mig förordats, samt på grund av löneklassuppflyttningar höjas till 41 000 kronor. Den allmänna löne regleringen föranleder härjämte en uppräkningspost med 18 000 kronor, varför posten torde böra uppföras med 59 000 kronor.

Posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, bör upptagas till 1 000 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör i anledning av nytillkommande personal m. m. höjas med sammanlagt 58 000 kronor till 119 400 kronor. Jag har därvid beräknat ett belopp av i runt tal 4 000 kronor för anställande under 11 månader av nästa budgetår av ett extra laboratoriebiträde för vissa undersökningar rörande sköldkörtelpreparat, varom medicinalstyrelsen i skrivelse den 18 februari 1947 gjort framställning. Vidare har jag räknat med 3 000 kronor för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor. Den allmänna löne regleringen medför en ytterligare höjning av anslagsposten med 65 600 kronor. Posten bör alltså upptagas till 185 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg bör upptagas till 15 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår blir alltså (59 000 + 1 000 + 185 000 + 15 000) 260 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag vidare anmäla, att Kungl. Maj:t genom beslut den 12 juli respektive den 25 oktober 1946 medgivit, att av den i laboratoriets avlöningsstat för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finge användas dels ett belopp av högst 3 300 kronor för anställande under tiden 1 juli 1946—31 maj 1947 av ett extra laboratoriebiträde för de förut omnämnda undersökningarna beträffande sköldkörtelpreparat, dels ock ett belopp av högst 1 000 kronor för avlöande av ett extra laboratoriebiträde med uppgift att avsluta vissa undersökningar angående läkemedel innehållande järn. I sin förenämnda skrivelse den 18 februari 1947 har medicinalstyrelsen hemställt, att förstnämnda biträde måtte få vara anställt jämväl under juni 1947. De sammanlagda kostnaderna under innevarande budgetår för ifrågavarande båda ändamål skulle vid bifall till medicinalstyrelsens hemställan uppgå till (3 300 + 1 000 + 300) 4 600 kronor. Medicinalstyrelsen har vidare meddelat, att en oförutsedd merbelastning av förevarande anslagspost å i runt tal 3 500 kronor komme att uppstå för avlöande av vikarier under vissa befattnings-

havares tjänstledighet för sjukdom eller havandeskap. Styrelsen har hemställt, att posten måtte få överskridas med (4 600 + 3 500) 8 100 kronor. Då jag för egen del intet har att erinra mot styrelsens hemställan, vill jag förorda, att i detta sammanhang riksdagens medgivande utverkas till överskridande av posten med högst det av styrelsen angivna beloppet, 8 100 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens farmaceutiska laboratorium, som påkallas av vad jag förordat;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor	59 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	185 000
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	»	15 000

Summa förslagsanslag kronor 260 000;

dels till Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1947/48 under V a huvudtiteln anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 260 000;

dels ock medgiva, att den i avlöningsstaten för statens farmaceutiska laboratorium upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1946/47 överskridas med högst 8 100 kronor.

6:o) Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader, *förlagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	36 500	34 178
1946/47	47 500	—
1947/48 (<i>förlag</i>)	56 900	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens farmaceutiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m., <i>förlagsvis</i>	kronor	500
2. Expenser, <i>förlagsvis</i>	»	8 300
3. Övriga utgifter, <i>förlagsvis</i>	»	38 700

Summa kronor 47 500

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 271.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet, H. Rydin*, gjord beräkning av medelsbehovet för laboratoriets omkostnader under nästa budgetår.

Föreståndaren har upptagit anslagsposterna till sjukvård m. m. och till expenser till oförändrade belopp, 500 respektive 8 300 kronor.

I fråga om delposten till övriga utgifter har föreståndaren under hänvisning till belastningen under föregående budgetår, 9 431 kronor, föreslagit en höjning av delposten till inköp av förbrukningsartiklar med 1 000 kronor till 10 000 kronor. Vidare föreslås delposten till tillverkning av nationella standardpreparat (etalonger) upptagen till 3 000 kronor mot 5 000 kronor under innevarande budgetår. Föreståndaren erinrar om att för ifrågasvarande ändamål hittills anvisats sammanlagt 10 000 kronor, varav för budgetåret 1944/45 5 000 kronor och för innevarande budgetår samma belopp. Av de för budgetåret 1944/45 anvisade medlen hade emellertid endast ett mindre belopp förbrukats, vilket berodde därpå, att vissa för tillverkningen erforderliga substanser på grund av handelsförhållandena då icke kunnat erhållas och att vissa andra substanser endast kunnat anskaffas till orimligt höga priser. Ett icke oväsentligt prisfall till följd av förbättrade framställningsmetoder hade även varit att förvänta. Vidare hade tidpunkten för utgivandet av den nya upplagan av den svenska farmakopén måst framflyttas. Erforderliga substanser kunde nu åter erhållas till lägre priser. Ett belopp av 3 000 kronor för nästa budgetår jämte de för löpande budgetår anvisade medlen beräknades vara tillräckligt för tillverkning av nationella standardpreparat i sådan omfattning, att behovet därav kunde tillgodoses för minst fem år framåt. Slutligen har delposten till städning, diskning och renhållning, under hänvisning till att för diskning tidigare anvisade medel varit otillräckliga samt att arbetstiden för den vid laboratoriet anställda diskerskan borde utökas från 3 till 5 timmar dagligen, föreslagits höjd med 400 kronor till 6 400 kronor. Då övriga delposter upptagits till oförändrade belopp, skulle enligt föreståndarens förslag anslagsposten till övriga utgifter uppgå till $(38\,700 + 1\,000 - 2\,000 + 400)$ 38 100 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle vid bifall till vad föreståndaren föreslagit behöva upptagas till $(500 + 8\,300 + 38\,100)$ 46 900 kronor.

Medicinalstyrelsen har för sin del intet haft att erinra mot föreståndarens beräkningar. Styrelsen framhåller emellertid, att därest medicinalstyrelseutredningens förslag om inrättande vid laboratoriet av två apoteksinspektörsbefattningar genomfördes, medel även borde anvisas till bestridande av kostnaderna för dessa befattningshavares resor. Under förutsättning att envar av inspektörerna vore på resa 150 dygn per år, komme traktamentsersättningen att uppgå till 6 000 kronor. Inspektörerna borde vidare erhålla resekort. Det syntes därför rimligt, att man räknade med att 4 000 kronor skulle förslå till biljettkostnader. För berörda ändamål syntes alltså sammanlagt erfordras ett belopp av 10 000 kronor, vilket lämpligen borde

upptagas i omkostnadsstaten under en särskild anslagspost, benämnd reseersättningar.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (46 900 + 10 000) 56 900 kronor.

Föredraganden.

Under erinran om att jag i det föregående tillstyrkt medicinalstyrelseutredningens förslag om inrättande av två apoteksinspektörsbefattningar vid statens farmaceutiska laboratorium biträder jag medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för laboratoriets omkostnader under nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 under V a huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 56 900.

Med bifall till vad föredragande statsrådet sålunda under punkterna 1:o)—6:o) med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hedfors.

Innehållsförteckning.

	Sld.
<i>Laboratoriernas administration</i>	2
1941 års riksdag	2
Översikt av nuvarande organisation	3
Medicinalstyrelseutredningen	5
Yttranden över medicinalstyrelseutredningens förslag	10
Föredraganden	12
<i>Laboratorieföreståndarnas löneställning</i>	13
Förslag av medicinalstyrelseutredningen jämte yttranden däröver	13
Framställning av föreståndaren för statens farmaceutiska laboratorium samt yttranden däröver	15
Föredraganden	16
<i>Löneställningen för laboratorer och vetenskapligt utbildade assistenter</i>	17
Nuvarande förhållanden	17
Förslag i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1947/48	17
Yttranden över medicinalstyrelsens förslag	19
Senare framställning av medicinalstyrelsen jämte yttranden m. m.	20
Föredraganden	21
<i>Inspektionen av apoteksväsendet</i>	23
Gällande bestämmelser	23
Tidigare framställning samt yttrande däröver m. m.	23
Medicinalstyrelseutredningen	27
Yttranden över medicinalstyrelseutredningens förslag	29
Föredraganden	30
<i>Medelsbehovet för budgetåret 1947/48 m. m.</i>	31
Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar	31
Föredraganden	46
Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader	50
Föredraganden	54
Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar	54
Föredraganden	57
Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader	59
Föredraganden	61
Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar	61
Föredraganden	67
Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader	69
Föredraganden	71